

**KISBAJCSI VÖRÖSMARTY MIHÁLY
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETI ISKOLA**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2014.

KÉSZÍTETTE:

**KISBAJCSI VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA
NEVELŐTESTÜLETE**

2014. SZEPTEMBER 1.

BEVEZETŐ	5
ELFOGADÓ NYILATKOZATOK	6
1. ISKOLÁNK BEMUTATÁSA	7
1.1. HELYZETELEMZÉS	7
1.1.1. Földrajzi adottságaink	7
1.1.2. Demográfiai jellemzők.....	8
1.1.3. Tanulólétszám alakulása	8
1.1.4. Szülői háttér	8
1.1.5. Tárgyi, dologi feltételek.....	9
1.1.6. Személyi feltételek.....	9
1.1.7. Tanulói összetétel.....	10
1.1.8. Intézményünk eredményessége.....	10
2. KISBAJCSI VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA	12
2.1. ISKOLAI PROFIL MEGHATÁROZÁSA.....	12
2.1.1. Az iskola arculata, küldetésnyilatkozata:	12
2.1.2. Az iskolában folyó oktató-nevelő munka pedagógiai alapelvei.....	12
2.1.3. Nevelő-oktató munka céljai, feladatai	13
2.1.4. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai	14
2.1.5. Elérendő nyílt végcél, hogy diákjaink a 8. évfolyam végén	15
2.2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	16
2.2.1. Személyiségfejlesztést szolgáló tevékenységi rendszer	17
2.3. ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM.....	18
2.4. ...AZ ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV	19
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:	19
Az egészségnevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:.....	20
2.5. .... ISKOLAI KÖRNYEZETNEVELÉSI PROGRAM	20
2.6. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAKMÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK	21
2.7. ....A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA	24
2.8. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	25
2.8.1. A közösségfejlesztés célja, feladatai:.....	25
2.9. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	27
2.10.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	31
Alapelvünk	31
2.10.2. Feladataink, tevékenységeink:	31
2.10.3. Tevékenység során megoldandó feladataink	32
2.10.4. A tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	32
2.10.6. Gyerekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	39
2.10.7. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink	39
Elsősorban a megelőzésre helyezük a hangsúlyt:.....	40
A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók segélyezésének formái	40
Gyermekvédelmi programban együttműködő szervezetek	40

2.10.8. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok.....	40
Feladataink a felzárkóztatás során	40
2.10.9. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	41
2.11. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE.....	42
2.12. A SZÜLŐ, TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLAT TARTÁSÁNAK FORMÁI.....	44
2.13. TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI	46
2.14. A FELVÉTEL ÉS ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI	47
2.14.1. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei	47
2.14.2. A 2-8. osztályba történő felvétel:	48
3. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE	49
3.1. AZ ISKOLA EGYES ÉVFOLYAMAIN TANÍTOTT TANTÁRGYAK, KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK ÓRASZÁMA	50
3.2. AZ ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI.....	56
3.3. VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, PEDAGÓGUS VÁLASZTÁS SZABÁLYAI.....	57
3.4. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI	57
3.5. A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÍTÉSE	59
3.6. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁI, RENDJE, KORLÁTAI ÉS ÉRTÉKELÉSE	61
3.7. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT HÁZI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	62
3.9. A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS	63
3.10. CSOPORT BONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	74
3.11. A MAGATARTÁS, A SZORGALOM ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, FORMÁI.....	74
3.12. AZ ISKOLA KÖNYVTÁRÁNAK KÖNYVTÁRPEDAGÓGIAI PROGRAMJA	74
4. KISBAJCSI VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLAMŰVÉSZETOKTATÁSI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA	83
4.1. KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG (FESTÉSZET TANSZAK, GRAFIKA TANSZAK ILLETVE GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK	83
AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE, FUNKCIÓI	83
A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA	83
AZ OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI	85
A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI	87
KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK	88
VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK	88
VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT	89
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI	114
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK	121
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLATOK	121
KIFUTÓ RENDSZERBEN OKTATOTT KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG	139
KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG KÉPZÉS CÉLJA ÉS FELADATA	139
ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK	139
KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA	140

ÓRATERV	140
KÉPZÉS TANSZAKAI, TANTÁRGYAI	140
KÖTELEZŐ MŰHELYGYAKORLAT VÁLASZTHATÓ TANSZAKAI	140
VIZUÁLIS ALAPISMERETEK	141
RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS KÖVETELMÉNYEI	146
MŰHELYGYAKORLAT	162
4.2. MODERNTÁNC TANSZAK	164
KÉPZÉS STRUKTÓRÁJA	164
MODERNTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI	165
MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA, ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI	166
BERCZIK-TECHNIKA	167
KREATÍV GYERMEKTÁNC	173
JAZZ-TECHNIKA	176
LIMÓN-TECHNIKA	188
TÁNCTÖRTÉNET	192
KONTAKT IMPROVIZÁCIÓ	195
GRAHAM-TECHNIKA	202
REPERTOÁR	204
IMPROVIZÁCIÓ ÉS KOMPOZÍCIÓ	206
KIFUTÓ RENDSZERBEN OKTATOTT MODERN TÁNCMŰVÉSZETI ÁG	208
KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA	209
ELŐKÉPZŐ	210
GIMNASZTIKA ALAPFKÚ MOZGÁSANYAGA	211
A KLASSZIKUS BALETT ALAPJAI	211
A GIMNASZTIKA ALAPFOKÚ MOZGÁSANYAGÁNAK ELMÉLYÍTÉSE	212
ESZTÉTIKUS TESTKÉPZÉS	215
ESZTÉTIKUS TESTKÉPZÉS ALAPFOKÚ MOZGÁSANYAGA	216
GRAHAM-TECHNIKA	219
LIMON-TECHNIKA	220
KONTAKT-TECHNIKA	221
MODERN JAZZ-TECHNIKA	222
IMPROVIZÁCIÓ	224
KOMPOZÍCIÓ	241
TÁNCTÖRTÉNET	251
5. PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOSEGYÉB INTÉZKEDÉSEK	255
JEGYZŐKÖNYV	256

BEVEZETŐ

Napjainkban az oktatás is a változások idejét éli át. Sorra jelennek meg újabb és újabb törvények, törvényerejű rendeletek, amelyek egy másfajta kihívást jelentenek az oktató – nevelőmunkát végző pedagógusok számára.

Ezek a változások az intézmények alapdokumentumaiban is lényeges módosításokat írnak elő.

A legutóbbi változást a 2011. évi CXC. Törvény elfogadása jelentette, amely több ponton megváltoztatta a közoktatásról szóló 1993. évi LXXXIX. törvényt.

Az elmúlt hónapokban, áttekintettük a törvényi módosításokat és ennek szellemében elkészítettük Pedagógiai Programunk módosítását.

Intézményünk, mint nyitott rendszer, a környezetével szoros kapcsolatban áll. Így programunk felülvizsgálatakor figyelembe vettünk valamennyi külső és belső tényezőt, központi törvényeket, fenntartói rendeleteket, a helyi szabályozás dokumentumait. Így:

- A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény / 2003. évi LXI. törvény. /
- Kötelező eszköz és felszerelésjegyzék
- A 11/1994. / VI. 8. / MKM rendelet az intézmények működéséről
- Az oktatási miniszter 8/2000. / V. 24. / OM rendelete a nevelési, oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. / VI. 8. / MKM rendelet módosításáról
- Gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény
- 2011. évi CXC. Köznevelési törvény
- 20/2012. EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 3/2011. NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998 MKM rendelet módosításáról
- 16/2013. EMMI rendelet a tankönyvellátás rendjéről

Köszönöm kollégáim segítő munkáját, ötleteiket, véleményüket, amellyel hozzájárultak programunk átdolgozásához.

Köszöntöm mindazokat, akik érdeklődéssel veszik kezükbe iskolánk legfontosabb dokumentumát. Segítségével megismerhetik nevelő – oktató munkánk folyamatának helyi pedagógiai elveit, tanterveinket, azok gyakorlatát és működésének feltételeit.

Célunk, hogy segítsük a szülőket az iskolaválasztással kapcsolatos nehéz döntésük meghozatalában. Pedagógiai programunkból megtudhatják azt, hogy milyen módszerű, és eredményű iskolát választanak, ha igénybe veszi a felkínált szolgáltatásokat.

Mi olyan iskolát szeretnénk, ahol a gyermekük jól érezheti magát, amelyben segítjük őt a tanulásban és felkészítjük a sikeres pályaválasztásra.

Az iskola dolgozói felelősséget érzünk azért, hogy közösen megalkotott elképzeléseink valóra váljanak. A jelenlegi pedagógus kollektívával, az iskolai közösségek támogatásával, az önkormányzatok segítő hozzáállásával biztosítottak látom elképzeléseink valóra váltását, az eddig végzett munka eredményes folytatását, a tartalmi munka továbbfejlesztését.

Szabó Miklós
iskola igazgató

ELFOGADÓ NYILATKOZATOK

Az átdolgozott pedagógiai programot a nevelő testület minden tagja megismerte, véleményezhette. Ugyancsak véleményt nyilváníthattak a tanulóifjúság és a szülői közösség képviselői.

Új pedagógiai programunkat - a módosításokkal - minden érdekelt fél egyhangúlag elfogadta, így az a fenntartói jóváhagyás után azonnal életbe lép.

1. A tantestület nevében: Szabó Miklós igazgató

.....

2.. A tanulók képviselőjében: Diákönkormányzat vezető

.....

3. A szülői közösség részéről: Csöböneyi Adrienne

.....

1. ISKOLÁNK BEMUTATÁSA

Iskolánk neve: Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános és Alapfokú Művészeti Iskola
OM azonosító: 030597
Székhelye: 9062 Kisbajcs Arany János út 20.
Telefon: 96/ 560-017
96/ 560-016

Tagiskola: Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános és Művészeti Iskola Vámosszabadi Tagiskolája
Székhelye: 9061 Vámosszabadi, Szabadi út 57.
Telefon: 06 20/204 58 82

Az iskola beiskolázási körzete: Nagybajcs, Kisbajcs, Vének, Vámosszabadi községek 6-14 éves korú tanulói.

Az iskola fenntartója: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Győri Tankerülete

Az iskola köznevelési és egyéb alapfeladatai:

A.) Általános iskolai oktatás, nevelés

- nappali rendszerű iskolai oktatás

- alsó tagozat, felső tagozat

- sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése – oktatása (értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők)

B.) Alapfokú művészetoktatás

- táncművészeti ág (modern tánc tanszak)

- képző és iparművészeti ág (grafika és festészet tanszak)

Az iskola gazdálkodási formája: KLIK iskolafenntartó gazdálkodási szervezetéhez tartozó

Alapdokumentum kelte: 2013. év

Az igazgató neve: Szabó Miklós

Az iskola tanulócsoportjainak száma a 2014/2015. tanévben 14

ebből alsó tagozatos 6 (Vámosszabadin 2 tanulócsoport)

felső tagozatos 4

napközis csoport 4 (2 Vámosszabadin)

Az oktatás mindkét intézményben délelőtti munkarendben történik. A napközis tanulók délután is az iskolában tartózkodnak.

1.1. HELYZETELEMZÉS

1.1.1. Földrajzi adottságaink

A szigetközi tájegység keleti sarkában lévő öt település: Kisbajcs, Vének, Nagybajcs, Vámosszabadi községek földrajzi központja Kisbajcs, Győrtől északra kerül el. Itt épült meg a körzeti általános iskola, melynek átadása 1981. augusztus 20-án volt. A körzetesítés a fent jelzett községek között az 1968/69-es tanévben kezdődött el, 1981. szeptember 1-én fejeződött be. Szeptember elsejétől vettük birtokunkba az új körzeti iskolát. Ide járnak a négy község felső tagozatos tanulói, és Vámosszabadi kivételével az alsó tagozatos tanulók is. (2014/2015 tanévben 26 győri lakosú diák

iskolánk tanulója) A bejáró tanulók száma magas, az összlétszám 71 %-a. Vámosszabadin négy tanulócsoportból álló (1-2.,3-4. oszt. és kettő napközis csoport) tagiskolaként működő általános iskola van, mely 1989-től a korszerű és szép faluházban nyert elhelyezést. Hosszú távon ez a két intézmény biztosítani tudja a terület iskolai igényeit. Iskolánk 2001. december 1-én felvette a Vörösmarty Mihály Általános Iskola nevet, 2005. évtől bevezettük az alapfokú művészetoktatást is. A társközségek a körzeti központhoz kemény burkolatú úttal vannak bekötve. Tanulóink utaztatását a VOLÁN vállalat az iskolai munkarendhez alkalmazkodó járattal, iskolabusszal oldja meg. A tanulók utaztatási költségeit az iskolafenntartó szervezet vállalta magára.

Az utóbbi években sokat fejlődött községeinkben az infrastruktúra.

Különösen Kisbajcson és Vámosszabadin növekszik a lakosság lélekszáma. Új házhelyek kialakításával sok új lakás épült, a településekre az utóbbi időben a nagyon lassú, Győrből való visszavándorlás a jellemző.

1.1.2. Demográfiai jellemzők

A népesség száma 2010. január 1-nek megfelelően:

Kisbajcs:	747
Nagybajcs:	893
Vének:	185
Vámosszabadi:	1157

1.1.3. Tanulólétszám alakulása

A statisztikai mutatók alapján a várható tanulólétszám alakulása az elkövetkező években az első évfolyamon.

	Kisbajcs körzeti közpon	Vámosszabadi
2010/11-es tanév	17	8
2011/12-es tanév	27	9
2012/13-as tanév	21	8
2013/14-es tanév	20	14
2014/15-ös tanévben	23	9

A számadatokból kitűnik, hogy minden évben egy első osztályt tudunk indítani, míg Vámosszabadin továbbra is az összevont tanulócsoport lesz a jellemző.

1.1.4. Szülői háttér

Kisbajcs Győr vonzáskörzetébe tartozik. Győr közelsége (10 km) megmutatkozik a szülők foglalkoztatottságában is. Jelentős részük dolgozik győri munkahelyeken. Szép számmal dolgoznak a településeinken működő Bácsa Agrár RT-ben, a Szőgyén üzemelő Vízműnél. Ezen kívül az önkormányzatok és intézményeik foglalkoztatnak nagyobb számú munkaerőt. Községeinkben jelentős a vállalkozók száma is. A munkanélküliek aránya az utóbbi két évben megnövekedett. Így családjaink szociális – gazdasági helyzete átlagosnak mondható. A szülők iskolázottsága az átlagos magyar családoknak megfelelő. Kevés az olyan család, ahol a gyermek nevelésével - oktatásával nem rendszeresen törődnek.

1.1.5. Tárgyi, dologi feltételek

1981. szeptember 1-én hat tanterem, egy könyvtárszoba, egy fizika-kémia előadóterem, a technika oktatására alkalmas műhely, két kisterem, több szertár került átadásra. Ezt követően a tanulólétszám alakulása szükségessé tette újabb tantermek építését. 1990-ben iskolánk három újabb tanteremmel, egy számítástechnika teremmel, valamint egy ebédlővel, melegítő konyhával bővült. 1993-ban készült el a 17 x 36 m-es tornacsarnok, öltözőkkel, vizesblokkal, szertárral. Iskolánknak van egy hatalmas sportudvara futballpályával. A tanulók elhelyezésére jelenleg 11 osztályterem, egy napközis szoba, műhely, kémia-fizika előadó terem, könyvtárszoba, számítógépes terem, tornaterem, öltözők szolgálnak.

Tagiskolánk az 1989-ben épült faluházban működik, két tanteremmel, egy kisméretű nevelői szobával, zsbongóval, kiszolgáló helyiségekkel.

Az épületek állaga a működés első 20 éve alatt jelentősen leromlott. Ezt látva, az iskola fenntartó önkormányzatok jelentős pénzeszközöket fordítottak a probléma megoldására. Pályázati források bevonásával elkezdődött egy tervszerű, folyamatos felújítás. 2000-ben megoldódott az iskola teljes villamos hálózatának cseréje. A főépület és a tornacsarnok közötti udvar új burkolatot kapott a következő évben. A térköves udvarrész nagy segítséget jelent a testnevelésórák, napközis foglalkozások megtartásához. 2004-2005. években sikerült megoldani az épület nyílászáróinak cseréjét. A megrongálódott tetőtér szigetelését is felújították 2006 és 2009 években.

A vezetékes gáz bevezetése után előtérbe került az energiafelhasználás csökkentése. Sikerült az egész épületet kívülről szigetelni, amivel jelentősen csökkentettük a gázfogyasztást. Ennek megfelelően 2009.évben korszerűsítettük a fűtési rendszerünket. A legújabb és legköltségesebb fejlesztést 2010-ben valósult meg, amikor megtörtént az egész épület akadálymentesítése.

Iskolánk bútorzatának felújítására folyamatosan gondot fordítunk. Az általános iskolai oktatás alapfelszerelésével rendelkezünk, de ezek elhasználódási foka magas, folyamatos felújítása, pótlása folyamatban van.

A 2011/12-es tanévben sikerült egy jelentős fejlesztést elérni, 7 db. interaktív táblával gyarapodott taneszköz állományunk.

A könyvtár állománya könyvtári egységben: 5000

Számítógépeink: egy db hálózat, server 24 munkaállomással (3-5 éves színvonalnak megfelelő)

Figyelemmel kísérjük a pályázati lehetőségeket és azok kihasználásával csökkenteni szeretnénk a fenntartó kiadásait.

1.1.6. Személyi feltételek

Iskolánkban az oktató-nevelő munka személyi feltételei biztosítottak. A tantestület létszáma 18 fő, valamennyien szakképzett pedagógusok. 2014/15-as tanévben 6 óraadó pedagógus segíti az oktató nevelő munkát.

Az oktató-nevelő munkát egy fő iskolatitkár, egy fő karbantartó, és kettő fő kiegészítő személyzet segíti.

Szakos ellátottságunk 98 %-os. A biológia, számítástechnika és angol nyelv tantárgyakat óraadó pedagógusok látják el szakosan.

Nevelőink egyharmada Győrből kijáró, míg két harmad részük helyben letelepült. Letelepedésüket az önkormányzat is segítette.

Pedagógusaink rendszeresen részt vesznek továbbképzéseken, melyek segítik a közoktatás folyamatos változásaiból eredő, aktuális szakmai feladatokra való színvonalas felkészülést.

Így a tanév előkészítő tanácskozásokon, tanév közben szervezett tanfolyamszerű képzéseken, nyílt szakmai napok rendezvénysorozatán.

Az elméleti felkészültséget és a módszertani kultúra fejlesztését jól szolgálják a munkaközösségek. Egy alsó tagozatos munkaközösség s egy pedagógiai munkaközösség működik iskolánkban. A foglalkozásokon a pedagógiai, szakmai kérdések megvitatása kap nagyobb szerepet.

1.1.7. Tanulói összetétel

A tanulólétszám alakulására jellemző - a születések számának arányában – a 181 tanuló körüli létszám.

A tanulócsoportok átlag létszáma 23 fő.

Sajátos nevelési igényű tanulóink száma a 2014/15-ös tanévben: 34 fő

Tanulóink zömének a családi háttere jó, kevés a hátrányos helyzetű. A néhány ilyen tanuló sorsát figyelemmel kísérjük, s különféle szociális támogatásban részesítjük őket, pl. ingyenes étkezés biztosítása, ingyenes tankönyvellátás.

1.1.8. Intézményünk eredményessége

Oktató-nevelő munkánk eredményességét bizonyítják a középiskolába történő beiskolázások, s a bekerült tanítványaink eredményei.

A középiskolába történő beiskolázás alakulása:

Tanév	8.oszt.tan.	gimnázium	szakközépisk.	szakmunkásképző	szakiskola
2010.	26	3	16	5	2
2011.	19	2	11	4	2
2012.	22	2	15	3	2
2013.	16	2	12	2	
2014.	19	2	15	1	1

A beiskolázás valamennyi tanévben 100%-os. Volt diákjaink közül vannak: orvosok, tanárok, közgazdászok, jogászok, agrármérnökök, sikeres vállalkozók, jól képzett szakmunkások.

Eredményeink mutatják, hogy rendszeresen részt veszünk megyei és országos szintig felmenő tanulmányi versenyeken.

Ilyenek:

- Holenda Barnabás matematika verseny 2-4.o.
- Simonyi Zsigmond országos helyesírási verseny
- Kalmár László országos levelezős matematika verseny
- Zrinyi Ilona matematika verseny
- Teleki Pál országos földrajzi – földtani verseny
- Öveges József fizikaverseny
- Hevesy György országos kémia verseny
- Megyei német nyelvi verseny
- Bendegúz magyar nyelvi és matematikai levelezős verseny
- Megyei rajzpályázatok
- Varga Tamás megyei matematika verseny

Legkiválóbb tanulóink több területen is kiemelkednek társaik közül, a versenyeken figyelemre méltó eredményeket érnek el.

Oktató-nevelő munkánk hatékonyságát jelzi az **országos kompetenciaméréseken** elért eredmények. Évek óta az országos átlag szint felett teljesítünk magyar nyelv és matematika tantárgyból is.

A 2013. évi kompetenciamérés eredményei

6. évfolyam	
Matematika	Szövegértés
Országos átlag: 1489	Országos átlag: 1497
<i>Iskola átlaga</i>	
1532	1580

8. évfolyam	
Matematika	Szövegértés
Országos átlag: 1620	Országos átlag: 1555
<i>Iskola átlaga</i>	
1698	1620

2. KISBAJCSI VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

MOTTÓ:

„Az iskola dolga,
hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,
hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömére
és az alkotás izgalmára,
hogy megtanítsen szeretni amit csinálunk,
és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”

/ Szent – Györgyi Albert /

2.1. ISKOLAI PROFIL MEGHATÁROZÁSA

Iskolánk nyolc évfolyamos általános iskola.
2005/2006-os tanévtől. - alapfokú művészetoktatási iskola

2.1.1. Az iskola arculata, küldetésnyilatkozata:

Olyan iskolát szeretnénk:

- ahol munkánk alapja a gyermekközpontú pedagógia.
- ahol egymás tisztelete és segítése jellemzi az emberi kapcsolatokat.
- ahol a széleskörű tevékenységkínálat segítségével a gyerekek képességei sokoldalúan fejlődhetnek, és a tanulás motivációs alapja a sikerélmény.
- ahol az esélyegyenlőségen alapuló nevelési- és oktatási rendszer jól működik.

2.1.2. Az iskolában folyó oktató-nevelő munka pedagógiai alapelvei

Legyen az elvünk: Érték minden tanítvány.

Higgyük: Minden gyermek tanulni akar.

Feladatunk Ebben támogassuk, segítsük őket.

Ennek megfelelően alapelveink:

- a személyiség komplex fejlesztése
- erkölcsös, másokat elfogadó, esélyegyenlőséget tiszteletben tartó értékrend kialakítása
- az általános műveltség szilárd alapjainak megteremtése, melyre a tanulók biztonságosan építhetik további ismereteiket
- differenciált fejlesztéssel az esélyegyenlőség megteremtése a felzárkóztatásra és a tehetség kibontakoztatására
- tanulóinkban a szűkebb és tágabb hazához való kötődés kialakítása
- környezettudatos magatartás kialakítása
- olyan fiatalok nevelése, akik a konfliktusokat kezelik, európai értékrendben gondolkodnak, testileg-lelkileg egészségesek, a társadalomba beilleszkednek
- hagyományörzés, hagyományteremtés, az iskolához való kötődés erősítése.

2.1.3. Nevelő-oktató munka céljai, feladatai

Iskolánk legfontosabb célja, hogy tanulóink érdeklődésének, képességének és tehetségének kibontakoztatásával lehetőséget nyújtson középiskolai, ill. szakiskolai továbbtanulásukra, valamint a társadalomba való beilleszkedésükre.

Cél:

Az iskola minden tanulója ismerje - korosztályának megfelelő szinten – azokat a legfontosabb eszméket, eszményeket, amelyeket társadalmunk, az iskola, és a család követ.

Feladat:

Tudják megkülönböztetni a pozitív, negatív értékeket, eszméket, elméleteket. Tantestületünk felnőtt tagjainak személyes példamutatásával ellensúlyozni kell társadalmunk negatív jelenségeit az iskola falain belül.

Cél:

A tanulóknak saját egyéni adottságaik megismerésére kell törekedniük, értékelésüknél vegyék figyelembe egyéni képességeiket.

Feladat:

Az iskola által kialakított értékelési rendszert minden tanulónak, tanárnak és a családnak meg kell ismernie, ezt következetesen alkalmazni kell. (Részletezés a helyi tantervben). A tanulási technika tökéletesítése, az értelmi képességek folyamatos fejlesztése minden tanórán feladat.

Cél:

A tanulók ismerjék más népek, népcsoportok, értékeit, szokásait, az együttélés alapvető normáit.

Feladat:

Tudjanak a mienktől eltérő kultúrájú, szokású embercsoportokról, és hogy tanulhatnak, átvehetnek hasznos tapasztalatokat.

Cél:

Intézményünkbe beiratkozás után minden tanuló igyekezzon elfogadni az itt kialakult hagyományokat, törekedjen azok aktív fenntartására és továbbfejlesztésére.

Feladat:

Vegyen részt rendezvényeinken, készüljön fel ünnepségeinkre, ismerje névadónk életútját, legalább két művét olvassa el 8. év végéig.

Cél:

Ügyeljen tiszta, kulturált, esztétikus környezetére, tegyen meg mindent annak megóvása érdekében.

Feladat:

Jelentse, ha bármilyen rongálást, veszélyhelyzetet észlel. Tudja, mit kell tennie a tűz, baleset- és vagyonvédelem területén, saját szintjén. Hetesként lássa el környezetvédelemmel kapcsolatos teendőket is, gondozza a rábízott növényeket.

Cél:

Tudja, milyen jogai és kötelezettségei vannak az iskola közösségében és majdani társadalmi közegében. Gyakorolja ezeket a napi tevékenységében.

Feladat:

Ismerje a gyermeki jogokat (a házirend tartalmazza), éljen ezekkel, jogai megsértése esetén, tudja hová fordulhat jogorvoslásért.

Cél:

Ismerkedjen meg a minket körülvevő világgal, tudja értékelni önmagát, megértetni másokkal, másokat megértetni önmagával.

Feladat:

A tömegkommunikációt, médiát, informatikai eszközöket korosztályának megfelelően használni tudja.

Cél:

Tanuljon meg tanulni, törekedjen önálló ismeretszerzésre, értékelje a szellemi és fizikai alkotásokat, megfelelő kitartással céljait igyekezzen elérni.

Feladat:

Igénye legyen az önálló ismeretszerzésre, tudása gyarapítására.

Cél:

Az alapozó ismereteken túl lehetőséget kell biztosítanunk a gyerek más irányú képességeinek megismerésére, kibontakoztatására.

Feladat:

Minél több lehetőséget adunk az általános képzés mellett speciális képességek fejlesztésére is.

Cél:

Törekedjenek az egészséges életmód kialakítására. Ismerjék fel a sport, az egészséges táplálkozás, a pihenés a munka, tanulás kedvező arányainak jótékony hatásait, a káros szenvedélyek veszélyes következményeit.

Feladat:

A tanulók biológiai, egészségtani, pszichológiai és gyakorlati,- életviteli kérdéseikre kapjanak megfelelő választ a tanórákon és tanórán kívül.

2.1.4. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanuló közösségen keresztül érvényesül.

Eszközök:**Direkt:**

Segítségadás
Személyes példaadás
Gyakoroltatás
Ellenőrzés
Számonkérés
Beszélgetés

Indirekt:

Közösségi tevékenységek
Rendezvények látogatása
Szülői értekezlet
Fogadóóra
Nyílt óra
Iskolai rendezvények
Osztálykirándulás
Osztályfőnöki óra

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
1. Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	Követelés. Gyakoroltatás Segítségadás Ellenőrzés Ösztönzés Elbeszélés	Közösségi tevékenység szervezése. Közös célkitűzés, elfogadtatás. Hagyományok kialakítása. Nevelői részvétel.
2. Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	Tények és jelenségek bemutatása. Műalkotások bemutatása. A nevelő személyes példamutatása.	Követendő minták kiemelése.
3. Tudatosítás (meggyőződés kialakítása.)	Magyarázat, beszélgetés. A tanulók önálló elemző munkája.	Felvilágosítás. Vita.

2.1.5. Elérendő nyílt végcél, hogy diákjaink a 8. évfolyam végén

- **Legyenek képesek a társadalmi munkamegosztásba való későbbi bekapcsolódásra, tanulásra (továbbtanulás).**
  - rendelkezzenek az általános műveltség alapjaival, szilárd alapkészségekkel, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy középiskolai tanulmányaikat folytassák
  - legyen a világról és önmagukról reális képük
  - tudjanak rövidebb és hosszabb távra tervezni, reális mérlegelés alapján dönteni.
- **Legyenek képesek testileg, szellemileg, érzelmileg és erkölcsileg egészséges életvitelre**
  - rendelkezzenek egészséges testi – lelki szokásokkal.
  - legyen akaraterőjük és fegyelmezettségük, legyenek képesek a kudarcok leküzdésére
  - legyenek határozottak, de toleránsak, következetesek, de változásokra és változtatásokra is képesek
- **Rendelkezzenek a társas emberi léthez nélkülözhetetlen szokások és magatartásmódok ismeretével és gyakorlatával**
  - jellemezze őket a tágabb és szűkebb haza szeretete, a közösségi, a valahová tartozás érzése
  - érezzenek és vállaljanak felelősséget önmagukért és másokért, közösségükértTudjanak az adott helyzethez illően viselkedni.
Képesek legyenek a különféle közösségekben való beilleszkedésre, együttműködésre.

Tudjuk, hogy ezeknek a tulajdonságoknak mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes tanuló személyiségében. Mindennapi nevelő – oktató munkánk során azonban arra törekszünk, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

2.2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Személyiségfejlesztés során célunk, hogy

- a különböző szintű adottságaikkal,
- az eltérő ütemű fejlődésükkel,
- az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
- egyéb, érdeklődési körüket érintő tevékenységükkel,
- szervezett ismeretközvetítéssel,
- spontán tapasztalataikkal minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladataink:

- **A tanulók erkölcsi nevelése:**
A különböző szociokulturális háttérrel rendelkező tanulóink között a hátrányok feltárásával és kompenzálásával az esélyegyenlőség biztosítására törekszünk.
Feladataink: az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása tanulóink körében. (szociális kompetenciák)
- **A tanulók értelmi nevelése:**
Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés.
Felkészülés az egész életen át tartó tanulásra, (hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése)
- **A tanulók érzelmi nevelése:**
Az ember alapvető érzelmeinek megismerése, kezelése. Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása. (énkép, önismeret fejlesztés)
- **A tanulók közösségi nevelése:**
Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. Az együttműködési készség kialakítása az önismeret fejlesztésével. (szociális kompetencia) Kulturált magatartás és kommunikáció (anyanyelvi kompetencia)
- **A tanulók esztétikai nevelése:**
Szűkebb és tágabb környezetük esztétikájának tudatosítása, értékmegőrző magatartás kialakítása.
Igényesség önmagukkal és környezetükkel szemben. (esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség)
- **A tanulók akaratni nevelése:**
Az önismeret kialakításával a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség formálása. (énkép, önismeret fejlesztése)
- **A tanulók nemzeti nevelése:**
A haza, a szülőhely múltjának és jelenének megismerése. A nemzeti hagyományok ápolása, megbecsülése, a hazaszeretet érzésének felébresztése. (szociális és állampolgári kompetencia)

- **A tanulók állampolgári nevelése:**
Az alapvető emberi, állampolgári és Európai Unió jogok és kötelességek megismertetése. Problémaérzékenység kialakítása a társadalmi jelenségek és problémák iránt. (állampolgári kompetencia)
- **A tanulók munkára nevelése:**
A munka fontosságának tudatosítása. A munkavégzés, mint az ember egész személyiségét fejlesztő folyamat iránti tudatos törekvés, igény kialakítása. (kezdemenyezőképeség és vállalkozói kompetencia)
- **A tanulók egészséges életmódra nevelése:**
A testmozgás képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti vágy felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása.
- **A tanulók környezeti nevelése:**
A természetes és mesterséges emberi környezet értékeinek megismerése. Környezettudatos magatartás kialakítása. A természet értékeiért tevékenykedő tudatos és felelős személyiség kialakítása. (természettudományos kompetencia)
- **Médiatudatosságra nevelés:**
A média működésének és hatásmechanizmusainak, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatok megismertetése. A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetése

2.2.1.Személyiségfejlesztést szolgáló tevékenységi rendszer

Tanítási – tanulási tevékenység:

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a tanítási óra.

A tanítási órán a legfontosabb tevékenység a tanítási-tanulási folyamat.

A tanítási-tanulási folyamat során kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

Ennek érdekében arra törekszünk, hogy:

Tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek tanulásra ösztönzik őket, és ezt a tanulási kedvet igyekszünk is fenntartani.

A tanítási órák szervezésénél minden esetben előtérbe helyezük azokat a módszereket, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, cselekedtetését, önálló munkáltatását, vagyis állandó aktivitásukat biztosítják.

A tanulási folyamat során a tanulók egyéni fejlettségéhez igazodva differenciálunk.

Tanórán, iskolán kívüli nevelési – oktatási tevékenység:

Az iskolánk pedagógiai programjának bevezetésével lehetővé válik, hogy a tanulók a kötelező tanórán kívül nem kötelező, választható tanórai foglalkozásokon vegyenek részt.

Iskolánkban a tanórán kívüli tevékenységformák sokszínűségét nyújtjuk tanulóinknak.

Céljuk:

Biztosítsák a tanulók számára az iskolán kívüli tevékenység szabad megválasztását.

Elégítsék ki a tanulók egyéni érdeklődését és segítsék a tehetségek fejlődését.
Biztosítsanak szervezeti keretet a személyiség fejlesztés számára, az egyének neveléséhez.
A szabadidős és iskolán kívüli foglalkozások nyújtsanak tanulóinknak pihenést (túra, kirándulás), szórakozást (klubdelutánok, mozi, színházlátogatás), játékot (sportolási, testedzési alkalmak).

A tanórán kívüli oktatási, nevelési tevékenység szinterei:

Napközis foglalkozások

Felzárkóztató

Tehetséggondozás

Művészeti szakkörök

Ünnepélyek, megemlékezések

Passzív művészeti és tudományos művelődést biztosító tevékenységek: múzeumok, színházak, mozik, hangversenyek látogatása, üzemlátogatás

Sportolási, testedzési alkalmak: tanulmányi kirándulások, természetjárás, nyári táborozás, sportkör, judó

Különböző szórakozások: klubdelutánok, szalonnasütések, családi napok, gála, iskolanyitogató,

Speciális órák: nyelvtanulás, hangszerstanulás

Könyvtárlátogatás

2.3. ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

(20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7.§ (1))

2.3.1. Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel
  - a táplálkozás,
  - az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre,
  - a családi és kortárskapcsolatok,
  - a környezet védelme,
  - az aktív életmód, a sport,
  - a személyes higiénia,
  - az elsősegély-nyújtás alapismeretei,
  - a szexuális fejlődés területén.

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a) a mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása:
- testnevelés órák;
  - az iskolai modern tánc,
  - tömegsport foglalkozások;
  - gyógytestnevelés órák;

- b) az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek,
- c) évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
- d) az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
  - tömegsport foglalkozásokat szervezünk tanulóinknak a törvényben előírtaknak megfelelően,
  - támogatjuk a sportegyesületekben végzett munkát,
  - minden évben ősszel iskolai gyalogtúra szervezése;
  - minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az ötödik-nyolcadik évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;
  - a kulturált táplálkozás követelményeinek megismertetése és gyakoroltatása a tízórai szünetekben, az ebédlőben, a délutáni uzsonnázás és a szabadidős programok során,
  - helyes szokásrend kialakítása, gyakoroltatása a napköziben
- e) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele
  - az ötödik-nyolcadik évfolyamon osztályfőnöki órák megtartásában;
  - a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében. (A tanulóknak évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton kell részt venniük.)
- f) A gyermekek életvitelüket minták követésével is alakítják, ezért fontos a pedagógusok személyes példamutatása.
- g) Együttműködés az iskolán kívüli közösségekkel, alapvetően a családokkal.

2.4. AZ ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV (20/2012. (VIII.31.) EMMI RENDELET 7.§ (1) (ak))

Az intézmény házirendjében, szervezeti és működési szabályzatában, valamint a munkavédelmi- és tűzvédelmi szabályzataiban foglaltak szerint baleset-megelőzési oktatás a tanév kezdetén, az osztályfőnöki órákon történik.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével;
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Tantárgy	Elsősegély-nyújtási alapismeretek
Biológia	rovarcsípések légúti akadály artériás és ütőeres vérzés komplex újraélesztés
Kémia	mérgezések vegyszer okozta sérülések savmarás égési sérülések forrázás szénmonoxid mérgezés
Fizika	égési sérülések vágások
Testnevelés	esések rándulások, törések
Technika	vágások ellátása rovarcsípések

- az ötödik – nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele az ötödik – nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

Az egészségnevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:

- szakköri lehetőség (elsősegély-nyújtó);
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó programot szervezünk az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

2.5. ISKOLAI KÖRNYEZETNEVELÉSI PROGRAM

(20/2012. EMMI rendelet (VIII.31.) 7.§ (1) (bm)

1. Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegítik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
  - a környezet fogalmával,
  - a földi rendszer egységével,

- a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
  - a környezetvédelem lehetőségeivel,
  - lakóhelyünk természeti értékeivel,
  - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.
2. A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.
3. Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
- a) a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagai
  - b) az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
  - c) a környezeti nevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
    - minden évben iskolai szinten egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra a környékre, a környezeti értékek felfedezésére;
    - évente egy környezetvédelemmel, természetvédelemmel foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése a „Föld napja” alkalmából körzeti versennyel az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

2.6. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

A **45/2014 (X. 27.) EMMI** rendelet módosítja a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló **20/2012. (VIII. 31.) EMMI** rendeletet, benne a tanulók fizikai állapotának és edzettségének (fizikai fittségének) mérésére vonatkozó szabályait.

A **NETFIT program küldetése**, hogy népszerűsítse az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.

NETFIT iskolai alkalmazásakor fontos szempont az életkori sajátosságok és a diákok általános fejlettségi szintjének, biológiai életkorának figyelembevétele.

Negyedik osztályban a tanuló képessé válhat az egyes tesztek megfelelő végrehajtására. Ettől az évfolyamtól kezdve kell a tanulókat megismertetni a **NETFIT motoros tesztheivel**.

Az általános iskola felső tagozatában a tanulóknak már ismerniük kell a NETFIT tesztheinek pontos végrehajtását, a végrehajtás szempontjait.

Meg kell tudniuk különböztetni a hibás és helyes végrehajtás módjait. Tisztában kell lenniük a fizikai fittség és az egészség összefüggéseivel. Képessé kell válniuk társaik teszteredményeit rögzíteni, a végrehajtások minőségét értékelni. Értetniük kell a NETFIT egészének, valamint az egyes fittségi profiloknak a szerepét az egészségmegőrzésben. Képessé kell válniuk a tesztek önálló, páros és kiscsoportos végrehajtására, egyéni cél- kijelölésre és a pontos adatrögzítésre. Fontos hogy értelmezni tudják az eredmények alapján kapott értékelést/ visszajelzést saját céljaik, testi adottságaik és fejlődésük tükrében.

Ennek értelmében a tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelést tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként egy alkalommal május hónapban. A felmérés az 1.- 4. és a 2014/15-ös tanévben a 8. osztályban a HUNGAROFIT teszt alapján kerül összeállításra. A felső tagozaton pedig 2015. januártól felmenő rendszerben a NETFIT program alapján.

A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló HUNGAROFIT feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok:

1.feladat: HELYBŐL TÁVOLUGRÁS (Az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

Kiinduló helyzet: a tanuló az elugróvonal (elugródeszka) mögé áll úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg páros karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés –, majd erőteljes páros lábú elrugaskodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugróvonal közötti távolságot mérjük méterben.

2. feladat: HASONFEKVÉSBŐL TÖRZSEMELÉS ÉS LEENGEDÉS FOLYAMATOSAN (A hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja laza tarkóratartás helyzetében van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az

1. ütemre törzsemelést végez,
2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt,
3. ütemre visszanyit tarkóratartásba,
4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

3. feladat: HANYATTFEKVÉSBŐL FELÜLÉS TÉRDÉRINTÉSEL FOLYAMATOSAN (A hasizmok erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló torna vagy egyéb puha szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkóratartás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combokat. Hanyattfekvés és újabb felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott felülések száma négy perc alatt.

4. feladat: FEKVŐTÁMASZBAN KARHAJLÍTÁS- ÉS NYÚJTÁS FOLYAMATOSAN (A vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: lányok 2 perc; fiúk: 4 perc.

Kiinduló helyzet: mellső fekvőtámasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar).

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

A NETFIT-et alkotó tesztek:

1. TESTÖSSZETÉTEL ÉS TÁPLÁLTSÁGI PROFIL

1.1. Testmagasság mérése: falra szerelhető stadionméter segítségével történik.

1.2. A testtömeg mérése: személymérleg segítségével történik.

1.3.A testtömeg index (BMI) kiszámítása: a kilogrammban megadott testtömeget osztjuk a méterben mért testmagasság négyzetével.

1.4. A testzsír százalék mérése: a testzsír százalékmérő készülék segítségével történik.

2. AEROB FITTSÉGI (ÁLLÓKÉPESSÉGI) PROFIL

2.1. 20 m-es ingafutás: kijelölünk egy 20 m hosszú pályarészt egymástól bójákkal elválasztott kb. 100-150 centiméteres sávokkal.

A tanulónak minden hangjelzés megszólalása előtt teljesítenie kell a 20 m- es szakaszt és érintenie kell a táv végét jelző vonalat. A következő táv megtételét csak a hangjelzés után kezdheti meg.

Amennyiben a tanuló első alkalommal nem éri el a vonalat a hangjelzésre, a megszólalása után azonnali irányváltoztatással folytathatja a tesztet, amíg nem hibázik másodszor is.

3. VÁZIZOMZAT FITTSÉGI PROFIL

3.1. Ütemezett hasizomteszt: a teszt végrehajtásának állandó sebességét folyamatos hangjelzés, a törzs elmozdulásának mértékét pedig az erre szolgáló, a talajon rögzített távolság jelző csík biztosítja, 3 másodpercenkénti egységekben diktálja a végrehajtás sebességét. A tanuló feladata a teszt során teljes elfáradásig végezni a feladatot.

3.2. Törzsemelés teszt: a tanuló hason fekvésben helyezkedik el, homloka érinti a talajt, keze a combja alatt, lábfeje érinti a talajt.

A tanuló törzsemelést végez oly módon, hogy a 30 cm-t ne haladja meg az áll és a talaj közti távolság. Feje a törzs meghosszabbításában. Törzsemelés közben a tanuló tekintete lefelé néz, lábfeje végig a talajon marad.

3.3. Ütemezett fekvőtámasz- teszt: a tanuló leereszkedik a vállszéles fekvőtámasz helyzetben, tenyere nyitott ujjakkal előre mutat, háta egyenes, törzse feszes, lába nyújtott (kissé terpesztett) lába a lábujjakon támaszkodik, tekintete lefelé néz. A teszt végrehajtásának állandó sebességét folyamatos hangjelzés biztosítja, 3 másodpercenkénti egységekben diktálja a végrehajtás sebességét. A tanulónak a teszt során teljes elfáradásig kell végezni a feladatot.

3.4. A kéz szorító erejének mérése: elektronikus, hitelesített kézi dinamóméter segítségével történik.

3.5. Helyből távolugrás teszt: az elugrást páros lábról páros lábra kell végrehajtani, amelyet a kar lendítése segít. A tanuló guggoló helyzetbe érkezik. A mérés eredménye minden esetben az elugró vonal és az ahhoz közelebbi sarok közötti távolság. Három kísérlet közül a legnagyobb ugrás távolságát szükséges rögzíteni az adatlapon 1 cm-es pontossággal.

4. HAJLÉKONYSÁGI PROFIL

4.1. Hajlékonysági teszt: a tanuló törzsdöntést végez előre háromszor (háta egyenes), majd negyedszerre megtartja pozícióját 2 mp-ig, az eredmény leolvasásáig. A csípő maradjon szemben a mérő dobozzal.

A nyújtott láb térde végig nyújtva marad. Az eredmény leolvasása után a gyakorlatot ellenkező oldalra is el kell végezni.

A mérések eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, a NETFIT informatikai rendszerében rögzítik, majd az évente kapott eredményeket összehasonlítják.

2.7. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA

1. Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.
2. Ennek alapján
  - az iskola minden osztályban, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből a tanuló legfeljebb heti két órát az alábbi módok valamelyikével teljesíthet:
    - a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott tanórán való részvétellel,
    - iskolai tömegsport,
    - gyógytestnevelési órán,
    - modern táncórán,
    - kérelem alapján – sportszervezet, sportegyesület által kiállított igazolás alapján kiadott igazgatói engedéllyel – sportszervezet, sportegyesület keretei között szervezett edzéseken való sportolással.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyerek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési órán van:
- gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag, a gerinc helyes használatát automatizáló tartásjavító torna;
- légzőtorna.
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása érvényesül;
- külön figyelmet fordítunk a fittség mérésére, az izomerősítések különböző testhelyzeteire;
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgásprogramban;
- a testmozgásprogram életmódsportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgásprogram játékokat és táncot is tartalmaz.

A fenti szempontok együtt és egyformán fontosak és jelentősek.

A mindennapos iskolai testedzés program feladata:

- Rendszeres munkával elő kell segítenie a fizikai erőgyarapodást és az ellenálló-képesség fejlődését.
- A gyermekek napirendjébe beépülve növelje edzettségük szintjét és a teljesítőképességüket.
- A sikeres teljesítmény eléréséhez tegye próbára akaraterőjüket, így fejlessze kitartásukat
- Színesíti a gyermek mozgáskultúráját.
- Kirándulási és sportolási alkalmak számának emelésével teremtsen lehetőséget a mozgás örömeinek átélésére.

- A szabadidőben végezhető sportolási lehetőségek megismertetése, irántuk a gyermeki érdeklődés felkeltése, cselekvésre ösztönzés.

2.8. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

2.8.1. A közösségfejlesztés célja, feladatai:

- A helyes erkölcsi normarendszer kialakítása,
- Udvarias magatartási szokások rögzítése,
- Egészséges életmódra nevelés,
- Érveken alapuló véleménynyilvánítás,
- Beilleszkedés képességének kialakítása,
- Szabálykövetés elfogadtatása,
- Megfelelő tanár-diák viszony kialakítása,
- Tolerancia.

Iskolánkban működő közösségek:

- **Diákközösségek:**
  - diákönkormányzat
  - alsó tagozatos tanulók
  - felső tagozatos tanulók
  - osztályközösségek
  - napközi
- **Felnőtt közösségek:**
  - nevelőtestület
  - alsó tagozatos szakmai munkaközösség
  - felső tagozatos munkaközösség
  - szülői munkaközösség
  - technikai dolgozók közössége

A közösségfejlesztés szervezeti formái:

- versenyek,
- bemutató órák,
- színház- és tárlatlátogatások,
- iskolai kirándulások,
- nyári táborok,
- túrák,
- iskolai könyvtár

A közösségfejlesztés területei:

- **Tanórák:**
  - szaktárgyi órák
  - osztályfőnöki órák
- **Tanórán kívüli foglalkozások:**
  - napközi
  - séta,
  - kirándulás

- szakkörök

- **Diákönkormányzati munka**

Tanórán megvalósítható közösségfejlesztési tevékenységek:

- kölcsönös segítségnyújtás
- közösségi ellenőrzés
- tanulmányi és munkaerőcs erősítése
- közvetlen tapasztalatszerzés segítése
- a tanulók öntevékenységének, önellenőrző képességének fejlesztése
- különböző, változatos munkaformákkal az együvé tartozás érzésének erősítése

Tanórán kívüli foglalkozások során közösségfejlesztési feladatok, és tevékenységek:

- egymás segítése és ellenőrzése
- szabadidő hasznos eltöltése
- társas együttélés alapvető szabályainak elsajátítása
- természet iránti tisztelet és környezet iránti felelősség érzésének kialakítása

Megvalósulás formái:

- **Szakkörök:** A tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. Indításáról a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. A szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

- **Iskolai sportszakkör:** A testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

- **Versenyek, vetélkedők:** A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik. A tanulók felkészítését, a versenyek megszervezését a szaktanárok végzik.

Formái: - házi versenyek

- megyei, országos szintig felmenő versenyek
- iskolák és intézmények által meghirdetett területi versenyek,
- pályázatok

- **Tanulmányi kirándulások:** Az iskola a szülőkkel egyeztetve az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervez.

- **Iskolai könyvtár:** A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon az iskolai könyvtár segíti.

- **Egyéb programok a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére:**

- klubdélután
- színház- és mozi látogatás
- tárlatlátogatás
- nyári táborok

2.9. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

2.9.1.A pedagógusok helyi intézményi feladatai:

1. A pedagógusok alapvető feladatai

- A jogszabályokban, pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint a vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékában (32óraban, kötött munkaidejében) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének ötvenöt–hatvanöt százalékában (22-26 órában, neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat megtartása.
- Kötött munkaideje feletti részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést ellátása.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titkot megőrzése.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre az előírt minősítések megszerzése. A hét évenkénti kötelező pedagógus továbbképzés teljesítése, amit a 277/1997. Kormányrendelet szabályoz.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.
- A szükséges intézkedések megtétele, ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll.
- A tanulók iskolán kívüli rendezvényein, tanulmányi kirándulásokon a tanulói balesetek megelőzése érdekében a szükséges tennivalókat megteszi.

2. A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás

- Tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások megtartása.
- A tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások éves tervének időbeni elkészítése (tanmenetek, éves programok).
- Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra.
- A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon.
- A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- A helyi tanterv követelményeinek elsajátíttatása a nevelő által tanított tanulók körében.

3. A tehetséggondozás

- Fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.

- Iskolai tanulmányi, sport- és kulturális versenyek, vetélkedők önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- A tehetséges tanulók felkészítése részvételük biztosítása az iskolán belüli és iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre.

4. A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- Tanórán kívüli, fejlesztő foglalkozások szervezése részükre.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása körükben.
- Korrepetálásuk, felkészítésük a javító, vagy osztályozó vizsgára.
- Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése körükben.

5. A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása

- Szabadidős programok szervezése iskolán kívül és iskolán belül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás, klubdélután)
- Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok (gála, családi nap, szalonnasütés)

6. Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel

- Az iskolai diákönkormányzat programjain való részvétel, programok szervezésének segítése.
- Iskolai szintű kirándulások, táborok szervezése.

7. Munkafegyelem, a munkához való viszony

- A munkaköri köteleességek teljesítése.
- Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása.
- Pontos adminisztrációs munka. A formai követelmények, a határidők betartása.
- Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.

8. Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a munkaközösség tevékenységében

- Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.

9. Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés

- Továbbképzéseken való részvétel.
- A továbbképzéseken tanult átadása a nevelőtestület tagjainak.

10. Az iskolai munka feltételeinek javítása

- Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Az iskolai alapítvány működésének segítése.
- Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése, megvalósítása (innováció).
- Az oktatáshoz kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése.
- Az iskola épületének, helyiségeinek dekorálása.

11. Aktív részvétel a tantestület életében

- A pályakezdő (gyakornok) vagy az iskolába újonnan került nevelők munkájának, beilleszkedésének segítése.
- Önkéntes feladatvállalások a nevelőtestület közösségi életének; rendezvényeinek szervezésében, a szervezés segítése.

12. Az iskola képvisellete

- A szülői szervezet által szervezett rendezvényeken való részvétel, a szervezés támogatása segítése.
- A település rendezvényein, eseményein való részvétel.

13. Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal

- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása.
- Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- Kellő figyelem, érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

2.9.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

Az osztályfőnököt – a munkaközösség vezetővel konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit. Teendőit előre megtervezi.
- Felelős vezetője az osztály közösségének. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, közösségi tevékenységük irányítása, önkormányzó képességük fejlesztése.
- Figyelemmel kíséri a diákönkormányzat munkáját, segíti tevékenységüket.
- Együttműködik az osztályában tanító szaktanárokkal, napközis nevelőkkel.
- Órát látogat az osztályában.
- Felelős osztálya rendjéért, tisztaságáért.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Törekszik a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztésére.
- Ennek érdekében összehangolja az iskola és a család nevelőmunkáját.
- Családlátogatást a veszélyeztetett tanulók esetében év elején ajánlott végeznie. Egyéb esetben csak akkor, ha az igazgató, a szaktanárok és ő maga ezt szükségesnek tartja.
- A továbbtanulást megelőzően segíti a pályaválasztási munkát.
- Szülői értekezletet, fogadóórát a munkatervben meghatározott rendben tart.
- Elvégzi az ügyviteli, adminisztrációs teendőket, megírja az anyakönyveket, kitölti a bizonyítványokat.
- Felelős az osztálynapló rendes és folyamatos vezetéséért.

- A tanulói házirendet, a balesetvédelmi- és tűzvédelmi szabályokat az első tanítási napon ismerteti a tanulókkal, az első szülői értekezleten pedig a szülőkkel.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskolai feladatokról, azokon való aktív részvételre mozgósít.
- Tájékoztatja a tanulókat és a szülőket az őket érintő kérdésekről. Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.
- Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről. A szülői közösség vezetőjével irányítja a szülői közösséget.
- Fokozott törődéssel foglalkozik az osztályaiba járó, kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal.
- Az osztály tanulóiánál ellátja a gyermekvédelmi feladatokat, szükség esetén együttműködik a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- Segíti a tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai munkáját.
- Támogatja a tehetséges tanulók fejlődését.
- Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékoságok, gyógyszerérzékenység).
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók magatartás és szorgalom osztályzatára.
- A tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére.
- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, intőben vagy rovóban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti a mulasztási naplót, a mulasztásokat az osztálynaplóban havonként összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Segíti és ösztönzi a tanulók középiskolai továbbtanulását, megismerteti őket a pályaválasztási és továbbtanulási lehetőségekkel.
- A nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
- Elkészíti az osztályfőnöki munka éves tervzetét (osztályfőnöki munkaterv, osztályfőnöki tanmenet).
- Elkészíti az osztálystatisztikákat és ezekhez kapcsolódó elemzéseket.
- Elkészíti a félévi és tanév végi értékeléseket az osztályközösség fejlődéséről.
- Betartja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.

- Kitölti és vezeti az osztálynaplót, hetente ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Felfekteti és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.
- Tanév elején kitölti a tanulók tájékoztató füzetét, tanév közben havonta ellenőrzi a tájékoztató füzet vezetését (érdemjegyek, egyéb beírások, szülői aláírások).
- Figyelemmel kíséri az osztály tantermének gondozottságát és pedagógiai szakszerűségét.
- Indokolt esetben konzultál a szülőkkel a tanórán kívüli foglalkozások indokoltságáról.
- Indokolt mulasztást engedélyezhet három napon belül.

2.10. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE

Kiemelt figyelmet igénylő tanuló a különleges bánásmódot igénylő tanuló:

- a kiemelten tehetséges tanuló,
- a sajátos nevelési igényű tanuló,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, valamint
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.

2.10.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Alapelvünk

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban.

Némelyik hangja mély, a másiké magas.

Megint másik hangosan ciripel a telefondróton

És aki csak tapsolni tud, olyan is akad.”

/ Margaret Martle /

Az idézetből is következik, hogy minden gyermek érték, minden gyermek tehetséges valamiben.

Fel kell figyelünk, méltányolnunk kell azokat a tanulókat, akik:

- kreatívak
- kérdeznek
- eredeti elgondolásaik vannak
- ötletesek
- összefüggéseket látnak
- probléma érzékenyek
- vállalkozó szelleműek

2.10.2. Feladataink, tevékenységeink:

Tanórán:

- Tanórai foglalkozások keretében törekvés a differenciálásra;
- A kiscsoportos munkamódszerek alkalmazása;
- Önálló kiselőadások szakórákon, szakkörökön, elsősorban a tehetséges tanulóknak;
- Csoportfoglalkozások szervezése;
- Házi feladatok differenciálása;

Tanórán kívül:

- Tanulmányi versenyek szervezése minél szélesebb körben;
- Tanulmányi versenyeken való részvétel;
- A versenyzés etikájának megtanítása;
- Szakkörök szervezése;
- Könyvtárban egy-egy téma feldolgozása tanári irányítással, kutatási lehetőségekkel;
- Újságírás, újságszerkesztés, riportkészítés-írott formában, videóval, fotókkal; (digitális kompetencia)
- Egyéni illetve kiscsoportos beszélgetések (anyanyelvi kommunikáció);
- Internet-használat kutatómunkához, újság készítéshez (digitális kompetencia)

Jó tanulmányi eredmény elérése mellett támogatjuk az eredményesen sportoló, vagy kiváló közösségi munkát végző tanulókat is.

2.10.3. Tevékenység során megoldandó feladataink

Tehetséges tanulókat korán felismerjük, továbbfejlesztésükre minden lehetséges módot felhasználunk

- Iskolánkban gazdag, változatos tevékenységet biztosítunk tanulóinknak, hogy mindenki megtalálja a tehetségének, érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot
- A tanórai foglalkozások szervezésében törekedünk az egyéni képességekhez igazodó szervezeti formákra / nívócsoportos oktatás, differenciálás /.

2.10.4. A tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek

• Szakkörök:

Iskolánkban a tanulók érdeklődésének, az iskola adottságainak megfelelően szakköröket szervezünk.

- Iskolánkban német és angol **idegen nyelv tanulására** van lehetőség. A két idegen nyelv tanulása közül a tanulók szabadon választhatnak.
- A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a **különbéle versenyek, vetélkedők.**

Formáik:

- házi versenyek
  - iskolák és intézmények által meghirdetett területi versenyek, pályázatok
  - megyei, országos szintig felmenő versenyek
- (A tanulók felkészítését, a versenyek megszervezését a szaktanárok végzik.)

• Szabadidős foglalkozások egy része:

- tanulmányi kirándulások
- színház, mozi látogatás
- tárlat és múzeum látogatás

- **Iskolai könyvtár**

segíti a tanulók egyéni tanulását

egyéni kutatómunkára ösztönöz

pályázatokra, versenyekre, vetélkedőkre való felkészítést segíti

2.10.5. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének – oktatásának programja

Az iskola – alapító okiratának megfelelően – vállalja a szakértői vélemény alapján általános iskolában oktatható sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai oktatását.

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának-nevelésének személyi, tárgyi feltételei biztosítottak.

Fogalomértelmezés

A jelenleg hatályban lévő törvény újrafogalmazta a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fogalmát. E körbe tartoznak azok a gyermekek, azok a tanulók, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek.

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki.

Ez tartalmazza:

a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását

b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának általános elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a NAT- ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. Ennek során a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell a munkát megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszávok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van;
- szükség esetén sajátos, a fogyatékoságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítsék a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

Különleges gondozás

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai, feladatai

- a testi, érzékszervi, beszéd fogyatékoság, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének zavara miatt hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése

A célokat meghatározó tényezők

- a) A fogyatékoság típusa, súlyossága
- b) A fogyatékoság kialakulásának ideje
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
  - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei
  - képességei, kialakult készségei
  - kognitív funkciói, meglévő ismeretei
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel

A többségi intézményben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált- oktatásuk. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, a szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A nyitott tanítási- tanulási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi- eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás- tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus.

Az SNI-s tanulók fejlesztése

Intézményünkben ép értelmű mozgás-, hallásfogyatékos és a megismerő funkciók/ vagy a viselkedés tartós és súlyos organikus okra visszavezethető és organikus okra vissza nem vezethető zavarával küzdő valamint tanulásban akadályozott tanulók nevelése- oktatása folyik.

Minden esetben a vizsgálatra és a szakértői vélemény elkészítésére a szakértői és rehabilitációs bizottság az illetékes. Abban az esetben, ha a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenessége organikus okra nem vezethető vissza, a nevelési tanácsadás keretében kell gondoskodni az ellátás megszervezéséről (fejlesztő foglalkozás), míg abban az esetben, ha a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenessége organikus okra vezethető vissza, a gyógypedagógiai ellátás körébe tartozik (rehabilitációs foglalkozás).

A speciális gyógypedagógiai fejlesztést a rehabilitációs, rehabilitációs órák keretében kapják meg a tanulók, amely az évfolyamra meghatározott heti órakeret 15 %-a.

Az iskolai fejlesztés kiemelt feladatai

- egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- a kudarcűrő képesség növelése
- önállóságra nevelés

A gyógypedagógiai segítségnyújtás formái, keretei

- Egyéni fejlesztő foglalkozás
- Kiscsoportos foglalkozás (3-4 tanuló)
- Csoportfoglalkozás
- Tanórai megsegítés

Pedagógia feltételek, szakmai kompetenciák

- Sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata: a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára nevelés
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához

A többségi pedagógus feladatai

- A tananyag feldolgozásánál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző- módosulásait;
- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket alkalmaz;
- A tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- Egy- egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba;

A sajátos nevelési igényű tanulókat ellátó szakemberek kompetenciái

Gyógypedagógia tanár (általában)

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését
- Elsősorban az organikus okokra visszavezethető SNI tanulók ellátását végzi
- Javaslatot tesz a gyógypedagógia- specifikus módszereke, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra
- Tanácsot ad a pedagógusoknak, szülőknek
- Kapcsolatot tart a szülőkkel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával
- Figyelemmel kíséri a tanuló haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében

- Terápiás fejlesztőtevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon- egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben- ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra
- „gyógypedagógusi mentalitás” átadása a többségi iskolában tanító pedagógusoknak
- Rendszeres hospitálás az osztályokban
- Rendszeres konzultáció a pedagógusokkal

Fejlesztőpedagógus

- A hátrányos helyzetű, valamint tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek pedagógusa
- A megismerő funkciók nem organikus okokra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő SNI gyermekek fejlesztésében vehet részt
- Fejlesztő programok kidolgozása, alkalmazása után alapkészségeket fejleszt

A tanulásban akadályozottak gyógypedagógusának feladata

- A tanulási akadályozottsággal/ zavarokkal és nehézségekkel küzdő, a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók segítése, fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.

A rehabilitációs foglalkozások célja

- a tanulási zavart okozó funkciózavarok kezelése, a megismerő funkciók fejlesztése
- a diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkúliás tanulók segítése
- tanórai megsegítés
- kéttanáros modellben tanítás,
- együttműködés a többségi pedagógusokkal, más fejlesztő szakemberekkel;
- tanácsadás

A tanulók értékelése

A NAT követelményeinek minimum vagy annál magasabb szinten történő elsajátítása a mérvadó. A tanulók értékelése megegyezik a többségi osztályokban alkalmazott értékelési rendszerrel, azzal a kitételrel, hogy a szakértői véleményben foglalt javaslatokat (felmentés, mentesítés, segédeszközök) figyelembe vesszük.

A rehabilitációs és rehabilitációs órák értékelése az adott terápiás munkához kapcsolódó szöveges értékelés.

Együttműködés

A rehabilitációs, rehabilitációs feladatokon túl az együttműködés hatékonysága érdekében lényeges szerepe van a különböző tanácsadási, szupervíziós tevékenységeknek, ezért fontosak az állandó megbeszélések, a napi szintű kooperációs formák, beszélgetések.

Kiemelt szerepű a szülőkkel való együttműködés.

Kapcsolattartás

- Nevelési tanácsadóval
- Fogyatékoságnak megfelelő különböző szakértői bizottságokkal
- Szakrendelésekkel: fül-orr-gégészet, foniátria, neurológia, pszichiátrai, audiológia, orthopédia.
- Tanítókkal, tanárokkal

A gyógypedagógiai munka feladatainak határideje, felelősei

- Iskolai szűrések, a tanulók megfigyelése – szeptember – gyógypedagógus / osztályfőnök

- A fejlesztő foglalkozások elkezdése – szeptember – gyógypedagógus
- Szakmai tanácsadás, közös stratégiák kidolgozása – folyamatos – gyógypedagógus
- Kapcsolattartás a szülővel, osztályfőnökökkel, szaktanárokkal – folyamatos – gyógypedagógus/ osztályfőnök, szaktanárok, munkaközösség vezetők
- Félévi értékelésekkel kapcsolatos konzultáció – január vége – gyógypedagógus/ osztályfőnök
- Terápiás munka folytatása – folyamatosan – gyógypedagógus
- Év végi felmérő tesztek felvétele, kiértékelése – május – gyógypedagógus
- Az esedékes vizsgálatok kérése a T.K.V.Sz.R.B.-nál, vagy a N.T.-nál. – június – gyógypedagógus

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének hatékonysága, értékelése:

- Tesztek újrafelvétele
- Kontrollvizsgálatok a szakértői és rehabilitációs bizottságoknál
- Dokumentumelemzés, a tanuló produktumainak célirányos áttekintése (felmérések, napló, füzetek stb.)
- Folyamatos megfigyelés, beszélgetés a gyerekekkel, szülővel, a fejlesztésben résztvevő szakemberekkel
- A további feladatok megjelölése

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének dokumentációi:

- Az SNI gyermekkel érkező dokumentumok, szakvélemények
- Intézményi dokumentumok, egyéni fejlődési lap és fejlesztési terv
- A gyermek fejlődésével összefüggő határozatok, mentesítések
- Képességmérések tesztjei és eredményei

Beilleszkedési, magatartási nehézségek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

A sajátos nevelési igényű tanuló iskolai nevelés-oktatása a többi tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban is történhet.

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához az alábbi feltételek szükségesek:

- a tanuló külön neveléséhez és oktatásához a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv tankönyv és egyéb segédlet,
- egyéni előrehaladású képzéshez, integrált iskolai nevelés-oktatáshoz, fejlesztő neveléshez, fejlesztő nevelés-oktatáshoz, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szakirányú végzettségű gyógypedagógus, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök,
- a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása.
- Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az iskolai nevelés és oktatás, keretében valósítható meg.

A beilleszkedési nehézség megelőzésében, enyhítésében alkalmazott módszerek, eljárások:

- A beilleszkedési nehézségek kezelésére osztályértekezletet hív össze az osztályfőnök. Ennek keretében a nevelők megoldásokat, eljárásokat dolgoznak ki a problémák kezelésére. Szükség esetén igénybe vesszük a Nevelési Tanácsadó és a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szolgáltatását.
- Fontos eszköz a tanuló, szülő és a nevelő együttes részvételével zajló beszélgetés az egyéni problémák pontosítására, azonosítására, a kezelést szolgáló iskolai lehetőségek és az otthoni feladatok meghatározására.

A magatartási problémák kezelésében hangsúlyt helyezünk a probléma feltárására, a magatartási zavart előidéző ok feltérképezésére, a zavar okának megszüntetésére, a magatartászavar enyhítésére.

A segítségnyújtás módjai:

- A 1-4. évfolyamon a magatartáskultúra, majd felmenő rendszerben az erkölcsstan foglalkozásokon tanítjuk és erősítjük a helyes magatartási szokásokat.
- A helyes viselkedési módok kipróbálására, gyakoroltatására.
- Önismeretet fejlesztő játékok beépítésével, az osztályfőnöki órán lehetőséget teremtünk az erények felismerésére, erősítésére, a teljesítőképeség elfogadtatására, a konfliktusok kezelésére.
- Alkalmazzuk a csoportmunkát, mely kommunikációt, toleranciát fejleszt, kreativitásra inspirál.
- Az osztályfőnöki munkában érvényesítjük a szeretetteljes bánásmódot, s a pedagógusok együttműködéséből adódó nevelő hatásokat.
- A magatartási zavar kezelésére a pedagógus a tanulóval egyéni fejlesztő megállapodásokat köt, melyek a következetes magatartásváltoztatáson keresztül hatnak a tanuló viselkedésére.
- Osztályértekezlet keretében a gyermeket tanítók egyeztetik a segítő, fejlesztő eljárásokat, a hatékony, eredményes módszereket átveszik egymástól.
- A beilleszkedési és magatartás nehézséggel küzdő tanulót egyéni fejlesztési terv alapján a pszicho-pedagógus fejleszt.

A pedagógusok a magatartási problémák kezelésében segítséget kaphatnak:

- mentálhigiénés továbbképzéseken,
- konfliktus kezelési technikák elsajátítására szervezett képzéseken,
- esetmegbeszélő foglalkozások és a pszicho-pedagógussal történő egyéni konzultációk lehetőségének biztosításával,

- A Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaitól.

A szülők számára is nyújtunk segítséget:

- egyéni konzultáció,
- esetmegbeszélések szervezésével.

2.10.6. Gyerekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos alapelvek:

Iskolánk a következő alapelveket tartja szem előtt

- A tanulók bárminemű, különösen nemük, koruk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk miatti hátrányos megkülönböztetéstől való tartózkodás.
- A hátrányos megkülönböztetés minden eszközzel való megelőzése és megakadályozása, kivéve az oktatás jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés eseteit.
- A tanév alatti értékelés során az adott tantárgy elsajátításához szükséges készségek, képességek, jártasságok, tárgyi tudás minősítése az egyedüli szempont.
- Befogadó, diszkrimináció mentes légkör biztosítása a tanulók számára.
- A tanulók emberi értékeinek, méltóságának, egyediségének tiszteletben tartása az oktatás során.

A gyerekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- Felderítjük a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarokkal küzdő tanulókat és kérjük a vizsgálatukat a Nevelési Tanácsadónál vagy a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnál. A véleményezésük alapján fejlesztjük az érintett tanulókat.
- Iskolánk – lehetőségeihez mérten – biztosítja a gyógytestnevelés, a logopédiai ellátás, a felzárkóztatás igénybevételét az arra rászoruló tanulóknak.
- A tanulmányi munka segítése mellett a szociális hátrányok csökkentése is feladataink közé tartozik. A szociális körülmények miatt rászoruló tanulók számára – a rendeletben meghatározott feltételek szerint – térítési díj kedvezmény biztosítására adunk lehetőséget.
- Az iskola a sport és szabadidős programok szervezésénél figyelembe veszi a fizikailag akadályozott tanulók igényeit.

Az iskola esélyegyenlőségi törekvéseinek célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, figyelembe véve a szülők igényeit és törvényi előírásokat.

2.10.7. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink

Iskolánk tanulóinak mintegy 10 %-a hátrányos helyzetű. Ennek hatására az iskola feladata és jelentősége az ifjúságvédelem területén is fontos. Többnyire a környezeti gátló tényezők, megélhetési nehézségek a család mindennapi gondjai miatt válik elhanyagolttá tanulóink egy része. Ezek a negatív hatások aztán befolyásolják a gyerekek eredményeit, társaikhoz és a munkához való viszonyukat, s nem egyszer viselkedés és magatartászavart okoznak. Az osztályfőnökök, szaktanárok és az iskola vezetése figyelemmel kíséri az érintett gyermekek és családok sorsát.

Elsősorban a megelőzésre helyezük a hangsúlyt:

- törekszünk a „másság” elfogadtatására; (szociális kompetencia)
- gondos felderítőmunkát végzünk az iskolába lépő új tanulók – első osztályosok és más iskolából érkezettek – között;
- nem zárkózunk el a nevelési problémával, beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel küzdő, más iskolából jött diákok fogadásától sem. A közösségre és szakmai ismereteinkre támaszkodva, legjobb tudásunk szerint próbáljuk integrálni őket;
- felismerve a gyermekekre leselkedő veszélyeket, szervezünk előadást a dohányzás, alkohol, drog, AIDS témakörökben
- a különleges bánásmódot igénylő vagy valamilyen részképesség-, fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára biztosítjuk a megfelelő ellátást;
- az osztályfőnökök tartós megbízása lehetővé teszi, hogy a veszélyhelyzetbe kerülő vagy abban szenvedő tanulóinkat a legrövidebb idő alatt a megfelelő segítségnyújtási formában, tanácsadásban részesítsük;

A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók segélyezésének formái

- A veszélyeztetett tanulók felmérése
- A hátrányos helyzetű, és veszélyeztetett tanulók nyilvántartása
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjével
- Folyamatos kapcsolattartás a Védőnői Szolgálat helyi vezetőjével
- Tankönyvtámogatás
- A rászorult tanulók számára étkezési hozzájárulás illetve ingyenes étkeztetés
- Szünidei táboroztatás támogatása
- Esetenkénti családlátogatás

Gyermekvédelmi programban együttműködő szervezetek

- A négy község Polgármesteri Hivatalai
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyermek és Ifjúságvédelmi Intézet (GYIVI)
- Iskolánkban a gyermek –és ifjúságvédelmi feladatok koordinálását ifjúságvédelmi felelős végzi.
- Nevelési tanácsadó

2.10.8. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok

A felzárkóztatás kiindulása mindig a tanulási nehézségek okainak feltárásával kezdődjön. Ez nem csak az osztályfőnökök és a fejlesztő pedagógusok feladatköre, hanem mindnyájunk felelőssége.

A tanulási nehézséggel küzdő tanulók felzárkóztatása tanítási órákon és a napközis foglalkozások alatt differenciálással valósul meg. Ha az egyéni foglalkozás nem hoz eredményt, szakemberhez kell irányítani a gyermeket. Iskolánkban működik az eltérő tanterv szerint tanuló gyermekek oktatása, a normál értelmi képességű tanulókkal együtt történő integrált oktatás, nevelés keretében, vagy a tanulólétszámtól függően önálló tanulócsoporthoz.

Feladataink a felzárkóztatás során

- egészséges énkép, bizalom és önbizalom kialakítására törekszünk
- önállóságra neveljük tanulóinkat
- tanórán belül differenciált foglalkozást, fokozott segítségnyújtást biztosítunk a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek számára,
- tanulóinkat önmagukhoz képest értékeljük,

- szükség esetén további vizsgálatokra küldjük tanulóinkat,
- a diagnózisnak megfelelően terápiás foglalkozásban részesítjük tanulóinkat – fejlesztő foglalkozások, tanulás-korrekción, korrepetálás,
- tanuló párok kialakítása,
- tanulási technikák elsajátíttatása szakórákon és egyéni foglalkozásokon, (tanulás tanítása, önálló hatékony tanulás kompetenciája)
- rendszeres ismétlés, gyakoroltatás, változatos tanulásszervezés,
- egyéni tanulási motiváció erősítése, biztató dicsérettel, javító szándékú elmarasztalással,
- a kötelező tanítási órákon kívüli foglalkozásokon is adunk lehetőséget a tanulók személyiségfejlődését elősegítő tevékenységekre (szaktárgyi, fotó, tánc, dráma, kézműves, sport szakkörök)
- Súlyosabb esetekben felvesszük a nevelési tanácsadóval és a tanulási képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal a kapcsolatot
- A problémák korai feltárása érdekében alsós fejlesztő pedagógusunk minden év decemberéig elvégzi a DIFER felmérést elsős tanulóinkkal.
- Nem szakrendszerű oktatás megvalósítása

2.10.9. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekvédelmi feladatok ellátása során, a tanulók szociális körülményeinek feltérképezésekor körvonalazódik, hogy kik azok a gyerekek, akiknek családi háttere nem mindig képes biztosítani a feltételeket, amelyek a gyermek fejlődéséhez szükségesek.

A szociális hátrányok is sokfélék lehetnek. Ilyenek:

- az anyagi nehézségek
- a nem megfelelő lakáskörülmények
- az alkoholizmus a családban
- a szülői életvezetési problémák
- a nagycsaládosok gondjai
- a csonka családok
- a munkanélküliség
- a szülők alacsony iskolázottsága
- az érzelmi szegénység
- a hiányos törődés
- az igénytelenség a család részéről

Ezeknek a tényezőknek a feltárása nagyfokú tapintatosságot kíván a pedagógustól. Amennyiben azonban a fenti okok valamelyike fennáll, sorra kell vennünk a segítségadás lehetőségeit, szociális szolgáltatásainkat.

Ezek:

- Napközi otthonos ellátás
- Felzárkóztató foglalkozások
- Tehetséggondozó foglalkozások / szakkörök /
- Iskolakönyvtár
- Nevelők, tanulók, szülők segítő személyes kapcsolata, nevelési gondok megbeszélése.

- Az iskolai étkezési költségekhez történő hozzájárulás, illetve csökkentett étkezési díjfizetés lehetőségének kérése az érintett önkormányzat képviselőtestületétől.
- A tankönyvek árának kifizetéséhez, az állami hozzájáruláson túl az önkormányzatok is hozzájárulnak.
- Van arra, hogy a nyári táborozás költségeihez is támogatást kapjanak a rászoruló tanulók az önkormányzatoktól.
- Továbbtanulás irányítás

2.11. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE

Nevelési tevékenységünk fontos területének tartjuk a diákönkormányzat működését, hiszen ez a tanulók felnőtt életére való felkészülésének nagyon jó gyakorlóterepe, ezért a tanulók és a tanulóközösségek érdekeiknek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait az iskolai diákönkormányzat vezetősége, illetve annak választott tisztségviselői érvényesítik. Az iskolai diákönkormányzat a magasabb rendű jogszabályokban megfogalmazott jogkörökkel rendelkezik. Az iskolai diákönkormányzat szervezetét és tevékenységét saját szervezeti és működési szabályzata szerint alakítja.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, a nevelőtestületnek egyetértési joga van.

Az iskolai diákönkormányzat munkáját, segítő nevelőt a diákönkormányzat vezetőségének javaslata alapján – a nevelőtestület egyetértésével – az igazgató bízza meg.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni.

A diákönkormányzat a köznevelési törvény rendelkezései szerint a következő jogosítványokkal rendelkezik:

Döntési jogkör:

- A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének meghallgatásával – kikérésével – dönt saját működési rendjének és munkaprogramjának meghatározásáról, tisztségviselőinek megválasztásáról, működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról, hatáskörei gyakorlásáról, egy tanítás nélküli munkanap programjáról.

A diákönkormányzatnak egyetértési joga van következő kérdésekben:

- az iskolai SZMSZ tanulókat érintő jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása és módosítása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek eldöntésekor,
- a házirend kialakításakor, elfogadásakor
- minden tanulókat érintő kérdésben.
- Az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásáról

Az iskolai diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,

- a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, sportlétesítmények működési rendjének kialakításához.
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához

Az iskolai diákközgyűlést évente legalább 1 alkalommal össze kell hívni, melyen az intézmény igazgatójának vagy megbízottjának a tanulókat tájékoztatnia kell az intézményi élet egészéről, az intézményi munkatervről a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az intézményi házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól. Az évi rendes diákközgyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározott időben. A rendkívüli diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője vagy az intézmény igazgatója kezdeményezheti.

Az évi rendes diákközgyűlésen a diákönkormányzat és az intézmény képviselője beszámol az előző diákközgyűlés óta eltelt időszak munkájáról, különös tekintettel a gyermeki jogok, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről. A diákközgyűlésen a tanulók az intézmény életét érintő ügyekben kérdéseket intézhetnek a diákönkormányzat, illetve az intézmény vezetéséhez. A diákközgyűlés napirendi pontjait a megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni. A diákközgyűlés összehívásáért az igazgató felelős. A diákközgyűlés 1 tanév időtartamra a tanulók javaslatai alapján diákképviselőt választ.

Az iskolai diákönkormányzat működéséhez szükséges feltételeket (helyiségek, berendezések használata stb.) az intézmény vezetése (ill. fenntartója) teljes körűen térítésmentesen biztosítja. Az iskolai diákönkormányzat működését az intézmény saját költségvetéséből teljes körűen finanszírozza. A diákönkormányzat egyéb bevételeinek felhasználásáról (pl. hulladékgyűjtés bevétele, stb.) maga dönt.

A diákönkormányzat részletes működését az elkészített éves munkaterv tartalmazza.

A diákönkormányzat által szervezett szabadidős tevékenységek:

- őszi túra
- őszi és tavaszi udvarrendezés, virágosítás
- hasznos hulladék
- mikulásnap
- Vörösmarty-napok délutáni rendezvényei
- adventi bazar
- farsangi bál
- sportnap

A diákönkormányzat üléseit általában kéthavonta tartja. Az ülések napirendjét, várható témáit a tagokkal az elnök az ülés előtt két nappal köteles közölni.

A diákönkormányzat ülései általában nem nyilvánosak, de bizonyos esetekben közös döntéssel nyilvánossá tehetők. Az üléseken állandó meghívottként részt vesz a diákönkormányzat munkáját segítő tanár. Kérésre, illetve a diákönkormányzat döntése alapján az iskola igazgatója vagy megbízottja, illetve az ügyben érintettek részvételét is biztosítani kell. A meghívottak tanácskozási joggal vehetnek részt a munkában.

A diákönkormányzat döntéseit szavazással hozza.

A diákönkormányzat döntéseit, javaslatait írásba kell foglalni. Ezeket az elnök és a társelnök is aláírja. Jegyzőkönyvet kell vezetni.

A választott tagok kötelesek választóikat (osztálytársaikat) rendszeresen tájékoztatni a diákönkormányzat döntéseiről, munkájáról.

2.12. A SZÜLŐ, TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLAT TARTÁSÁNAK FORMÁI

A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

1. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója alkalomszerűen a szülői szervezet iskolai vezetőségének ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

2. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

Egyéni megbeszélések

Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknek a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.

Családlátogatás

Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása
  - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
  - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
  - a helyi tanterv követelményeiről,
  - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
  - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
  - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
  - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
  - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

Fogadóóra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetség gondozás, továbbtanulás stb.)

Nyílt tanítási nap

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerhessen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

Iskola internetes oldala

Feladata a szélesebb körben való tájékoztatás; betekintést ad az iskolában folyó munkára, eseményekre, dokumentumokra.

3. A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

4. A szülők a tanulók és a saját – a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított – jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselők, tisztségviselők útján az iskola igazgatóságához, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az iskola nevelőjéhez, a diákönkormányzathoz vagy a szülői munkaközösséghez fordulhatnak.

5. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselők, tisztségviselők útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

6. A szülők és más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, illetve házirendjéről az iskola igazgatójától, valamint nevelőitől a fogadóóráikon kérhetnek tájékoztatást.

7. Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismerni.

8. A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola honlapján;
- az iskola fenntartójánál;
- az iskola igazgatójánál;
- a tagiskola igazgatóhelyettesénél;
- iskola könyvtárában.

Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

Az iskolában folyó munka eredményességének érdekében munkakapcsolatban állunk a következő intézményekkel, szervezetekkel:

- **A fenntartóval: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ**
- Kisbajcs, Nagybajcs, Vének és Vámoszabadi községek önkormányzataival, vezetőivel rendszeres kapcsolatot tartunk. Értekezleteiken elemzik tevékenységünket.
- A községünkben működő termelő üzemekkel, vállalkozókkal.

A tanulók beiskolázását és továbbtanulását segítő kapcsolataink:

- Győr város középfokú oktatási intézményei
- Kisbajcs, Nagybajcs, Vámoszabadi községekben működő óvodák
- Nevelési Tanácsadó
- Gyermekjóléti szolgálat

- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság

A nevelőtestület szakmai továbbképzését segítő kapcsolatok:

- Megyei Pedagógiai Intézet - nevelési értekezletekre szakmai előadók biztosítása
  - együttműködés általános iskolai szaktanácsadókkal
  - szaktárgyi vetélkedők szervezése
  - továbbképzéseken való részvétel

A tanulók egészségi állapotának megóvását segítő kapcsolataink:

dr. Nágel József iskolaorvos, háziorvos

dr. Gyenes Mária iskolafogász

Bognárné Takács Katalin védőnő

A pedagógusok alkalmassági vizsgálatainak lebonyolítására az iskola igazgatója rendszeres kapcsolatot tart fenn dr. Nágel József üzemorvossal.

A nevelők szakmai, pedagógiai munkája segítésének, fejlesztésének céljából az iskolában működő szakmai munkaközösségek:

- alsós munkaközösség,
- felsős munkaközösség,

2.13. TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

- Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha
- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- jogszabályban meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.
- Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

Vizsgaidőszak:

Javítóvizsga letételére az augusztus 15-től augusztus 31-éig terjedő időszakban, osztályozóvizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

A vizsga körülményei:

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízza meg. A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért.

2.14. A FELVÉTEL ÉS ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI

2.14.1. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei

A tanuló – beleértve a magántanulót is – az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt. A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre.

Az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található (a továbbiakban: kötelező felvételt biztosító iskola). Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. Ha az általános iskola helyhiány miatt az összes felvételi kérelmet nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása.

Az iskola igazgatója a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. Az iskola igazgatója köteles értesíteni a felvételi kérelem elbírálásáról a gondviselőt, az óvodát és a körzetes iskolát; átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is.

A kötelező felvételt biztosító iskola igazgatója a kormányhivaltól kapott nyilvántartás, a kijelölt iskola a megküldött szakértői vélemény vagy a kormányhivatal határozata alapján értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivalt, ha a gyermeket az iskolába nem írárták be.

Az iskola igazgatója értesíti a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivalt, ha olyan gyermeket, tanköteles tanulót vett fel vagy át, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye nem a nevelési-oktatási intézmény székhelyén van.

A tanuló átvételére – kivétel, ha az általános iskolai tanuló úgy kíván iskolát váltani, hogy az az iskolatípus változtatásával is jár– a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az iskolába felvett gyermeket, tanulót – beleértve a magántanulót is – az iskola tartja nyilván. Az iskola a vele tanulói jogviszonyban álló tanulókról külön nyilvántartást vezet. Ha a tanköteles tanuló iskolát változtat, további nyilvántartása az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata. Az iskola nyilvántartásában marad az a tanköteles tanuló, aki iskolai tanulmányait külföldön folytatja. Az iskola kivezeti a nyilvántartásából azt a tanulót, akinek tanulói jogviszonya kérelmére a tankötelezettség megszűnését követően megszűnik.

Az első osztályba történő beiratkozáskor a szülőnek be kell mutatnia:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát,
- a gyermek lakcímkártyáját
- a szülő személyi igazolványát, lakcímet igazoló kártyával,
- az óvodai szakvéleményt,
- szükség esetén a Szakértői Bizottság véleményét.

Az iskola feladatai:

- annak vizsgálata, hogy körzethatáros-e a leendő elsős,
- menza- napközi igény előzetes felmérése,
- tájékoztatás kiegészítő tanulói biztosítás lehetőségéről,
- ingyenes tankönyvigény,
- hitoktatás vagy erkölcsstan tanulási igény,
- diákigazolvány

2.14.2. A 2-8. osztályba történő felvétel:

Az iskola átvesz minden olyan tanulót, akinek a beiskolázási körzetében van a lakhelye, és aki olyan oktatási intézményből iratkozik át, melynek helyi tanterve igazodik az iskola képzési struktúrájához.

A szülőnek be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát, lakcímkártyáját
- a szülő személyi igazolványát, lakcímet igazoló kártyával,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- az előző iskola által kiadott távozási értesítőt.

Az iskola beiskolázási körzetén kívül lakó tanuló felvételéről a szülő kérésének, a tanuló tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyének, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

3. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

A Nemzeti Alaptanterv biztosítja:

- az iskolai oktatás tartalmi egységét és
- az iskolák közötti átjárhatóságot.

Az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszolás az általános iskolában:

1 – 4. évfolyam: alsó tagozat
5 – 8. évfolyam felső tagozat

Helyi tantervünk az iskolára vonatkozó, a nevelőtestület konszenzusával elfogadott, és ez által legitimált, az intézményünkre nézve kötelező tanügyi dokumentum átdolgozása előtt tanulmányoztuk a NAT – hoz igazított kerettantervet és az egyes kiadók által megjelentetett, tanterveket. Érvényes helyi tantervünkkel összevetve végeztük el a szükséges korrekciókat, változtatásokat.

Az egyes tantárgyak tanterveinek felépítése:

- A tantárgyak tanításának célja és feladatai
- Fejlesztési követelmények
- Az évfolyamonként felhasználható óraszámok heti és évi összes óraszama
- Tematikus összesített óraterv (témakör, óraszám)
- Az egyes témakörök részletes feldolgozása (témakörök tartalom, belépő tevékenységformák, fejlesztési követelmények, a továbbhaladás feltételei)
- A tanulói teljesítmények ellenőrzésének és értékelésének módja
- A továbbhaladáshoz szükséges minimum teljesítmény

A Vámoszabadi Tagiskola összevont osztályaira hetes óratervet állítottunk össze.

Kimutatást készítettünk a NKT által az egyes évfolyamokon biztosított összes óraszámról.

3.1. AZ ISKOLA EGYES ÉVFOLYAMAIN TANÍTOTT TANTÁRGYAK, KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK ÓRASZÁMA

A 2011. évi CXCV. Nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklete rendelkezik a tanulók finanszírozott heti órakeretéről

	A	B			C			D	E				
1	évfolyam	gyermek, tanuló heti óraszám			osztályok heti időkerete			nemzeti-ségi iskolai nevelés-oktatás többlet tanórai foglalkozásainak száma	sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma				
2		BA testnevelés nélkül	BB testnevelés	BC órák testneveléssel	CA engedélyezett	CB a hittan többlet óra- kerete egyházi intézmények- ben	CC 6 és 8 évf. gimnázium többlet- órai	DA nemzeti- ség	EA értelmi fogyatékos	EB gyen- génlátó	EC vak, nagyot- halló, mozgás- és beszéd- fogyaté- kos	EE siket és autista	EF egyéb
3	óvoda	61		61	61	2							
4	első évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
5	második évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3

6	harmadik évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
7	negyedik évfolyam	22	5	27	55	1		2	3	7	8	11	3
8	ötödik évfolyam	23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
9	hatodik évfolyam	23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
10	hetedik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
11	nyolcadik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
12	Nyelvi előkészítő és Híd- évfolyamok	25	5	30	56	2		3	4	9	10	13	4
13	kilencedik évfolyam	30	5	35	57	2	2	3	4	9	10	13	4
14	tizedik évfolyam	31	5	36	57	2	2	3	4	9	11	14	4
15	tizenegyedik évfolyam	30	5	35	58	2	2	3	5	11	12	15	5
16	tizenkettedik évfolyam	30	5	35	58	2	2	3	5	11	12	15	5

Az iskolánkban az egyes évfolyamokon tanított tantárgyakat és azok óraszámait az alábbi táblázat tartalmazza

**Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óraterve
2012/2013. tanévre**

Tantárgyak	1.o.	2.o.	3.o.	4.o.	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7	4,5	4,5	4	4
Idegen nyelvek				3	3	3	3	3
Matematika	5	5	4,5	4	4,5	4,5	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					2,5	2,5	2	2
Környezetismeret	1	1	1,5	2				
Természetismeret					2	2		
Biológia-egészségtan							1,5	1,5
Fizika							1,5	2
Kémia							1,5	2
Földrajz							1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1,5	1,5	1	1	1
Hon- és népismeret						1		
Etika							1	
Informatika				1	1	1	1	1
Médiaismeret								1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1
Tánc és dráma					1			
Testnevelés és sport	5	3	3	3	5	2,5	2,5	2,5
Egészségtan						0,5		
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen	22	22	22	23,5	28	25,5	27,5	28,5

**Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óraterve
2013/2014. tanévre**

Tantárgyak	1.o.	2.o.	3.o.	4.o.	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7	4,5	4,5	4	4
Idegen nyelvek				3	3	3	3	3
Matematika	5	5	4,5	4	4,5	4,5	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					2	2,5	2	2
Környezetismeret	1	1	1,5	2				
Erkölcstan	1				1			
Természetismeret					2	2		
Biológia-egészségtan							1,5	1,5
Fizika							1,5	2
Kémia							1,5	2

Földrajz							1,5	1,5
Ének-zene	2	1	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	2	1	1	1,5	1	1	1	1
Hon- és népismeret					1	1		
Etika							1	
Informatika				1	1	1	1	1
Médiaismeret								1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	3	3	5	5	2,5	2,5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen	25	24	20	23,5	28	27,5	27,5	28,5

**Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óraterve
2014/2015. tanévre**

Tantárgyak	1.o.	2.o.	3.o.	4.o.	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7	4,5	5	4	4
Idegen nyelvek				3	3	3	3	3
Matematika	5	5	4,5	4	4,5	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					2	3	2	2
Környezetismeret	1	1	1,5	2				
Erkölcstan	1	1			1	1		
Természetismeret					2	2		
Biológia-egészségtan							1,5	1,5
Fizika							1,5	2
Kémia							1,5	2
Földrajz							1,5	1,5
Ének-zene	2	2	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1,5	1	1	1	1
Hon- és népismeret					1			
Etika							1	
Informatika				1	1	1	1	1
Médiaismeret								1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	3	5	5	5	2,5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen	25	25	22	23,5	28	28	30	28,5

**Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óraterve
2015/2016. tanévre**

Tantárgyak	1.o.	2.o.	3.o.	4.o.	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	7	4,5	5	4	4
Idegen nyelvek				3	3	3	3	3
Matematika	5	5	5	4	4,5	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					2	3	2	2
Környezetismeret	1	1	2	2				
Erkölcstan	1	1	1		1	1	1	
Természetismeret					2	2		
Biológia-egészségtan							2	1,5
Fizika							2	2
Kémia							1,5	2
Földrajz							1,5	1,5
Ének-zene	2	2	2	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1,5	1	1	1	1
Hon- és népismeret					1			
Informatika				1	1	1	1	1
Médiaismeret								1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen	25	25	25	25,5	28	28	31	31

**Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óraterve 2016.
tanévtől**

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7 + 1	7 + 1	6 + 1	6 + 1
Idegen nyelvek				2 + 1
Matematika	4 + 1	4 + 1	4 + 1	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1 + 1	1 + 1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óratervezet a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4 + 0,5	4 + 1	3 + 1	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4 + 0,5	3 + 1	3 + 1	3 + 1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2 + 1	2	2 + 0,5
Erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1 + 0,5
Fizika			2	1 + 1
Kémia			1 + 0,5	2
Földrajz			1 + 0,5	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	1			
Informatika	0 + 1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Többletórák felhasználásának kimutatása

Feladat	Konkrét feladat	Osztályok	Plusz heti óraszámok
Csoportbontás	Német-angol nyelv	4. osztály tagiskola	2 óra
		4. osztály	3 óra
		5. osztály	3 óra
		6. osztály	3 óra
		7. osztály	3 óra
		8. osztály	3 óra
	Informatika-technika tantárgy	6. osztály	1 óra
		8. osztály	1 óra
Művészeti képzés	Modern tánc okt.	Tagiskola	4 óra
		Kisbajcsi iskola	8 óra
	Képzőművészet okt.	Kisbajcsi iskola	16 óra
Napközis foglalkozás		Tagiskola	30 óra
		Kisbajcsi iskola	30 óra
SNI gyermekek fejlesztése	Enyhe fokban értelmi fogyatékos	Kisbajcsi iskola	11 óra
	Pszichés fejlődés zavara	Tagiskola	3 óra
		Kisbajcsi iskola	11 óra
	Látássérült tanulók fejl.	Kisbajcsi iskola	2 óra
	Mozgáskoordinációs fejlesztés	Kisbajcsi iskola	2 óra
	Logopédia		3 óra
Gyógytestnevelés		Kisbajcsi iskola	3 óra

Tanórán kívüli foglalkozások	Tömegsport	Tagiskola	0 óra
		Kisbajcsi iskola	2 óra
	Informatika szakkör	Tagiskola	1 óra
		Kisbajcsi iskola	1 óra
	Énekkar	Kisbajcsi iskola	1 óra
	Felvételi előkészítő	Kisbajcsi iskola	2 óra
Összesen:			151,5 óra

3.2. AZ ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

- Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok elsősorban olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép, stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az oktatás irányításáért felelős szerv hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A tankönyvjegyzékben nem szereplő taneszközök beszerzéséhez a szülők jóváhagyását előzetesen írásban be kell szerezni.
- Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak tananyagának feldolgozásához szükséges kötelező taneszközöket a tanítók, illetve az egyes szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
- A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt, a megelőző tanév májusában tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége. (A tankönyvek megrendelését az iskola intézi.)
- A taneszközök kiválasztásánál a nevelők a következő szempontokat veszik figyelembe:
  - feleljen meg a taneszköz, az iskola helyi tantervének
  - több tanéven keresztül használhatók legyenek
  - taneszköz ára lehetőleg legyen összhangban a minőséggel, kivitelezéssel

Tanulói eszközök:

- A tankönyv tartalma fedje le az adott tantárgy választott tantervét, legyen összhangban a hozzá szükséges kiegészítő eszközökkel (munkafüzet, szöveggyűjtemény, feladatgyűjtemény stb.)
- Tartalmi kidolgozottsága feleljen meg a szaktudományoknak, tartalmilag, esztétikailag igényes legyen.
- Feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak (tartalom, betűméret, illusztrációk, feladatok megfogalmazása)
- Teremtsen lehetőséget a differenciáláshoz, biztosítsa az önálló tanulás lehetőségét, a gyakorlást.
- Legyen megfelelő az ismeretszerzés és az alkalmazás aránya.
- A könyv tartalma és stílusa legyen motiváló erő a tanuló számára, fejlessze kreativitását.
- Adjon lehetőséget képesség- és készségfejlesztési feladatok megoldására.
- Nyelvi megformáltsága legyen igényes, változatos, egyértelmű, utasításai legyenek egyértelműek
- Kivitelezése, szerkesztése legyen igényes, figyelemfelhívó kiemelések, összegző megfogalmazások és kérdések tegyék a tanulást eredményesebbé.
- Legyen a tankönyv tartós kivitelű, esztétikus küllemű, a gyerek életkorának megfelelő méretű és ne túl drága.
- Meg kell valósítani a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét.

Tanári és iskolai eszközök:

- Tanári kézikönyvek, szöveggyűjtemények, feladatgyűjtemények feleljenek meg a választott tantervnek
- A szemléltetőeszközök - térképek, faliképek, táblák, modellek, - legyenek esztétikusak, kellő méretűek, és szakmailag kifogástalanok. Kivitelük legyen motiváló erejű, segítse az ismeretszerzést
- A technikai eszközök – interaktív táblák, írásvetítők, magnók, videók és számítógépek - legyenek könnyen kezelhetők, lehetőség szerint mobilak.
- A könyvtári taneszközök –lexikonok, szótárok, enciklopédiák - legyenek a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelőek, segítsék az önálló ismeretszerzést, a kutatómunkát, az önálló feladatmegoldást.
- A kísérleti és mérő eszközök legyenek megfelelő méretűek, biztonságosak és tartósak.

3.3. VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, PEDAGÓGUS VÁLASZTÁS SZABÁLYAI

Kötelezően választható tantárgyaink 4. osztályban az angol és német nyelv. A választott nyelvet a nyolcadik évfolyam végéig kötelező tanulnia a tanulóknak.

Különbözeti vizsga letételével lehetőség van a másik nyelv tanulásának folytatására tanórai keretek között.

A másik nyelvet szakkör formájában tanulhatják csökkentett óraszámban.

Választható első és ötödik évfolyamon az erkölcsstan és hittan tantárgyak tanulása. (Körzetünkben a római katolikus felekezet látja el a hitoktatást. Más vallás oktatására nincs igény.)

Intézményünkben választatók a különböző szakkörök azzal a kikötéssel, hogy a jelentkezett tanulóknak a tanév végéig meg kell jeleníteniük a foglalkozásokon.

Tanulóink választhatják a művészeti oktatás lehetőségét. Modern tánc, vagy képzőművészeti tanszakok között, illetve mindkettőt. A jelentkezett tanulóknak kötelezően részt kell venniük a foglalkozásokon, tanév végén vizsgát kell tenni, illetve adott időpontra be kell fizetni a képzési díjat.

Iskolánkban a pedagógus választására nincs lehetőség.

3.4. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az OM. Által kiadott kerettantervben „A továbbhaladás feltételei” című fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette.

A 4-8. évfolyamon minden tantárgyból az elégséges év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.

Ha a tanuló a 4-8. tanév végén egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot szerez, akkor a következő tanévet megelőző augusztus hónapban, javítóvizsgát tehet.

Ha a tanuló a 4-8. évfolyamon a tanév végén három, vagy több tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot - az évfolyamot ismételni köteles.

A bukásra álló tanulók szüleit a szaktanár köteles egy hónappal a félév, illetve tanév vége előtt írásban értesíteni.

Az alsó tagozatban új szabályok lépnek életbe, hiszen a közoktatásról szóló törvény vonatkozó előírásai szerint: „Az 1-3. Évfolyamon- - félévkor és év végén, továbbá a 4. Évfolyamon félévkor – szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól, vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

Annak érdekében, hogy a negyedik évfolyam végére valamennyi tanuló megfelelő felkészültséggel jusson el, **a törvény kötelezővé teszi, hogy a „legalacsonyabb” minősítést – „felzárkóztatásra szorul” – elért tanulókat a szülő bevonásával értékelje az iskola.** Ennek az értékelésnek a célja, hogy megtalálják a sikeres tanulmányokat akadályozó tényezőket, és meghatározzák azokat az intézkedéseket, amelyek a sikeres továbbhaladáshoz szükségesek.

A törvény 71.§ (1) bekezdés szerint, a tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az 1-3. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.

A törvény 71.§ (7) bekezdése kimondja, hogy a tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése 1-4. osztályban abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamba léphetne, de a szülő kéri az adott év megismétlését.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha

- egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott.
- az iskola igazgatója felmentette a tanítási foglalkozásokon való részvétel alól
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse
- magán tanuló volt.

A 250 óránál többet mulasztott tanulók és magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:

1-4 évfolyam: magyar nyelv és irodalom

matematika
környezetismeret

5-6 évfolyam: magyar nyelv

magyar irodalom
történelem
matematika
természetismeret

7-8 évfolyam: magyar nyelv

magyar irodalom
történelem
matematika
fizika
biológia

3.5. A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÍTÉSE

Alapelvek az értékelés és minősítés során:

- legyen egységes, egyszerű, áttekinthető,
- legyen differenciált, személyre szóló,
- legyen kiszámítható, azonos feltételeket teremtő,
- biztosítsa a személyre szabott értékelés jogát is,
- jelezze a sikert és a kudarcot, de „skatulyázás” nélkül,
- preferálja a szorgalmat és a tehetséget, alkotókészséget,
- jelezze a tanuló számára helyzetét éppúgy, mint szülei, környezete számára,
- teremtsen érdekeltséget a „jó döntésre” az alternatív programok és az egyéni munkarend kialakítása során,
- legyen kompatibilis a közoktatás egészével,
- kapcsolódjon szorosan az alkalmazott módszerekhez és az alkalmazó személyiségéhez,
- fejlesztő, ösztönző jellegű legyen,
- ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű,
- folyamatosságot biztosítson,
- az iskolai követelményrendszerre épüljön,
- biztosítsa a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges arányát,
- félelemmentes légkörben történjék

Az értékelés a tanítás-tanulás során állandóan alkalmazható:

- a tanítási órákon, ahol a tanár folyamatosan megerősít, korigál, segít, tanácsot ad
- a tanár ragadja meg az órán kívüli lehetőségeket is
- a szaktanárok által az évközi érdemjegyek és osztályzatok megállapításakor
- a fogadóórákon
- a szülői értekezleteken az osztályfőnök által
- az osztályfőnök az osztályban tanító kollégák véleményét is közvetíti a magatartás és szorgalomjegyek kapcsán

Az értékelés formái:

Személyes, szóbeli értékelés:

A motivációs rendszerben kiemelkedő szerepe van a tanári, személyre szóló értékelésnek. Ennek jellege korigáló, segítő, tanácsadó, orientáló. Többféle módon jelenhet meg:

- A pedagógus személyiségéből, értékrendjéből, tudásából eredő, - szinte minden pillanatban megjelenő - igen-nem, helyes-helytelen, típusú szabályozó megnyilvánulások.
- A közösen végzett tevékenységekben megjelenő tudatos, rendszeres, szóbeli értékelés.
- A pedagógus hosszabb beszélgetése, helyzetfeltárása gyerekekkel, szülőkkel.

Írásbeli szöveges értékelés:

- A tanulók írásbeli munkájához fűzött megjegyzések, kiegészítések.
- Az alsó tagozat 1. évfolyamán félévkor és év végén is, valamint a 2. osztály első félévében minden tantárgyból a tanítók eredményértékelést adnak a tanulók teljesítményéről. Az értékelés a tantestület által elfogadott egységes jelzésrendszer alkalmazásával történik.

- Magatartásra, szorgalomra nem adunk osztályzatot az 1.osztályban félévkor és év végén, továbbá a 2. évfolyamon félévkor. A tanulmányi munka értékeléséhez hasonlóan szöveges értékelést alkalmazunk.
- A szaktanár, vagy az osztályfőnök által szükség esetén (kiemelkedő teljesítmények, illetve problémás tanulók)
- Külső felkérésre készített minősítések, vélemények (gyermekvédelem, rendőrség, bíróság, pályázatok, stb.)

Értékelés az 1-8. évfolyamon

Értékelés, minősítés

A tanuló tantárgyi értékelésénél és minősítésénél

jeles (5), jó (4), közepes (3) elégséges (2), elégtelen (1)

A magatartás értékelésénél és minősítésénél

példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)

A szorgalom értékelésénél és minősítésénél

példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)

A tantárgyi értékelés :

A tanulói teljesítmény értékelésének alapja a mérés. Az írásbeli számonkérés mellett kiemelt szerepe van a tanulók szóbeli feleleteinek is. A tanulók félévente a kettőnél kisebb óraszámú tárgyakból minimum kettő, a kétórás vagy nagyobb óraszámú tárgyakból minimum három érdemjegyet kapnak. Félévkor és év végén egy-egy osztályzattal történik a tanulók értékelése.

A tanuló joga, hogy a tanév első napjaiban megismerkedjék a tantárgyi követelményekkel, az értékelés alapelveivel.

Érdemjegyet kaphat a tanuló:

- szóbeli feleletre (lehet részletes számadás és összefoglaló, tételszerű),
- írásbeli munkára (röpdolgozat, esszé, házi dolgozat, témazáró nagydolgozat)
- önálló kiselőadásra,
- óráközi, tanórai munkára,
- tantárgyi tanulmányi versenyen való eredményes részvételre.

Az írásos tanulói teljesítmények (dolgozatok) érdemjegyét kötelező a tanulóval ismertetni, a szóbeli feleleteket pedig szóban is értékelni kell. Nem kerülhet olyan érdemjegy az osztályozó naplóba, amiről a tanuló nem tud.

A félév, a tanév végén a fejlődési tendencia figyelembevételével értékeli a tantestület (az osztályban tanító tanárok, az osztályozó konferencia) a tanuló teljesítményét. Az év végi osztályzat az egész évi teljesítményt értékeli.

A tanulók év végi osztályzatait a nevelőtestület áttekinti, dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Vitás esetekben (ha a tanuló év végi osztályzata jelentősen eltér az év közben tapasztalt előmeneteltől) a nevelőtestület felkéri az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást döntésének okairól, indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, de a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az év végi osztályzatot az évközi eredmények alapján a tanuló javára módosíthatja. Vizsgán kapott osztályzatot a tantestület nem változtathatja meg.

3.6. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁI, RENDJE, KORLÁTAI ÉS ÉRTÉKELÉSE

Az alsósoknál az írásbeli beszámoltatásnak – életkori sajátosságuknál fogva – kisebb a súlya, mint a felsőbb évfolyamokon. Ahogy haladnak előre tanulmányaikban, egyre gyakoribbá válik az írásbeli számonkérés. Ügyelnünk kell arra, hogy **ez ne kerüljön túlsúlyba**, a szóbeli feleletre is legyen lehetőség. Ezt különösen azoknál a tanulóknál kell figyelembe vennünk, akiknél a dyslexia, dysgraphia gyanúja fennáll, illetve vizsgálattal ezek megléte beigazolódott.

Alsó és felső tagozatban alapvetően a következő beszámoltatási formák vannak jelen:

- **Írásbeli felelet:** önálló órai munka egy-egy konkrét anyaghoz kapcsolódóan, vagy kérdés-felelet formájú számonkérés. Lehet egyéni vagy csoportos, esetleg az egész osztályra vonatkozó. 15-20 perc alatt megoldható, kisebb terjedelmű írásbeli munka. Értékelése történhet „kisjeggyel”, vagy átlagos súlyú érdemjeggyel. Mellette a szóbeli feleletek lehetőségét is biztosítjuk tanulóinknak.
- **Témaközi felmérés:** egy-egy tematikus egységen belüli, kisebb anyagrészhez kapcsolódóan. Ez már akár egy teljes órát igénybe vehet. Érdemjeggyel értékeljük.
- **Témazáró felmérés:** egy-egy témakör lezárásakor az ismeretek alapos összefoglalása után íratjuk. Maximum 45 percet vesz igénybe.
- **Szummatív – félévi, év végi – felmérés:** több témát ölel fel. Alapos előkészítés, ismétlés, összefoglalás után íratjuk meg, az évfolyamon belül azonos mérőanyaggal, egyeztetett értékelő skála szerint:

100 – 90% =	5
89 – 75 % =	4
74 – 55 % =	3
54 – 30 % =	2
29 – 0 % =	1

Általános szabályok az írásbeli feleltetéssel kapcsolatban:

- Természetesen mindig az adott tantárgytól függ, hogy az írásbeli beszámoltatás melyik formájával élünk.
- Diagnosztizálás céljából íratott felmérőket nem osztályozunk, csak ha ötöst lehet rá adni.
- Egy nap egynél több felmérést nem íratunk.
- A felméréseket a tanmenetek tartalmazzák, a tanulók időben értesülnek róla.
- Elegendő időt adunk a felmérés megírására és az önellenőrzésre.
- Az első évfolyamon az első félévben csak a szöveges értékelést alkalmazzuk, %-os eredményeket a második félévtől írunk az írásbeli feleletekre, témazáró dolgozatokra.

A szöveges értékelés, minősítés egyeztetett értékelő skála szerint történik:

kiválóan teljesített	95-100%
jól teljesített	80-94%
megfelelően teljesített	79-60%
felzárkóztatásra szorul	59% alatt

A beszámoltatások rendje:

- A témaközi dolgozat időpontját a tanár előre nem köteles bejelenteni a tanulóknak.
- A témazáró dolgozat időpontját a tanár előre köteles a tanulók tudomására hozni.
- A meg nem írt témazárót a tanuló pótolhatja.
- A témaközi dolgozat az aktuális fejezet néhány leckéjéből tartalmaz feladatokat.
- A témazáró a kijelölt fejezet vagy fejezetek átfogó lezárása, feladatai a kijelölt teljes tananyagot érinthetik.
- A házi dolgozatot, a szorgalmi feladatot az alkalmanként kijelölt anyagrész alapján otthon készíti el a tanuló.
- Országos mérés a rendeleteknek megfelelően.

A beszámoltatások korlátai:

- A témaközi dolgozatok írására az óra egy része áll rendelkezésre, a témazárók, mérések egész órás időtartamúak.
- A témazáró dolgozat időpontját a tanár előre köteles bejelenteni.
- A témaközi dolgozattal kapcsolatban nincs bejelentési kötelezettség.
- Témazárót, mérést a 6. órában lehetőség szerint ne írassunk.
- A szaktanárok egy tanítási napon maximum 2 tantárgyból írathatnak témazáró dolgozatot.

3.7. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT HÁZI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása
- A házi feladatok mennyiségét, nehézségi fokát valamennyi tantárgyból a közepes képességű tanulók teherbírásához igazítjuk.
- A házi feladat mennyisége és minősége a tanuló életkorának megfelelő, a tanultak és a taneszközök segítségével megoldható legyen.

Általános szabályok a házi feladatok adásával kapcsolatosan:

- napi rendszerességgel adunk házi feladatot
- Az első-nyolcadik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra)- a szokásos (egyik óráról a másik órára esedékes) feladatokon túl- nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli többlet házi feladatot
- szünetekre (téli, tavaszi, nyári) legfeljebb gyűjtőmunkát, vagy olvasásgyakorlást, verstanulást, kötelező olvasmány elolvasását adjuk fel
- azokon a napokon, amikor valamilyen közös délutáni programjuk van tanulóinknak, nem adunk házi feladatot (pl.: farsang)
- az írásbeli feladatok csak rövid, ismert analógia szerint megoldható feladatok legyenek
- az írásbeli feladatok feltétlenül kapcsolódjanak a délelőtti tanórák anyagához
- versek, szövegek tanulására elegendő időt adjunk, hogy alaposabb legyen a bevésés
- szorgalmi szóbeli és írásbeli feladatokkal is ösztönözhetjük tanulóinkat tudásszintjük fejlesztésére
- a házi feladatokat mennyiségileg és minőségileg is lehetőség szerint mindig ellenőrizzük
- adjunk tanácsot a szülőknek, hogy gyermekük otthoni tanulását, gyakorlását hogyan segíthetik.

Házi feladatok formái:

- szóbeli
- írásbeli
- gyűjtőmunka
- megfigyelés, kísérlet

Házi feladatok típusai:

- egységes (mindenki számára kötelező)
- differenciált
- szorgalmi

Házi feladat mulasztása, hiányos házi feladat elkészítése nem a tantárgyi, hanem a szorgalmi érdemjegyet befolyásolja.

A kiemelkedő teljesítmények elismerése:**A jutalmazás alapja:**

- kimagasló tanulmányi eredmény
- jó tanulmányi eredmény, egy vagy több tantárgyból kimagasló teljesítmény
- közösségért végzett tevékenység
- diákönkormányzatban, énekkarban, szakkörben kiemelkedő színvonalú szereplés
- kiemelkedő sportteljesítmény
- minden olyan tevékenység, ami az iskola hírnevét öregbíti

A jutalmazás formái:

- szaktanári, tanítói illetve osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- a 8. évfolyam végén nevelőtestületi dicséret, ami a bizonyítványba kerül
- egyéb egyéni és csoportos jutalmak

3.9. A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS

A szöveges értékelés feladata:

- Fokozza a gyermek akaratát, tanulási motivációját. Így csökkenthető, illetve elkerülhető a teljesítményszorongás, nem táplálja a gyerekek közötti konkurenciaharcot, pozitívan befolyásolhatja a pedagógus – gyerek - szülő viszonyt.
- A gyerekek személyre szóló szövegek segítenek az önismeretben és az önfejlesztésben. Az írásbeli értékelés egyénre szabott fejlődési állapotjelentés, helyzetelemzés.

A szöveges értékelés fejlődés lélektani szempontjai:

Az iskolába lépő gyerek még nem tudja teljesítményét és személyiségét elkülöníteni, ezért a teljesítményre kapott osztályzatot egész személyiségére vonatkoztatja.

Nevelés lélektani szempontjai:

Az osztályozás megjelenése és rendszeres motivációs céllal történő alkalmazása a tudásért való tanulás helyett a jegyekért való tanulást eredményezheti. Az osztályzatokkal kapcsolatos félelmek, izgalom, szorongás pszichológiai túlterhelést idézhetnek elő, és teljesítmény visszatartó hatásuk is lehet.

Pedagógiai szempontjai:

Az osztályozás összesen 5 foka a személyiség fejlődésének állapotának leegyszerűsítő értékelésére alkalmas. Nem tartalmaz elegendő segítő információt a továbblépéshez, nem mutatja a változás, a változtatás lehetőségeit, nem elemez, nem jelöli ki a fejlődéshez vezető utat.

A szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények:

- Az értékelés a gyerekért, s elsősorban a gyerekeknek szóljon
- személyre szóló és ösztönző jellegű legyen
- vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodhasson a gyerek fejlődéséről
- minősítés központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze
- legyen összhang a Kerettanterv, a pedagógiai program, a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között
- jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés
- a tanítási- tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni
- konkrét, egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a továbblépés útját és módját
- nyelvi megformáltságában legyen közérthető mind a szülő, mind a tanuló számára

Tantestületünk által választott szöveges értékelés formái:

- zárt értékelés (félévkor, év végén), amely kategóriákba sorol (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, felzárkóztatásra szorul)

A szöveges értékelés módjai és gyakorisága:

Szóbeli:

- a tanuló magatartásáról
- szorgalmáról
- tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon és
- más iskolai foglalkozásokon

Gyakorisága: alkalomszerűen

Írásbeli:

- A tanulói produktumokra írt rövid lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával
- Témazáró felmérések megoldásának értékelése százalékos teljesítménysávok megadásával és ezek minősítő jelzésével
- Félévkor és tanév végén részletes szöveges értékelés a tanuló magatartásáról, szorgalmáról és tanulási eredményeiről

Az értékelés tartalmi szempontjai félévkor és év végén:

Magatartás:

Magatartási norma- és szabályismeret

Szabálykövetés a tanórákon, foglalkozásokon, óraközi szünetekben, szabadidőben

A tanuló helyzete a közösségben, viszonya a társakhoz, felnőttekhez

Beszédstílusa, hangneme

Szorgalom:

Motiváltság és részvétel a tanulási tevékenységekben

A feladattudat fejlettsége

Türelem, kitartás a feladatvégzésben

Megbízhatóság és a teljesítés igényessége

Tantárgyi teljesítmények:

A helyi tanterv követelményeinek való megfelelés, fejlettség az alapvető készségekben, képességekben.

Az értékelőlapon feltüntetett minőségi kategóriák alatti függőleges sorok tantárgyanként, teljesítményterületenként tartalmazzák a követelményeket minőségi kategóriákra lebontva.

A helyi tanterv követelményrendszerének értelmezésével elkészített értékelőlap meghatározza hogy a különböző tantárgyakból mit kell teljesíteni ahhoz egy-egy tanulónak, hogy **kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul** minősítést kapjon.

.....1 osztályos tanuló értékelő lapja .....tanév 2. félévéről

tantárgy	képesség területek	kiválóan teljesített	jól teljesített	megfelelően teljesített	felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom -beszéd	Kifejezőmód	Választékosan fejezi ki magát	Rövid mondatokkal, kevés szóval fejezi ki magát	Szavakkal fejezi ki magát	Kérdésre is csak szavakkal válaszol
-olvasás	Betűfelismerés	Biztos	Bizonytalan	Hibás	Nem ismeri fel
	Összeolvasás	Hibátlan	Kevés hiba	Sok hiba	Nem kielégítő
	Megértés	Rövid szöveget ért meg	Mondatokat ért meg	Szavakat ért meg	Nem érti meg
-írás	Betűalak	Szabályos	Néhány betűje egyéni, szabálytalan	Több betűje szabálytalan	Szabálytalan
	Kapcsolás	Szabályos	Kevés kapcsolási hiba	Sok hiba	Szabálytalan
	Íráshasználat	Hibátlanul ír	Kevés hibával ír	Sok hibával ír	Tanítói segítséggel is hibásan ír
	Írásbeli munka	Rendezett, tiszta	Általában rendezett, tiszta	Rendezetlen, átírt	Piszkos, rendetlen
	Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú
Matematika	Számjegyek írása, olvasása	Tudja	Kevés hiba	Sok hiba	Nem tudja
	Számfogalom	Kialakult, biztos	Kialakult	Bizonytalan	Kialakulatlan
	Műveletek végzése	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Számok közötti relációk	Kiváló	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul
	Egyszerű szöveges feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Logikai feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Önellenőrzés	Pontos	Általában pontos	Pontatlan	Nem képes önellenőrzésre
Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú	
Környezetismeret.	Tájékozottság	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Bizonyos területeken hiányos	Több területen is hiányos
	Az ismeretek elsajátítása	A megszerzett ismereteket pontosan visszaadja, elmondja	A megszerzett ismereteket tanítói segítséggel mondja el	Ismeretei hiányosak	A megszerzett ismereteket még tanítói segítséggel sem tudja elmondani.
Technika	Munkadarab készítése önállóan	Tiszta, rendes munka	Kevés nevelői segítséget igényel	Munkadarabjai gyakran pontatlanok	Munkadarabjait csak segítséggel tudja elkészíteni.
Rajz	Rajzolás, színezés, festés	Szín és formaérzéke nagyon jó	Szín és formaérzéke jó	Eszközhasználata visszafogott, bátortalan.	Segítséget igényel.
Ének-zene	Éneklés, ritmizálás	Hibátlan dallam és ritmikai tevékenység	Néhány dallami vagy ritmikai elem hibás	Általában hibás	A tanult dalokat ritmusértékeket nem ismeri.
Testnevelés	Mozgáskoordináció, tempó, aktivitás	Harmonikus, összerendezett mozgás.	Ügyes, kevés segítséggel dolgozik.	Mozgása bátortalan, segítséggel dolgozik.	Összerendezetlen mozgás. Sok segítséggel dolgozik.

Hit- és erkölccstan: Jól teljesített   megfelelően teljesített

A tanuló teljesítményének, előmenetelének minősítése:

Kiválóan teljesített   Jól teljesített   Megfelelően teljesített   Felzárkóztatásra szorul

Kelt:

P.H.

Osztályfőnök:

2. osztályos tanuló értékelő lapja a .....tanév 1. félévéről

tantárgy	képesség területek	kiválóan teljesített	jól teljesített	megfelelően teljesített	felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom kommunikáció	Köznyelvi kifejezés, beszéd, mindennapi érintkezés	Választékos, érthető	Összefüggő	Rövid mondatokkal fejezi ki magát	Szavakkal fejezi ki magát
hangos olvasás	Olvasástechnika	Folyamatos	Szólamokban	Néha akadozó	Betűzgető
	Szövegértés	Pontos	Jó	Megfelelő	Nem érti
írásbeli munka	Külsőalak	Rendezett, tiszta	Általában rendezett, tiszta	Rendezetlen, átírt	Piszkos, rendetlen
anyanyelvi ismeretek	Szabályismeret	Tudja, jól alkalmazza	Tudja, nem mindig alkalmazza	Néha alkalmazza	Nem tudja
helyesírás	Másolás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba
	Tollbamondás	Többnyire hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba
munkatempó	Írástevékenység	Gyors	Megfelelő tempójú	Változó	Lassú
Matematika	Számfogalom 100-as számkörben	Kialakult, biztos	Kialakult	Bizonytalan	Kialakulatlan
	Műveletek végzése	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Relációk	Kiváló	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul
	Szöveges feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Logikai feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Önellenőrzés	Pontos	Általában pontos	Pontatlan	Nem képes önellenőrzésre
	Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú
Környezetismeret	Tájékozottság	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Bizonyos területeken hiányos	Több területen is hiányos
	Az ismeretek elsajátítása	A megszerzett ismereteket pontosan visszaadja, elmondja	A megszerzett ismereteket tanítói segítséggel mondja el	Ismeretei hiányosak	A megszerzett ismereteket még tanítói segítséggel sem tudja elmondani
Technika	Munkadarab készítése önállóan	Tiszta, rendes munka	Kevés nevelői segítséget igényel	Munkadarabjai gyakran pontatlanok	Munkadarabjait csak segítséggel tudja elkészíteni
Rajz	Rajzolás, színezés, festés, mintázás	Tér, szín és formaérzéke nagyon jó	Tér, szín és formaérzéke jó	Eszközhasználata visszafogott, bátortalan	Sok segítséget igényel.
Ének-zene	Éneklés, ritmizálás	Hibátlan dallam és ritmikai tevékenység	Néhány dallami vagy ritmikai elem hibás	Általában hibás	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri
Testnevelés	Mozgáskoordináció, tempó, aktivitás	Harmonikus, összerendezett mozgás	Ügyes, kevés segítséggel dolgozik	Mozgása bátortalan, segítséggel dolgozik	Összerendezetlen mozgás, sok segítséggel dolgozik

Hit- és erkölcstan:

Jól teljesített

megfelelően teljesített

A tanuló teljesítményének, előmenetelének minősítése:

Kiválóan teljesített

Jól teljesített

Megfelelően teljesített

Felzárkóztatásra szorul

Kelt:

P.H.

Osztályfőnök:

2. osztályos tanulók szöveges értékelésének osztályzattal történő egyeztetése

2. félév

tantárgy	képesség területek	jeles osztályzat	jó osztályzat	közepes osztályzat	elégséges osztályzat	elégtelen osztályzat
Magyar nyelv és irodalom kommunikáció	Köznyelvi kifejezés, beszéd, mindennapi érintkezés	Választékos, érthető	Összefüggő	Rövid mondatokkal fejezi ki magát	Szavakkal fejezi ki magát	Tanítói kérdésekre válaszol
hangos olvasás	Olvasástechnika	Folyamatos, kifejező	Folyamatos	Szólamokban	Szótagolva	Akadozó, betűz
	Szövegértés	Pontos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan	Nem érti meg
írásbeli munka	Külsőalak	Rendezett, tiszta	Általában rendezett, tiszta	Rendezetlen, átírt	Nehezen olvasható	Piszkos, rendetlen
anyanyelvi ismeretek	Szabályismeret	Tudja, jól alkalmazza	Tudja, többnyire alkalmazza	Bizonytalan, nem mindig alkalmazza	Ritkán alkalmazza	Nem tudja
helyesírás	Másolás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Betűkihagyással, betűtévesztéssel ír
	Tollbamondás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Betűkihagyással, betűtévesztéssel ír
munkatempó	Írástevékenység	Gyors	Megfelelő tempójú	Változó	Lassú	Lassú
Matematika	Számfogalom 100-as számkörben	Kialakult, biztos	Kialakult	Kissé bizonytalan	Többnyire bizonytalan	Kialakulatlan
	Műveletek végzése	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Csak segítséggel oldja meg	Segítséggel sem oldja meg
	Szorzó és bennfoglaló tábla	Biztos	Ritkán hibáz	Bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Nem tudja
	Relációk	Kiváló	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul	Nem ismeri fel
	Szöveges feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Fejlesztésre szorul	Segítséggel sem oldja meg
	Logikai feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Fejlesztésre szorul	Segítséggel sem oldja meg
	Önellenőrzés	Pontos	Általában pontos	Pontatlan	Nem képes önellenőrzésre	Nem képes önellenőrzésre
	Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú	Lassú
Környezetismeret	Tájékozottság	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Bizonyos területeken hiányos	Több területen is hiányos	Valamennyi területen hiányos
	Az ismeretek elsajátítása	A megszerzett ismereteket pontosan visszaadja, elmondja	A megszerzett ismereteket kevés tanítói segítséggel mondja el	Ismereteit kérdések segítségével is csak részben tudja felidézni	Ismeretei hiányosak	Nem képes az ismeretek felidezésére
Technika	Munkadarab készítése önállóan	Tiszta, rendes munka	Kevés nevelői segítséget igényel	Munkadarabjai gyakran pontatlanok	Munkadarabjait csak segítséggel tudja elkészíteni	Munkadarabjai mindig pontatlanok, nem fejezi be azokat.
Rajz	Rajzolás, színezés, festés, mintázás	Tér, szín és formaérzéke nagyon jó	Tér, szín és formaérzéke jó	Eszközhasználatára visszafogott, bátortalan	Sok segítséget igényel	Munkadarabjait összecsapja, munkájára igénytelen, hanyag
Ének-zene	Éneklés, ritmizálás	Hibátlan dallam és ritmikai tevékenység	Néhány dallami vagy ritmikai elem hibás	Általában hibás	A tanult dalokat, ritmusértékeket nehezen eleveníti fel	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri.
Testnevelés	Mozgáskoordináció, tempó, aktivitás	Harmonikus, összerendezett mozgás	Ügyes, kevés segítséggel dolgozik	Mozgása bátortalan, segítséggel dolgozik	Összerendezetlen mozgás. Sok segítséggel dolgozik.	Összerendezetlen, társaira nézve veszélyes mozgás. Lusta, a feladatok elvégzésében nincs kitartása

3. osztályos tanulók szöveges értékelésének osztályzattal történő egyeztetése

1. félév

tantárgy	képesség területek	jeles osztályzat	jó osztályzat	közepes osztályzat	elégséges osztályzat	elégtelen osztályzat
Magyar nyelv és irodalom kommunikáció	Köznyelvi kifejezés, beszéd, mindennapi érintkezés	Választékos, érthető	Összefüggő	Rövid mondatokkal fejezi ki magát	Szavakkal fejezi ki magát	Csak kérdésekre válaszol, többnyire szavakkal
hangos olvasás	Olvasástechnika	Folyamatos, kifejező	Folyamatos	Folyamatos, de néha mást olvas, akadozik	Akadozó, szótagoló	Akadozó, betűz
	Szövegértés	Pontos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan	Nem érti meg
írásbeli munka	Külsőalak	Rendezett, tiszta	Általában rendezett, tiszta	Rendezetlen, átírt	Piszkos, rendetlen	Olvashatatlan, rendetlen
anyanyelvi ismeretek	Szabályismeret	Tudja, jól alkalmazza	Tudja, nem mindig alkalmazza	Bizonytalan, nem mindig alkalmazza	Ritkán alkalmazza	Nem tudja
helyesírás	Másolás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Betűkihagyásokkal, betűtűvesztésekkel ír
	Tollbamondás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Rossz időtartam jelölés, betűcsere, betűkihagyások
fogalmazási gyakorlatok megoldása	Műveletek szövegekkel	Önállóan	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel is csak nehezen képes	Segítséggel sem képes
munkatempó	Írástevékenység	Gyors	Megfelelő tempójú	Változó	Lassú	Lassú
Matematika	Számfogalom 1000-es számkörben	Kialakult, biztos	Kialakult	Kissé bizonytalan	Többnyire bizonytalan	Kialakulatlan
	Műveletek végzése fejben	Önállóan dolgozik	Kevés segítséggel	Kissé bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Segítséggel sem tudja
	Műveletek végzése írásban	Önállóan dolgozik	Kevés segítséggel	Kissé bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Segítséggel sem oldja meg
	Relációk	Kiváló	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul	Nem ismeri fel
	Szöveges feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Többnyire segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Mérések, mértékegységek ismerete, átváltása	Eszközhasználat nélkül hibátlan	Eszközhasználat nélkül kevés hiba	Eszközhasználatlaltal, nevelői segítséggel	Sok segítséget igényel	Segítséggel sem tudja
	Logikai feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Fejlesztésre szorul	Segítséggel sem oldja meg
	Önellenőrzés	Pontos	Általában pontos	Pontatlan	Nem képes önellenőrzésre	Nem képes önellenőrzésre
	Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú	Lassú
	Környezetismeret	Tájékozottság	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Bizonyos területeken hiányos	Több területen is hiányos
Az ismeretek elsajátítása		A megszerzett ismereteket pontosan visszaadja, elmondja	A megszerzett ismereteket kevés tanítói segítséggel mondja el	Ismereteit kérdések segítségével is csak részben tudja felidézni	Ismeretei hiányosak	Nem képes az ismeretek felidezésére
Technika	Munkadarab készítése önállóan	Tiszta, rendes munka	Kevés nevelői segítséget igényel	Munkadarabjai gyakran pontatlanok	Munkadarabjait csak segítséggel tudja elkészíteni	Munkadarabjai mindig pontatlanok, nem fejezi be azokat.
Rajz	Rajzolás, színezés, festés, mintázás	Tér, szín és formaérzéke nagyon jó	Tér, szín és formaérzéke jó	Eszközhasználatára visszafogott, bátortalan	Sok segítséget igényel	Munkadarabjait összecsapja, munkájára igénytelen, hanyag
Ének-zene	Éneklés, ritmizálás, szolmizálás	Hibátlan dallam és ritmikai tevékenység	Néhány dallami vagy ritmikai elem hibás	Általában hibás	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri.
Testnevelés	Mozgáskoordináció, tempó, aktivitás	Harmonikus, összerendezett mozgás	Ügyes, kevés segítséggel dolgozik	Mozgása bizonytalan, segítséggel dolgozik	Összerendezetlen mozgás, sok segítséget igényel	Összerendezetlen, társaira nézve veszélyes mozgás. Lusta, a feladatok elvégzésében nincs kitartása

3. osztályos tanulók szöveges értékelésének osztályzattal történő egyeztetése

2. félév

tantárgy	képesség területek	jeles osztályzat	jó osztályzat	közepes osztályzat	elégséges osztályzat	elégtelen osztályzat
Magyar nyelv és irodalom kommunikáció	Köznyelvi kifejezés, beszéd, mindennapi érintkezés	Választékos, érthető	Összefüggő	Rövid mondatokkal fejezi ki magát	Szavakkal fejezi ki magát	Csak kérdésekre válaszol, többnyire szavakkal
hangos olvasás	Olvasástechnika	Folyamatos, kifejező	Folyamatos	Folyamatos, de néha mást olvas, akadozik	Akadozó, szótagoló	Akadozó, betűz
	Szövegértés	Pontos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan	Nem érti meg
írásbeli munka	Külsőalak	Rendezett, tiszta	Általában rendezett, tiszta	Rendezetlen, átírt	Piszkos, rendetlen	Olvashatatlan, rendetlen
anyanyelvi ismeretek	Szabályismeret	Tudja, jól alkalmazza	Tudja, nem mindig alkalmazza	Bizonytalan, nem mindig alkalmazza	Ritkán alkalmazza	Nem tudja
helyesírás	Másolás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Betűkihagyásokkal, betűtévesztésekkel ír
	Tollbamondás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Rossz időtartam jelölés, betűcsere, betűkihagyások
fogalmazási gyakorlatok megoldása	Műveletek szövegekkel	Önállóan	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel is csak nehezen képes	Segítséggel sem képes
munkatempó	Írástevékenység	Gyors	Megfelelő tempójú	Változó	Lassú	Lassú
Matematika	Számfogalom 1000-es számkörben	Kialakult, biztos	Kialakult	Kissé bizonytalan	Többnyire bizonytalan	Kialakulatlan
	Műveletek végzése fejben	Önállóan dolgozik	Kevés segítséggel	Kissé bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Segítséggel sem tudja
	Műveletek végzése írásban	Önállóan dolgozik	Kevés segítséggel	Kissé bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Segítséggel sem oldja meg
	Relációk	Kiváló	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul	Nem ismeri fel
	Szöveges feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Többnyire segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Mérések, mértékegységek ismerete, átváltása	Eszközhasználat nélkül hibátlan	Eszközhasználat nélkül kevés hiba	Eszközhasználat, nevelői segítséggel	Sok segítséget igényel	Segítséggel sem tudja
	Logikai feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Fejlesztésre szorul	Segítséggel sem oldja meg
	Önellenőrzés	Pontos	Általában pontos	Pontatlan	Nem képes önellenőrzésre	Nem képes önellenőrzésre
	Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú	Lassú
Környezetismeret	Tájékozottság	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Bizonyos területeken hiányos	Több területen is hiányos	Valamennyi területen hiányos
	Az ismeretek elsajátítása	A megszerzett ismereteket pontosan visszaadja, elmondja	A megszerzett ismereteket kevés tanítói segítséggel mondja el	Ismereteit kérdések segítségével is csak részben tudja felidézni	Ismeretei hiányosak	Nem képes az ismeretek felidezésére
Technika	Munkadarab készítése önállóan	Tiszta, rendes munka	Kevés nevelői segítséget igényel	Munkadarabjai gyakran pontatlanok	Munkadarabjait csak segítséggel tudja elkészíteni	Munkadarabjai mindig pontatlanok, nem fejezi be azokat.
Rajz	Rajzolás, színezés, festés, mintázás	Tér, szín és formaérzéke nagyon jó	Tér, szín és formaérzéke jó	Eszközhasználatára visszafogott, bátortalan	Sok segítséget igényel	Munkadarabjait összecsapja, munkájára igénytelen, hanyag
Ének-zene	Éneklés, ritmizálás, szolmizálás	Hibátlan dallam és ritmikai tevékenység	Néhány dallami vagy ritmikai elem hibás	Általában hibás	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri.
Testnevelés	Mozgáskoordináció, tempó, aktivitás	Harmonikus, összerendezett mozgás	Ügyes, kevés segítséggel dolgozik	Mozgása bizonytalan, segítséggel dolgozik	Összerendezetlen mozgás, sok segítséget igényel	Összerendezetlen, társaira nézve veszélyes mozgás. Lusta, a feladatok elvégzésében nincs kitartása

4. osztályos tanulók szöveges értékelésének osztályzattal történő egyeztetése

1. félév

tantárgy	képesség területek	jeles osztályzat	jó osztályzat	közepes osztályzat	elégséges osztályzat	elégtelen osztályzat
Magyar nyelv és irodalom kommunikáció	Köznyelvi kifejezés, beszéd, mindennapi érintkezés	Választékos, érthető, igényes	Összefüggő	Rövid mondatokkal fejezi ki magát	Szavakkal fejezi ki magát	Csak kérdésekre válaszol, többnyire szavakkal
hangos olvasás	Olvasástechnika	Folyamatos, kifejező	Folyamatos	Folyamatos, de néha mást olvas, akadozik	Akadozó, szótagoló	Akadozó, betűz
	Szövegértés	Pontos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan	Nem érti meg
írásbeli munka	Külsőalak	Rendezett, tiszta	Általában rendezett, tiszta	Rendezetlen, átírt	Piszkos, rendetlen	Olvashatatlan, rendetlen
anyanyelvi ismeretek	Szabályismeret	Tudja, jól alkalmazza	Tudja, nem mindig alkalmazza	Bizonytalan, nem mindig alkalmazza	Ritkán alkalmazza	Nem tudja
helyesírás	Másolás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Betűkihagyásokkal, betűtvesztésekkel ír
	Tollbamondás	Hibátlan	Ritkán hibáz	Gyakran hibáz	Sok hiba	Rossz időtartam jelölés, betűcsere, betűkihagyások
fogalmazási gyakorlatok megoldása	Műveletek szövegekkel	Önállóan	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel is csak nehezen képes	Segítséggel sem képes
munkatempó	Írástevékenység	Gyors	Megfelelő tempójú	Változó	Lassú	Lassú
Matematika	Számfogalom 1000-es számkörben	Kialakult, biztos	Kialakult	Kissé bizonytalan	Többnyire bizonytalan	Kialakulatlan
	Műveletek végzése fejben	Önállóan dolgozik	Kevés segítséggel	Kissé bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Segítséggel sem tudja
	Műveletek végzése írásban	Önállóan dolgozik	Kevés segítséggel	Kissé bizonytalan	Nagyon bizonytalan	Segítséggel sem oldja meg
	Relációk	Kiváló	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul	Nem ismeri fel
	Szöveges feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Többnyire segítséggel	Sok segítséggel	Segítséggel sem oldja meg
	Mérések, mértékegységek ismerete, átváltása	Eszközhasználat nélkül hibátlan	Eszközhasználat nélkül kevés hiba	Eszközhasználatlaltal, nevelői segítséggel	Sok segítséget igényel	Segítséggel sem tudja
	Logikai feladatok	Önálló	Kevés segítséggel	Sok segítséggel	Fejlesztésre szorul	Segítséggel sem oldja meg
	Önellenőrzés	Pontos	Általában pontos	Pontatlan	Nem képes önellenőrzésre	Nem képes önellenőrzésre
	Munkatempó	Gyors	Megfelelő	Változó	Lassú	Lassú
	Környezetismeret	Tájékozottság	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Bizonyos területeken hiányos	Több területen is hiányos
	Az ismeretek elsajátítása	A megszerzett ismereteket pontosan visszaadja, elmondja	A megszerzett ismereteket kevés tanítói segítséggel mondja el	Ismereteit kérdések segítségével is csak részben tudja felidézni	Ismeretei hiányosak	Nem képes az ismeretek felidezésére
Technika	Munkadarab készítése önállóan	Tiszta, rendes munka	Kevés nevelői segítséget igényel	Munkadarabjai gyakran pontatlanok	Munkadarabjait csak segítséggel tudja elkészíteni	Munkadarabjai mindig pontatlanok, nem fejezi be azokat.
Rajz	Sík és térbeli alkotások	Tér, szín és formaérzéke nagyon jó	Tér, szín és formaérzéke jó	Eszközhasználatát visszafogott, bátortalan	Sok segítséget igényel	Munkadarabjait összecsapja, munkájára igénytelen, hanyag
Ének-zene	Éneklés, ritmizálás, szolmizálás	Hibátlan dallam és ritmikai tevékenység	Néhány dallami vagy ritmikai elem hibás	Általában hibás	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri	A tanult dalokat, ritmusértékeket nem ismeri.
Testnevelés	Mozgáskoordináció, tempó, aktivitás	Harmonikus, összerendezett mozgás	Ügyes, kevés segítséggel dolgozik	Mozgása bizonytalan, segítséggel dolgozik	Összerendezetlen mozgás, sok segítséget igényel	Összerendezetlen, társaira nézve veszélyes mozgás. Lusta, a feladatok elvégzésében nincs kitartása

A törvénymódosítás rögzíti az évfolyamisméltésre vonatkozó változást.

2010/11-es tanévtől lehetővé vált újra a második év végétől 8. évfolyamig az évfolyamisméltésre való utasítás a nevelőtestület által a szülő beleegyezése nélkül.

A tanuló a második évfolyamtól kezdve magasabb évfolyamra akkor léphet, ha sikeresen teljesítette a tanulmányi követelményeket az adott évfolyamon.

3.10. CSOPORT BONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A tantárgy felosztás elsősorban a hatályos jogszabályok, illetve a helyi tanterv alapján készül. E dokumentum tartalmazza az adott tanévben a tanulócsoportokat, az osztályokat, csoportbontásokat, a kötelező és a nem kötelező tanórákat, foglalkozásokat.

Ezek megállapításának fő elvei a következők:

- Jogszabályoknak való megfelelés
- Fenntartói elvárások
- Közvetlen partnereink elvárásai (tanulók, szülők, pedagógusok)
- Intézményünk személyi és tárgyi feltételei
- Beiskolázási programunk

Iskolánkban célkitűzés, hogy minden diákunk a számára legmegfelelőbb oktatásban, illetve nevelésben részesüljön. A hatékonyság érdekében felsorakoztatjuk a pedagógiai módszertani kultúra elemeit, valamint a csoportbontást. A közismereti órák hagyományosan osztálykeretekben zajlanak, kivétel a technika és informatika tantárgy oktatása, melyet ötödik évfolyamtól – létszám arányában - csoportbontásban tanítjuk.

3.11. A MAGATARTÁS, A SZORGALOM ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, FORMÁI

Amikor tanulóink iskolai viselkedését, tanuláshoz való viszonyát kell értékelnünk, szükség van arra, hogy a gyerekeket minél több szempont szerint vizsgáljuk. Az adott osztályban tanító pedagógusok közösségével együtt kell megvitatni és kialakítani a tanuló minősítését, ami lehet írásos szöveges értékelés vagy osztályzat a bizonyítványban.

A tanuló félévi és év végi szorgalom és magatartásjegyét az osztályban tanító szaktanárok és az osztályfőnök alakítja ki, az osztály és az osztályfőnök közös ajánlása alapján. Az év végi értékelésnél a tartós javulást figyelembe kell venni.

A magatartás és szorgalom értékelésének módja:

Az osztályfőnök összegzi az osztály és a kollégák javaslatait. Lényeges különbségek esetében az osztályfőnöki óra keretében megvitatja azokat. Végleges döntést az osztályfőnök hoz. Ha nem sikerül közös minősítést kialakítani, az osztályfőnök az osztályozó konferencia segítségét kérheti. A tanulók magatartását és szorgalmát havonta érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal minősítjük. Az év végi minősítés az egész tanévre szól.

A tanuló értékelésének szempontjai:

- együttműködés a társakkal és tanárokkal

- konfliktuskezelés
- a szabályok betartása
- a közösségben, osztályban elfoglalt hely
- felelősségtudat
- kezdeményezőkézség
- az érdekvényesítés képessége stb.

Magatartás értékelése			
Példás	Jó	Változó	Rossz
A közösségre gyakorolt hatása pozitív	Szívesen vesz részt a közösség életében, de nem gyakorol rá befolyást	Vét a közösség ellen, ingadozik	Szándékosan árt a közösségnek, szemben áll vele
Társaihoz segítőkész	Társait többnyire segíti	Sodródik	Társaira gyakorolt hatása negatív, romboló
Ösztönöz a házi rend követelményeinek megtartására	Betartja a házi rendet	Részben tartja be a házi rendet	Nem tartja be a házi rendet
A feladatok vállalásában kezdeményező	A kezdeményezők mellé áll	Közömbös	Érdektelen
Viselkedése, hangneme, fegyelmezettsége kifogástalan	Viselkedése, fegyelmezettsége megfelelő	Esetenként udvariatlan, nyegle	Viselkedése, hangneme durva, gromba

A tanulás értékeléséhez általában:

- a munkavégzés rendezettsége
- a munkafegyelem
- a felszerelés
- a házi feladat megléte
- az odafigyelés és összpontosítás
- az önállóság
- a segítségkérés és adás
- az együttműködés
- az érdeklődés
- az aktivitás

Szorgalom értékelése			
Példás	Jó	Változó	Hanyag
Tanulmányi munkájában a tudás igénye nyilvánul meg	A tantárgyi követelményeket megbízhatóan teljesíti	A követelmények teljesítésében ingadozó	Tanulmányi munkájában megbízhatatlan
Erejehez mérten pontosan,	Figyel az órán.	Szétszórtság jellemzi	Rendszeresen nem végzi el a

lelkiismeretesen dolgozik		tevékenységét.	feladatokat.
Az órai munkában aktívan részt vesz.	Elvégzi a munkát, de aktivitásával nem sarkall együttműködő munkára	Inkább passzív a tanórán.	Zavarja az órai munkát felszerelésének hiányával, inaktivitásával.
Önállóság, célszerűség jellemzi munkáját	Ösztönzésre végzi el munkáját	Önállótlán	Nem végzi el munkáját
A kötelezőn túl többletfeladatokat vállal (gyűjt, kutat)	Érdeklődése a tananyag keretein belül marad	Ritkán vállalkozik feladatok elvégzésére	Érdektelen
Házi feladatait rendszeresen elvégzi	Házi feladatait elvégzi.	Házi feladatait többször is hiányosan vagy egyáltalán nem végzi el.	Rendszeresen nem készít házi feladatot.
Önellenőrzése rendszeres	Előfordul hiányosság	Ritkán végzi el feladatait	Egyáltalán nem jellemzi az önellenőrzés

3.12. A VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA KÖNYVTÁRÁNAK KÖNYVTÁRPEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A kultúra és a műveltség átadása oly módon valósul meg intézményünkben, hogy a törvény által előírt Nemzeti Alaptanterv működési területeit építik magukba a tantárgyak tantervi szinten évfolyamokra, témákra, tanítási órákra bontva.

A tantárgyi követelményrendszer az iskola helyi tanterve részletesen meghatározza.

A tehetségfejlesztés, gondozás és felzárkóztatás részleteit a Pedagógiai Program fogalmazza meg.

A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása és a tanulási-önművelési kultúra fejlesztése tantárgyközi feladat, olyan, amely az egész tantestület közös ügye. Az iskola akkor tudja a könyvtár használatára, önművelésre nevelni diákjait, ha ez a feladat áthatja a pedagógiai program egészét.

A könyvtár-pedagógiai program (stratégia) kialakítása

A könyvtár-pedagógia helyi terve a NAT könyvtári követelményrendszerére épül, de nem azonos vele, maximálisan figyelembe veszi az intézmény sajátosságait és adottságait.

Az egyes műveltségterületek – ezen belül a könyvtár-pedagógia – helyi tervét az iskola vezetése és a tantestület a könyvtáros tanárral együtt közösen készítik el.

Az intézményvezetés biztosítja a tanulási, önművelési követelmények, elvárások megvalósításához az infrastrukturális feltételeket. A könyvtáros tanárral közösen kialakítja az adott intézmény

könyvtár-pedagógiai stratégiáját. Felelős az iskolavezetés, a könyvtáros tanár és a tantestület hatékony együttműködéséért.

A könyvtáros tanár feladatai:

A könyvtár az iskolai műhelymunka nélkülözhetetlen része, ami egyúttal azt is feltételezi, hogy a könyvtáros tanár szervezi, összefogja, koordinálja a könyvtárra épülő pedagógiai fejlesztő, önművelő tevékenységet. A cél a könyvtár-pedagógia hatékony művelése, könyvtárhasználat és az erre való nevelés.

A tanulói személyiség fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése terén:

Képes a tanulók információs és kommunikációs képességének kialakítására, fejlesztésére. Törekszik az információs társadalomban eligazodni tudó kritikus gondolkodásmód kialakítására. Tudatos érték közvetítést vállal (humanizmus, béke, haza, nemzet, szabadság, demokrácia, szolidaritás, kulturális pluralizmus, nemzeti kultúra, környezetvédelem), harcol az értékek rombolásával (fajgyűlölet, militarizmus, kultúraellenesség, kulturális monopólium, egyéni és kollektív jogok megsértése, a természeti környezet tönkretétele) szemben. Világnézeti és politikai elfogulatlanság, tolerancia jellemzi. Törekszik a globális szemléletmód, a nemzeti és európai identitástudat kialakítására, továbbá a tanulókat önálló véleményalkotásra ösztönzi. Támogatja és tiszteletben tartja a tanulók nemzeti, európai, etnikai, vallási, illetve lokális azonosságtudatát, kulturális identitását, annak megőrzését.

Tanulói csoportok, közösségek alakításának segítése, fejlesztése terén

Felkészült az iskolai és kollégiumi könyvtár működtetésére. Felkészült az iskolai évfordulók, ünnepek megszervezésére, az iskolán kívüli művelődés feltételeinek bemutatására, közvetítésére (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, mozi, kiállítás stb.), a tanulmányi versenyek, kirándulások, tanulmányutak tervezésére, szervezésére, kivitelezésére, iskolamúzeum létrehozására.

Szaktudományi, szak módszertani és szaktárgyi tudás terén:

Naprakészen ismeri a könyvtár- és információtudomány ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel való kapcsolatát. Felismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és egymásra hatásukat. Képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára. Ismeri a könyvtár-pedagógiai szak módszertan (szakdidaktika) hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit, fejlesztési irányait. Tájékozott a könyvtárak és más információs intézmények társadalomban betöltött szerepéről, a szaktárgy tanításának céljairól, feladatairól, a könyvtár tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítségével betöltött szerepéről. Ismeri a könyvtár- és múzeumpedagógia elméletét és gyakorlatát, a két terület érintkezési pontjait. Ismeri a hazai, az európai uniós és a nemzetközi könyvtári és információs és információgazdasági stratégiákat, jogi és egyéb normatív szabályozásokat, intézményrendszereket, programokat: UNESCO, IFLA, EU. Tisztában van a hazai és nemzetközi információforrások értékelésével, kiválasztásával, a gyűjteményszervezéssel, a formai és tartalmi feldolgozással, a keresőrendszerek működtetésével, fejlesztésével, valamint a szolgáltatások nyújtásával, tervezésével kapcsolatos alapelvekkel, tevékenységekkel, módszerekkel, alkalmazásukkal a közkönyvtári és az iskolai környezetben. Ismeri és alkalmazza az informatikai, infokommunikációs eszközöket, módszereket, technikákat, a számítógépes információs rendszereket. Ismeri és alkalmazza a különböző tanulási források felhasználási módjait.

A pedagógiai folyamat tervezése terén:

Ismeri az információs műveltség, a digitális írástudás tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat. Alkalmazza az információs műveltség, a digitális

írástudás és a kritikai gondolkodás tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit, a tanórán és az iskolán kívüli oktatás lehetőségeit, színtereit. Megfelelő könyvtárhasználati ismeretekkel rendelkezik. Az információhasználati, problémamegoldó készségeit alkalmazni tudja más szaktárgyak oktatásában. Ismeri a könyvtárhasználat és az információs műveltség, a digitális írástudás oktatásának nemzetközi összefüggéseit, tanterveit, jogszabályi hátterét.

A tanulási folyamat támogatása szervezése és irányítása terén:

Képes a nevelési-oktatási intézmények könyvtáraiban, valamint a közkönyvtárakban, különösen azok gyermek és ifjúsági szolgálataiban végzendő sajátos pedagógiai munkára. Ismeri a könyvtárral és az információk kezelésével kapcsolatos órák tartásának speciális módszertanát, továbbá a szakmai és szakirodalmi információk megszerzésének, terjesztésének módszereit, a megfelelő információs technológiákat, az iskolavezetéssel fenntartott kapcsolatokban a gyakorlati és menedzsment technikákat. Képes a különböző eredetű konfliktusok kezelésére, biblioterápiás foglalkozások tervezésére, terápiás foglalkozásokon való közreműködésre, a könyvtárlátogató gyermekek és fiatalok fejlettségi szintjének megfelelő tananyagrendszerek tervezésére, az elsajátítás segítésére.

A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése terén:

Felkészült az információs és digitális kompetenciák fejlesztésére mérésére. Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés és a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, eszközeit. Felkészült tantárgyi követelmények kidolgozására. Képes a tanulók személyre szabott, differenciált módszerekkel történő értékelésére.

A szakmai együttműködés és a kommunikáció terén:

Ismeri és alkalmazza a feladatok ellátásához szükséges szervezési, marketing, kapcsolattartási és-építési, tervezési, projektvezetési, minőségfejlesztési, humán erőforrás fejlesztési alapfogalmakat, alapelveket a közkönyvtári, különösen a gyermek- és ifjúsági könyvtári, valamint az általános iskolai környezetben. Együttműködik a nevelőtestület minden tagjával az információs műveltség összehangolt, minden tantárgyat érintő fejlesztése érdekében.

Együttműködik a helyi, területi, megyei és országos könyvtárakkal, kulturális, illetve információközvetítő intézményekkel, pedagógiai szolgáltató intézményekkel, szakdidaktikai műhelyekkel. Együttműködik az ifjúsági szervezetekkel, a diákönkormányzattal. Kapcsolatot teremt a közművelődési intézmények (múzeumok, játszóházak, helytörténeti gyűjtemények) szakembereivel (múzeumpedagógusok, muzeológusok és más közművelődési szakértők).

Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésre:

Elkötelezett az információs műveltség és a digitális írástudás iránt, az igényes tanári munkára, a folyamatos önművelésre. Részt vesz a könyvtárhasználati ismeretek fejlesztési, innovációs tevékenységében: (alternatív programok kipróbálása, programok, programsomagok készítése és kipróbálása). Részt vesz tankönyvek kipróbálásában, bírálatában. Tájékozott az információs forrásokról, szervezetekről.

A szaktanárok feladatai

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatása és a tanulási-önművelési kultúra fejlesztése tantárgyközi feladat, tehát az egész tantestület közös ügye, tagjainak munkaszerepétől függetlenül. A helyi könyvtár-pedagógiai program megvalósításába be kell vonni a szaktanárokat is. Éppen ezért ösztönözni kell a tantestület minden tagját a könyvtár adta tanulási-önművelési alternatívák rendszeres igénybevételére. Ők a felelősek azért, hogy szaktárgyuk műveltséganyagába beépüljenek a könyvtári információszerzés különböző csatornái. Legyen jelen mindennapi pedagógiai

munkájukban a könyvtári eszköztárra épülő forrásalapú tanítás-tanulás és kutatómunka igénye. Alapozzák meg tanulóikban a könyvtár rendszeres használatának igényét.

A tanítás-tanulás (könyvtári ismeretszerzés) feltételeinek tervezése

Lehetőség szerint mindig könyvtári környezetben történjen a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek és gyakorlatok tanítása.. Fontos a könyvtáros tanárral való rendszeres konzultáció, időpont egyeztetés, a szervezési kérdések megbeszélése, vagyis a különböző könyvtári foglalkozások (szakórák, napközis, tehetséggondozó stb.) gondos előkészítése. Alapvető követelmény, hogy minden tanulónak legyen helye, és tudjon jegyzetelni a könyvtár ügynevezett tanuló-kutató övezetében. Az eredményes és hatékony könyvtári önművelés egyik alapfeltétele, hogy megfelelő minőségű és mennyiségű dokumentum (könyv, folyóirat, audiovizuális ismerethordozó) álljon a tanulók rendelkezésére az egyéni és differenciált csoportfoglalkozásokon. Fontos didaktikai követelmény, hogy lehetőleg mindig olyan dokumentum(ka)t adjunk a foglalkozásokon a tanulók kezébe, mely(ek) az életkori sajátosságaiknak legjobban megfelelnek, és amelye(ke)t előzőleg már volt alkalmuk közelebbről tanulmányozni.

Az egyénhez igazodó tanulásirányítás normáinak a tervezése

Alapvető követelmény, hogy a pedagógusnak a könyvtári feladatokat, gyakorlatokat kiválasztó munka- (óra-) szervező tevékenysége mindig a tanuló teljesítményéhez igazodjon.

A választott feladatok és munkaformák kellően motiváltak legyenek, a felfedezés, a rátalálás, önkifejezés élményével hassanak, és elégítsék ki a tanulók eltérő érdeklődését. A hatékonyság érdekében a könyvtári foglalkozásokban is alkalmazzuk a tanulás-szervezés különböző munkaformáit (frontális, differenciált, csoport, egyéni). Külön tervezzük meg a közvetlenül irányított könyvtári csoportos, és az egyénre szabott önálló tanuló tevékenységeket. Olyan feladatokat is adjunk, amelyek segítik a helyes tanulás módszertani jártasságok kialakítását. Tudatosítsuk a tanulóknak, hogy a különböző tanórákon megismert műveltségterületeket ki lehet bővíteni, meg lehet szilárdítani a szélesebb alapokon nyugvó könyvtári ismeretekkel. Amikor a tanulók konkrétan megismerkednek a különböző dokumentumokkal (könyvek, képek, folyóiratok, audiovizuális ismerethordozók), azokat mindig adjuk a kezükbe, lapozzák át, tanulmányozzák, olvassák el a legfontosabb adatokat, tájékozódjanak tartalmukról, műfajukról, nézzék meg az illusztrációkat, ábrákat. A könyvtári gyűjtőmunkánál felhívjuk a figyelmüket arra, hogy minden esetben közölni kell a felhasznált forrás(ok) legfontosabb adatait (szerző, cím, impresszum). A feladatadás mindig érthető, világos és egyértelmű legyen. A tanulók rendszeresen gyakorolják a könyv- és sajtóolvasást, működjön a tanuló önellenőrzés. A könyvtári gyakorlatokat értékeljük (személyenként és csoportonként) folyamatosan. Alakuljon ki a tanulóknak a különböző információhordozók rendszeres használatának igénye.

A különböző tanulótípusokhoz igazodó humánus bánásmód

Az iskolai könyvtárba érkező tanulók, tanulócsoporthoz tartozó összetétele merőben eltérő, és nagyfokú differenciáltság jellemzi az egyes tanulók viszonyulását könyvhöz, olvasáshoz, könyvtárhoz. E pedagógiailag nem elhanyagolható tényezőt a tervezéskor figyelembe kell vennie a könyvtáros tanárnak és a többi tanárnak egyaránt. Alapvető pedagógiai cél, hogy minden tanulóban alakuljon ki az olvasás, a könyv és a könyvtár iránti pozitív attitűd. Váljon számukra mindennapi szükségletté, igénnyé az olvasás örömet, feloldódást hozó gyönyörűsége. Érezzék a személyre szóló törődést és a segítő szándékú beavatkozást olvasmányaik helyes kiválasztásakor.

A könyvtárhasználati követelmények integrációjának iskolai feltétele

A tanórán megszerzett tudást és ismeretanyagot – a könyvtári eszköztárra építve – számos háttér-információval bővíthetik a tanulók. A szépirodalmi, ismeretközlő, tudományos művek, dokumentumok és a tömegkommunikációs csatornák útján szerzett ismeretek fontos kiegészítői az iskolában megismert műveltségterületek tudásanyagának. Éppen ezért valamennyi ismeretkör

tanításakor alapvető elvárás, hogy a tanuló ismerje meg és használja az adott tantárgy fontosabb dokumentumait és modern ismerethordozóit. Legyen igényes az önművelés különböző csatornáinak megválasztásában. Tegyen szert olyan könyvtárhasználati tudásra, melynek birtokában képessé válik az önálló információszerzésre és -átadásra – szóban is írásban egyaránt – a tanult ismeretkörök és az egyéni érdeklődés szerint. Az információszerzés különböző csatornáit útján képes legyen a tovább építhető permanens önművelésre. Ennek érdekében el kell érni, hogy a szaktanárok beépítsék a tanítási programjukba (mikrotantervükbe) a könyvtár adta önművelési csatornákat. Legyen jelen mindennapi pedagógiai munkájukban a könyvtári eszköztárra épülő önálló információszerzésre, forrásalapú tanulásra és szaktárgyi kutatómunkára nevelés igénye.

A helyi tantervben meg kell jelennie a könyvtárhasználatnak. Kívánatos, hogy korszerű pedagógiai módszertani kultúrával és megfelelő színvonalú, informatikai műveltséggel rendelkezzen a tantestület.

Meghatározó az iskolai könyvtáros személye, aki egyéb szakmai feladatai mellett kialakítja az adott intézmény könyvtár-pedagógiai stratégiáját és felelős a NAT könyvtárhasználati követelményrendszer eredményes megvalósításáért.

Alapfeltétel egy működő könyvtári infrastrukturális háttér. Összetevői a következők: fogadóképes iskolai könyvtár (a működési feltételek törvényes biztosítása); korszerű kézikönyvtári állomány, amely a NAT fő műveltségterületeinek eredményes oktatásához nélkülözhetetlen alapidokumentumokat tartalmazza (könyv, folyóirat, AV, CD, multimédia); médiatári számítógépes háttér (adatbázis, multimédia, Internet).

Az önművelés, könyvtárhasználat tantárgyi integrációjának ismeretanyaga

Könyvtárhasználati kompetenciák kialakítása

Ismerje meg **a tanuló** és használja az iskolai vagy más (közművelődési, szak-) könyvtár állományát és szolgáltatásait. Igazodjék el a médiatárak, információs központok gyűjteményében. Gyakorolja a könyvtári eszköztárra épített önálló ismeretszerzést, fejlessze beszédkulturáját, műveltségét, tanulási-önművelési szokásait, rendszeres olvasással és könyvtárhasználattal. Vegye igénybe a tömegmédiák adta önművelési lehetőségeket.

Dokumentumismeret és -használat

Ismerje meg **a tanuló** és rendszeresen használja az adott műveltségterület nélkülözhetetlen alapidokumentumait (általános és szaklexikonok, enciklopédiák, kézikönyvek, szótárak, összefoglalók, gyűjtemények, gyakorlókönyvek) és modern ismerethordozókat (AV, számítógépes programok, CD, multimédia). Tanulmányozza a könyvtárban található gyermek- és felnőtt lapok, magazinok és szakfolyóiratok rovatait (sajtófigyelés). Tudja használni a megismert dokumentumok tájékoztató apparátusát (tartalom, előszó, mutatók). Ismerje és használja a közhasznú információs eszközöket és forrásokat (internet, fax, cím- és adattárak, statisztikák, menetrendek, telefonkönyvek, névtárak). Figyelje a különböző médiákban megjelent könyv-, video-, CD-újdonságokat, tájékozódjon hagyományos és modern információs csatornák ajánlataiból.

A könyvtári tájékozódás segédeszközeinek ismerete és használata

Ismerje meg és rendszeresen használja **a tanuló** szaktárgyi kutató-gyűjtő munkához nélkülözhetetlen kézikönyvtári forrásokat (lexikonok, szótárak, adattárak, forrásgyűjtemények, összefoglalók). Gyakorolja a lexikonok és kézikönyvek használatát olvasás közben (szócikk, előfej, mutatók). Készség szinten tájékozódjon tankönyvekben, munkafüzetekben, forrás- és szemelvénygyűjteményekben, antológiákban, a tartalomjegyzék, a fejezetek és a mutatók alapján. Gyakorolja a könyvtári eszköztárra épített irodalomkutatást, anyaggyűjtést (jegyzetelés, lényegkiemelés, cédulázás), forráselemzést, önálló információszerzést. Irodalomkutatáshoz, anyaggyűjtéshez bibliográfia, tanulmány, kiselőadás összeállításához használja a könyvtár

katalógusait, bibliográfiáit és számítógépes adatbázisát. Legyen képes többlépcsős referenskérdések megoldására a teljes könyvtári eszköztár felhasználásával.

Önművelés, a szellemi munka technikája

Iskolai feladatai és egyéni problémái megoldásához tudja **a tanuló** önállóan kiválasztani és felhasználni a könyvtár tájékoztató segédeszközeit. Legyen képes hagyományos dokumentumokból és modern ismerethordozókból információt meríteni, felhasználni és a forrásokat megjelölni. Tudjon több forrás együttes felhasználásával a könyvtári eszköztár igénybevételével (katalógusok, bibliográfiák, kézikönyvek) kiselőadást, tanulmányt, irodalomajánlást, bibliográfiát összeállítani. A megszerzett információkat legyen képes elemezni, rendszerezni és róluk írásban vagy szóban beszámolni. Ismerje a szellemi munka technikájának etikai normáit (idézetek, hivatkozások, utalások, forrásmegjelölés). Iskolában szerzett ismereteit, tanulási-önművelési kultúráját rendszeresen bővítse iskolán kívüli információszerzési csatornák útján (könyvtár, médiák, művelődési, művészeti, tudományos intézmények). Gyűjtse össze könyvtári dokumentumok felhasználásával alkotói életutak legjellemzőbb állomásait. Tudja használni különböző dokumentumok tájékoztató apparátusait (mutatók, tartalomjegyzék, képek, fejezetcímek).

Időtervek, órakeretek tervezése

A könyvtári foglalkozásokat előre ütemezni kell. Az időkeretek ütemezése – kellő szaktanári egyeztetéssel – a könyvtáros feladata.

Felhasznált taneszközök, oktatási segédletek

A NAT könyvtárhasználati követelményrendszere tantárgyi integrációjának megalapozása a tanítás-tanulás folyamatában a következő eszközök és dokumentumok felhasználását igénylik:

- Az iskolai könyvtár teljes eszköztára, szolgáltatásai.
- Könyvtári eligazító és információs táblák, demonstrációs eszközök.
- Audiovizuális anyag, számítógépes infrastruktúra (adatbázis, Internet, multimédia).
- Nemzeti Alaptanterv.
- Az elkészített vagy adaptált könyvtár-pedagógiai helyi tanterv.
- A pedagógusok és a tanulók által felhasznált taneszközök.

A könyvtárhasználatra nevelés tantárgy-metodikai megalapozása

A könyvtárhasználati ismeretanyag a NAT egészét átfogja, a képességfejlesztésre és a tanulási, önművelési kultúra megalapozására teszi a hangsúlyt. A műveltséganyag – jellegéből adódóan – elsősorban spirális, másodsorban lineáris elrendezésű.

A könyvtárhasználati tudás megszerzésekor a tanítás-tanulás kiemelt preferenciái a következők:

- önálló ismeretszerzésre, forrásalapú tanulásra nevelés,
- változatos tevékenységformák alkalmazása (tanulásszervezés, motiválás, játék),
- eszköztudás, gyakorlati technikák elsajátítása (könyvtárhasználat, szaktárgyi ismeretszerzés),
- egyénhez igazított differenciált tanulásszervezés (tanulócsoporthoz, haladási ütem, tananyag, változatos munkaformák),
- életkori sajátosságok figyelembevétele (fokozatosság, folyamatosság, motiváció, játék).

A könyvtárhasználati kultúra emelése, a tanulási, önművelési szokások fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha az iskola valamennyi pedagógusa egy közösen vállalt pedagógiai program keretében végzi feladatát, mert csak az együttműködés eredményezheti a hatékony könyvtári eszköztárra és információs bázisra épülő fejlett pedagógiai-módszertani kultúra kialakulását és az igényes tantárgyi integráció létrejöttét.

A projektmódszer

A pedagógiai program tartalmazza az iskolában alkalmazott pedagógiai módszerek fajtáit. A pedagógiai módszerek megválasztásánál egyre inkább oda kell figyelni arra, hogy a tanulókat jól használható tudás birtokába jutassuk. Ezért előtérbe kell, hogy kerüljenek a nevelő-oktató munkában olyan innovatív megoldások, melyek éppen ezt, tehát a mai munkaerőpiac elvárásaival összhangban álló gyakorlatias tudás elsajátítását teszik lehetővé. E téren ki kell emelnünk a projektpedagógia módszerét.

A projektoktatás egy tanulási- tanítási stratégia, a tanulók által elfogadott vagy kiválasztott probléma, téma feldolgozása, mely egyénileg vagy csoportosan történik, megszüntetve, feloldva a hagyományos osztály-, tanórakereteket; a végeredmény minden esetben egy bemutatható szellemi vagy anyagi alkotás, produktum.

A projektmunka gondolkodási, döntéshozatali, tanulási, kommunikációs és szociális (együttműködési és együttélési) készségeket fejleszt, valamint aktivizálja, motiválja a tanulókat. Így az iskolai kudarcok elkerülésének és a későbbiekben újabb képzetlen munkanélküli réteg újratermelődése megakadályozásának egyik járható útja.

A projektmódszer alkalmazása kiváló gyakorlótér a későbbi társadalmi szerep megalapozására, mert olyan az életben nélkülözhetetlen elemek találhatók meg benne, mint a tervezés, szervezés, munkamegosztás, csoportos munkavégzés, felelősségvállalás, meglévő és új ismeretek alkalmazása és szintetizálása, értékelés, önértékelés.

A projektmunka legnagyobb előnye, hogy nemcsak tanulószervezési forma, hanem egyben valóságos tevékenység is. A tanulás olyan szociális kontextusba helyezése, amiben tényleges tevékenység során valósul meg a tanulók közti együttműködés, s amely egyúttal lehetőséget nyújt az egymástól való tanulásra és a cselekvéses tanulásra. A projektmunka során a résztvevőket felelősség terheli, fejlődik önismeretük, és szervesen hozzátartozik az értékelés, önértékelés is. A projektmódszer ugyanakkor tényleges tevékenység közben növeli a tanulók motiváltságát, megoldások keresésére készíti őket és mindeközben a kompetenciákat komplex módon fejleszti.

A tanulóknak felelősséget kell vállalniuk saját tanulásukért. A projektmódszer azt erősíti bennük, hogy fedezzék fel saját tanulási szükségleteiket, és határozzák meg a feladatok teljesítéséhez szükséges forrásokat. Az egyéni tanulás összekapcsolódik a társakkal, és a tanárokkal való együttműködéssel. A módszer segíti az adott téma, probléma jobb megértését, a megszerzett tudás különböző helyzetekben való hatékony alkalmazását.

A projektpedagógia tanulói tevékenységre épített tanulószervezési eljárás, több pedagógus együttes munkáját feltételezi, és ebből fakad a legtöbb problémát kiváltó nehézsége. Lényegesen több és a megszokottól eltérő tanári munkát igényel. Sokkal nagyobb a hely és eszközigénye. A projektet szervező pedagógusnak nemcsak saját szaktárgyával kell tisztában lennie. Jól kell ismernie a projektben résztvevő gyerekeket. Tudnia kell, kinek, milyen jellegű feladatot kell adni, hogyan célszerű a csoportokat kialakítani. Jártasnak kell lennie a különböző tanulószervezési módok területén, előre át kell gondolnia az esetleges buktatókat, moderátorként kell jelen lennie.

Ha végig gondoljuk az előnyöket és a nehézségeket, az előnyök inkább a gyerekek oldaláról jelentkeznek, a nehézségek pedig inkább a pedagógus oldaláról. Nehézségekről beszélünk nem hátrányokról. A jó pedagógus a nehézségeket le tudja küzdeni, ha tanítványai érdekeit tartja szem előtt. Ugyanakkor nekünk, tanároknak is szükségünk van a fejlődésre, feltöltődésre melynek forrása a projektmódszer révén születő együttgondolkodás és a tevékeny, teremtő munka.

A projektmódszer bevezetése és hatékony alkalmazása igényli az egész tantestület együttműködését, egyetértését. Fontos, hogy a módszer szerepeljen az iskola pedagógiai programjában, az éves munkaterv pedig tartalmazza az adott tanév projektjét illetve projektjeit.

4. VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁSI ISKOLA MŰVÉSZETOKTATÁSI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

4.1. KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG (FESTÉSZET TANSZAK, GRAFIKA TANSZAK ILLETVE GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK)

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhethetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,

- komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrekció megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én- tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy: Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)
Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy: Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgy: Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyama)
Népművészet (1–10. évfolyam)
Művészettörténet (3–10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
Grafika és festészet tanszak – Grafika és festészet műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy: Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)
Választható tantárgyak: Népművészet (1–10. évfolyam)
Művészettörténet (3–10. évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló

a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy (Vizuális alapozó gyakorlatok)	2	2										
Főtárgy (Grafika és festészet alapjai)			2	2	2							
Fő tárgy (Grafika és festészet műhelygyakorlat)						2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy Kötelezően választható tantárgy (Vizuális alkotó gyakorlat)			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy (Vizuális alapozó gyakorlat, népművészet, művészettörténet)	(2)	(2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összes óra:	2 (4)	2 (4)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)	4 (5-6)

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszámja 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém- és zománcműves műhelygyakorlat, Fotó és film műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhazsnálati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság

Empatikus készség

Együttműködési készség

Kezdeményezőkézség

Segítőkézség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, –megoldás

Tervezési készség

Új ötletek, megoldások kipróbálása

A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságai észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont–, vonal–, folt– és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása

- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag– vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőképesség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.

- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalarajos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratemtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmos, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló–, guggoló, több–kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám–, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

A formák, színek használatában való jártasság

Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékekkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal

- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különbéféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.

- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termékek formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különbéle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetiszöveg – történetábrázolás

- Képzelt utazás (egy középkori városban – illusztrációk különböző rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapijainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különböző anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaiak készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsaablak – színes kép készítése

- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgykötésig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,

- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalatás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalatás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különböző színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Sztruktúra – textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különböző anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)

- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín– és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalatásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalatás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák

A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Grotteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai

- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fitorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közlelről – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,

- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, terművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalató technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végig vitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz– és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analízáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban

- Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.

- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pác-vázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyezeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltoztatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.

- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

A nonfiguratív ábrázolás eszköztára

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,

- konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok

Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Rajzbakok

Festő állványok

Mintázó állványok

Kéziszerszámok

Rajztechnikai eszközök

Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel

Fényképező, filmfelvevő eszközök

Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya

Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel

- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel

- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, szíkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Dombornyomat

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső- belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét–világos, a hideg–meleg szíkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, színekontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniatúrák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
A felületgazdagítás lehetőségei
A színperspektíva szerepe
A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
Variációk, sorozatok készítése
Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
A sablonnyomat, dombornyomat technikája
A linómetszés technikája
Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése
Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
Egyszerű akció, performance létrehozása
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgyakarakterek szembeállítása, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások

- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső–belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcós linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset– és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,

- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valór színek

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcú linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcú linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata

- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriis jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,

- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarcs készítése

A különböző műfajok, technikák határait kítágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás

- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédiá – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédiá egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,

- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben

A látvány átértelmezésének lehetőségei

A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái

Az intermédia, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átírataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében

- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédiák – kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rész – szilánkok)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és formahasználat
- Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv

Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésé elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk

A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével

A valós és virtuális tér

A filmtér, filmidő sajátosságai

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

A személyesség hatása

Intermédiák–kísérletek

A film műfaji lehetősége

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédia – kísérletek

- Saját személyes üzenet–kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,

– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk

Tároló szekrények

Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő

Számítógép

Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)

Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)

Vonalzók, olló, snitser

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszen, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linóés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera

Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

Kifutó rendszerben oktatott Képző és iparművészeti ág

(2011/12. tanévtől a 3/2011. NEFMI rendelet utasításai szerint folyik a képzés.

Azok a tanulók, akik korábbi tanévekben kezdték a művészeti oktatást, azoknak kifutó rendszerben kell elsajátítaniuk az ismeretanyagot. Az óraterv szürkével jelzett adatai már nem relevánsak, hiszen a 2014/15-ös tanévben - a korábban művészeti oktatást kezdő tanulók az Alapfok 5. osztályát kezdik meg.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG A KÉPZÉS CÉLJA ÉS FELADATA:

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó vizuális nevelés lehetőséget biztosít a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódnak tanulók képességeinek fejlesztésére, a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzésére és gyakorlására.

A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését, célja és feladata olyan oktatási-nevelési program megvalósítása, amely megalapozza a művészeti kifejező készségeket.

Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésének, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és készségeiket kialakítja.

A vizuális alapismeretek elsajátítása után a tanulók két éves előkészítő szakaszban ismerkedhetnek meg a választható szakirányú tevékenységekkel.

Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhhetnek jártasságot.

A program lehetőséget kíván nyújtani az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett, a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezet és képzelet gazdagításával.

A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nem csak a kezűgyességet, technikai érzékenységet fejleszti, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.

Cél és feladat az alkotás, tárgykészítés esztétikai, technikai lehetőségeinek megismertetése és alkalmazása.

A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaji sajátosságokat, a művészi kommunikációs megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal miközben nevelési célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló legyen képes:

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,
- tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására,
- a médiák által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére, tervezésére, konstruálására,
- eszközhasználatra, anyagalakításra,
- tárgykészítésre, környezetformálásra,
- a jelentés, az esztétikum megértésére,
- a rendeltetés-, a szerkezet, a tartalom és forma összefüggéseinek felfedezésére,
- a társadalom, a mindennapok, a természet szépségének befogadására,
- a vizuális művészetek, a környezet és tárgykultúra megismerésére,
- a műelemzési eljárások alkalmazására,
- a néphagyomány, a népi kultúra megértésére, befogadására.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA, ÓRATERVE, TANSZAKAI:

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Csoportlétszám: átlaglétszám 10, minimális létszám 8, maximális létszám 20

Csoportos órák időtartama: 45 perc

Heti óraszám: 4 x 45 perc

ÓRATERV:

Tantárgy	Évfolyamok											
	Elők.		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Vizuális alapismeretek	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rajz – festés - mintázás	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Műhely előkészítő	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Műhely gyakorlatok	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A KÉPZÉS TANSZAKAI, TANTÁRGYAI:

Vizuális alapismeretek (az előképzősök komplex művészeti tantárgya).

Kötelező tantárgyak:

Rajz, festés, mintázás (az alapfok és továbbképző kötelező tantárgya).

Műhely előkészítő (az alapfok 1.-2. évfolyam tantárgya).

Műhelygyakorlat (az alapfok és a továbbképző évfolyamok fő tárgya, mely a speciális képző és iparművészeti, média, népművészeti szakirányú tevékenységek gyakorlati helye).

A KÖTELEZŐ MŰHELYGYAKORLAT VÁLASZTHATÓ TANSZAKAI:

Képzőművészet tanszak: festészet, grafika

Iparművészeti tanszak: bőrműves, kerámia, textilműves, tűzzománc készítő, kézművesség, fatárgy készítés.

A rajz – festés - mintázás tantárgy biztosítja a képző-és iparművészeti alapozást.

A műhely előkészítő foglalkozások során a tanuló a képzés több területével ismerkedhet meg.

A műhelygyakorlat teszi lehetővé a képző- és iparművészeti szakirányú tevékenységeket.

A képzőművészet, iparművészet területén a helyi lehetőségektől függően a fenti műhelyek közül, a tanuló érdeklődésének és képességeinek megfelelően választhat.

A képzőművészet és iparművészet-oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembe vétele mellett a tanuló más művészeti ág (táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, ill. azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

AZ ÉRTÉKELÉS MÓDJA:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatásokon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

TANTÁRGY

I. A VIZUÁLIS ALAPISMERETEK

II. A RAJZ - FESTÉS - MINTÁZÁS

A PROGRAM CÉLJA:

Az alapfokú művészetoktatás 12 évfolyamán részt vevő tanulók számára előírt célok és feladatok:

- a látás és látványértelmező képesség fejlesztése,
- a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása,
- a megjelenítő és a kompozíciós képesség fejlesztése,
- vizuális gondolkodás képességeinek fejlesztése: az elemzés, az elvont gondolkodás, a képi gondolkodás, a képzettársítás és a szintetizálás képességeinek fejlesztése.
- a jártasság a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben,
- jártasság kialakítása az anatómiai ismeretekben,
- a plasztikai és a síkművészeti technikák készség szintű elsajátítása,
- az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet megismerése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak, s az azok ismerete alapján levonható tapasztalásoknak, összevetéseknek tárgyilagos, elemző ismerete,
- a vizuális kifejező képesség fejlesztése,
- a személyiségfejlődés segítése.

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK AZ ALAPFOK VÉGÉN:

A tanuló ismerje:

- rajz – festés - mintázás alapelemeit,
- a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét,
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a plasztikai, rajzi, festészeti technikák alkalmazásának módjait,
- a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában.

A tanuló az alapfok végén legyen képes:

- a látványt értelmezni,
- a kompozíciós ismereteket alkalmazni,
- a síkban és térben alkotásokat létrehozni,
- a művészettörténet nagy korszakait ismertetni és elemezni.

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK A TOVÁBBKÉPZŐ VÉGÉN:

A tanuló ismerje:

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeit,
- azok jel-, és jelentésrendszerét,
- a sík-, és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet (film, video, animáció) kifejezőeszközeit és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók, a kompozíció jelentéshordozó szerepét,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit, és azok ábrázolási szokásait,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes:

- a tanár által, vagy önállóan kijelölt témák feldolgozására,
- a művészeti alkotó munka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,

- sík- és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány ill. a képi megjelenítések elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a nagy művészettörténeti korok eredményeit, tanulságait felhasználni saját alkotó munkája során.

ELŐKÉPZŐ

1. ÉVFOLYAM

AZ ELŐKÉPZŐ TANÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az előkészítő szakasz munkafeltételeinek kialakítása, a tanulók kreatív képességeit fejlesztő program beindítása, az általános vizuális alapismeretek elsajátítása és az ezekkel való célszerű tevékenységsorok munkafolyamatainak kialakítása a tanulóknál. Annak az igénynek a kifejlesztése, mely az örömteli munkát és a környezetükben fellelhető esztétikai minőségeket egyaránt felfedezi. Fontos feladata a programnak, hogy célként tűzze ki a gyerekek és a tanárok közös tevékenységének, a tanári korrekció elfogadásának igényét, az alkotó jellegű tevékenységek folyamatainak széles körű megismerését, vagyis az alkotásra nevelés folyamatának megalapozását.

FELADATA:

- a kreatív munkára és a kreatív gondolkodásra nevelés,
- az általános vizuális alapismeretek és az ezekkel való munkálkodás elsajátítása,
- a színek, formák, felületek és tömegek alapvető törvényszerűségeinek megismertetése és játékos módon való feldolgozása,
- az alapvető formaelemzés gyakoroltatása,
- a rajzi eszközökkel, képzőművészeti anyagokkal való ismeretek mélyítése,
- az arányok, a kompozíció, a tér és a sík alapvető fogalmi ismerete és az ezekkel való alkotó-játékos munka kialakítása,
- az önálló véleményalkotás, az önértékelés kialakítása,
- az egyéni és csoportos alkotó munka alapelemeinek, jártasság szintű elsajátítása,
- az örömteli alkotómunkára való felkészítés.

TANTÁRGY

I. VIZUÁLIS ALAPISMERETEK

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Ismerkedés a tanulókkal

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készség szintjéről.

2. Élménykifejezés

Élményrajzokon a szereplők érzelmeinek kifejezése. Az öröm, a bánat, félelem stb. megjelenítése.

A színek hangulati szerepének felhasználása (mérettel, tiszta színnel, a kép központi alakjának kiemelése).

Technika: zsírkréta, színes ceruza, filctoll.

3. Ismerkedés a képi kifejezés alapelemeivel

A vizuális alapelemek: pont, vonal, folt megismerése.

Játékos gyakorlatok: pont-sűrűsödés, ritkulás, vékony, vastag, rövid, hosszú vonalból foltképzés (zápor, szalmakötegek).

Folt-kicsi, nagy, fekete-fehér foltritmus (tél).

Technika: grafitceruza, tusrajz, papírtépés.

Műalkotások bemutatása:

Őskori barlangrajzok,

Poentilista képek,

Victor Vasarely vonalas jellegű képei.

4. Ismerkedés a kiemeléssel, a lényegmegragadással

Karakter kifejezése arányok torzításával.

Hasonlóság, azonosság, különbözőség észrevételése.

Jellemvonások felismerése képekről, fotókról.

Technika: plasztikai feladatok.

5. A tér felfedezése

A képmezőben való tájékozódás és ennek gyakorlati alkalmazása.

Téri szituációs feladatok végzése építőköckével.

Irányfelismerés játék közben.

Irányok ábrázolásával kapcsolatos munkák készítése mesejelenetekből.

Technika: zsírkréta, tempera.

6. A tér ábrázolása

A tanult téri szituációk és arányok ábrázolása saját élmény alapján.

Séták, termések, növények gyűjtése, állatok megfigyelése.

Állatok rajza, formázása agyagból.

Technika: zsírkréta, diófafác, lavírozott pác, monotípiá, agyagozás.

7. Bábkészítés, bábjátás

A séta során gyűjtött növények, termések felhasználásával bábkészítés egyéni ötlet alapján.

Az elkészült bábok segítségével szituációs játékok, mesedramatizálások.

8. A színek világának felfedezése

Ismerkedés a színekkel: a főszínek megismerése, színkeverési próbálkozások, hideg-meleg színek megismerése, szíkontrasztok szerepe, sötét és világos színek hangulati hatása

Technika: akvarell, színes ceruza, mozaik.

9. Kiállítás, múzeum látogatás

Múzeum vagy kiállítás közös látogatása. Lehetőség szerint néprajzi anyag megtekintése (tájház, népi eszközök, viseletek).

Csoportkiállítás rendezése.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemek összefüggéseinek felismerésére,
- az alapelemek alkalmazására (pont, vonal, folt, irány, tér),
- ábrázolásaiban a színek hangulatkeltő erejére építeni.

Rendelkezzen alapvető jártassággal a színkeverésben. Jártasság szintjén ismerje a csoportos munka alapelemeit.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen értékeljük.

Az értékelés az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze.

Az értékeléskor figyelembe vesszük a tanuló fejlődését.

Az előképző 1-2. évfolyamán az érdemjeggyel való osztályozás helyett a minősítést használjuk. Ennek formái:

- kiválóan megfelelt,
- jól megfelelt,
- megfelelt,
- nem felelt meg.

A félévi, valamint az év végi osztályzás során figyelembe vehető a tanuló műalkotás elemzéseknél,

ill. a múzeumi, vagy egyéb kulturális programokban való aktivitása.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELE:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

2. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

1. Az előző évi ismeretek felmérése

A méretek, arányok megértése, felismerése.

A tér érzékeltetése (takarások).

Szubjektív színhasználat.

Meseillusztráció készítés: leporelló-kollektív munkával.

Technika: tempera, viaszolt festékrétegbe karcolás.

Műalkotások bemutatása: egyiptomi képek (takarások, kiterített tér).

2. A szerkezet felfedezése

Szerkezettel kapcsolatos feladatok (rész-egész, folyamat, kezdet, vég, sorrend) gyakorlati alkalmazása tematikus munkán.

Technika. filctoll, papírdúc, papírvágás, ragasztás.

3. Portré és alakrajz

Önarckép készítése (emlékezetből vagy tükörből).

Szüleim portréja (alapvető arányokra figyelemmel).

Többalakos kompozíció alkotása (karácsonyi ünnepkör).

Technika: grafitceruza, zsírkréta, kollázs.

4. A sík és tér

Sík és tér fogalmának gyakorlati megismerése.

Maszk rajza, maszk készítése.

Témakör: farsangi népszokások.

A külső tér megfigyelése séta során.

Vázlatok készítése épületekről.

Játékos épülettervezés (papírplasztika, makett készítése vegyes anyagok felhasználásával).

Térből szerzett ismeretek felhasználása kollektív munka során.

Technika: zsírkréta, pasztellkréta, tempera, agyag.

5. A színek kifejező ereje

A színek hangulati hatásának felhasználása.

Komplementer színpárok, színárnyalatok, tört és tiszta színek megismerése.

Gyermekversekhez, mesékhez díszlet és báb készítése.

Dramatizálás.

6. Kiállítás, múzeumlátogatás

KÖVETELMÉNY:

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemeket (pont, vonal, sík, folt, felület, irány, tér, kontraszt) felismerni és alkalmazni,
- megfigyeléseit, élményeit egyszerűbb tárgyak, rajzok, festmények formájában megörökíteni,
- a színek hangulatkeltő erejét alkalmazni.

Ismerje és legyen képes alkalmazni:

- a kiemelést,
- az anyag, forma, funkció összefüggéseit,
- az időbeliség képi kifejezésének néhány lehetőségét,
- önállóan a megismert technikákat.

Legyen képes a megismert műalkotásokról és a környezetünkben lévő tárgyokról véleményt mondani.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen értékeljük.

Az értékelés az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze.

Az értékeléskor figyelembe vesszük a tanuló fejlődését.

Az előképző 1-2. évfolyamán az érdemjeggyel való osztályozás helyett a minősítést használjuk.

Ennek formái:

- kiválóan megfelelt,
- jól megfelelt,
- megfelelt,
- nem felelt meg.

A félévi, valamint az év végi osztályozás során figyelembe vehető a tanuló műalkotás elemzéseknél, ill. a múzeumi, vagy egyéb kulturális programokban való aktivitása.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELE:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

TANTÁRGY

II. RAJZ – FESTÉS - MINTÁZÁS

ALAPFOK (1. – 6. ÉVFOLYAM)

ÁLTALÁNOS CÉLOK ÉS FELADATOK:

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a vizuális nyelvrendszer alapjait,

- az ábrázolás alapvető törvényszerűségeit,
- az ábrázolási konvenciókat,
- a művészettörténet néhány fontos (kezdeti) korszakát és e korokban alkalmazott alkotó módszereket.

Ismertesse meg:

- az egyes témák, témacsoportok anyagokkal történő változatos feldolgozását,
- a képzőművészet nyelvi, kifejezési módjának néhány törvényszerűségét,
- segítsen ismereteket szerezni az absztrakció fogalmáról, a vizuális kommunikáció összefüggéseiről és alkalmazásáról.

Alakítsa ki a tanulóknak:

- a tárgykultúra és a művészeti alkotások értékeit felismerő képességet,
- az igényt az önálló alkotómunkára.

Ismertesse meg a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatát.

Alakítsa ki a tanulóknak:

- a rajzi, képi, plasztikai nyelv segítségével gondolataik önálló, alkotó módon történő kifejezését,
- a csoportos és egyéni kreatív tevékenységek számos formáját,
- a kritikai véleményformálás igényét és képességét, mely a saját és mások alkotásainak megítélésében segítségükre válhat,
- a művészet iránti érdeklődést,
- a látvány értelmezésének fejlesztése,
- az ebben szerepet játszó tényezők (formai és tartalmi elemek) megismerése,
- az elvont gondolkodás szerepének felismerése és alkalmazása munkáikban,
- a sűrítés, és felbontás, mint alkotói eszköz ismerete és alkalmazása,
- a képi kifejezés összefüggéseinek felismerése és alapszintű alkalmazása,
- a művészettörténeti ismeretek tudatos beépítése az alkotó tevékenységbe.

1. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Formai felfedezések

A természeti és ember alkotta környezet esztétikai szempontú vizsgálata.

Közvetlen élmények elemzése, motívumgyűjtés.

A forma (természeti, mesterséges) egészének és részeinek kapcsolata.

Jellemző nézetek a karakter megjelenítése vonalképző eszközökkel.

A formák csoportjának kompozíciós megoldásai a kiemelés, sűrítés alkalmazásával (lavírozott

tus, - pác eljárás). A feladatokhoz, problémákhoz kapcsolt műalkotások elemzése.

Mintázás. Plasztikai minőségekben (ritmus, textura, pozitív, negatív) gazdag felület létrehozása anyaglapon nyomhagyással.

Az írás és nyomtatás története a mezopotámiai kultúrától kezdődően.

Különböző anyagokból kollográfia készítése a faktúrák kontrasztjával.

2. Színek kölcsönhatása

Művészeti élmények (színház, tánc, mesék) feldolgozása színes kompozícióban,

színkontrasztok, színharmóniák alkalmazásával.

Saját élmény kifejezése képsorozattal a feladathoz kapcsolt műalkotások elemzése nyomán,

szubjektív szín és térábrázolás lehetőségével.

Mesehős portréja a színek kifejező erejének alkalmazásával (vidámság, bánat, félelem).

Technika: pasztell, tempera, kevert technikák.

3. Forma és mozgás

Portré. Karakter ábrázolása a mimika, groteszk lehetőségeivel.

Mozgás-változás, mozdulat egyszerű mozgássor elemzése, megjelenítése.

Vonalas ábrázolás közvetlen élmény (mozgásos szituációk, film, fotó) alapján.

A forma felépítése, formatömegek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló,

több-kevesebb figura, árnyképek).

Szobrászi alkotások elemzése, kiállítás látogatás.

A téli ünnepkör néhány eleme (hagyományok, szokások).

Többfigurás kisplasztika mintázása ünnepkörhöz kapcsolódóan (Betlehem, regölés).

Az anyagszerűség követelményeinek megtartása, ragasztás anyagpéppel.

Játék konstruálás, anyag-kerámia fejű bábok, babák textil és más anyagok alkalmazásával.

4. Ember és terek

Épített terek, helyi építészeti alkotások megfigyelése, építészeti motívumok gyűjtése (vázlatok).

Síkjellegű városképi kompozíciók készítése, sötét-világos folt redukcióval, kontraszttal.

Tus és szénrajzok nagyobb méretben.

Plasztikai megjelenítés papír és más anyagokkal.

Térplasztika illusztratív tartalommal (labirintus).

Nagy méretű, színes képi kompozíciók csoportmunkával szubjektív szín és térhasználattal, az

alkalmas technika megválasztásával.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló ismerje és legyen képes alkalmazni:

- a síkbeli ábrázolás alapvető elemeit,
- a különböző rajzi és festészeti technikákat (tus, szénrajz, vízfestés, tempera).

Legyen képes vizuális élményeit megörökíteni.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell

venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat

megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az

osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

2. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Természeti motívumok

Növények (fák) formája, szerkezete, színei, forma és színkarakterek, (színes ceruzák, kréták, akvarell technika).

Tematikus feladatok a tanulmányok feltalálásával.

Életfa motívum megjelenítése (népmesék, legendák, mítoszok alapján), sgraffito jellegű viaszos technikák alkalmazása.

Átírás képi igénnyel, egyéni, esztétikusan formált kifejezéssel (színes tussal).

Növény és állat tanulmányok, illusztrációk különböző művészeti korokból, különböző kultúrákból.

A mítoszok, legendák állatai.

Fantáziára épülő illusztratív feladatok.

Állatok ábrázolása közvetlen élmény alapján.

Mozgás, arány, formatömeg érzékeltetése vonalrajzzal.

A mesék táltosai, paripái alkotó képzelet és tanulmányok felhasználásával, figurális dombormű mintázása.

2. Kép, jel, jelkép, szimbólum

A forma jele, a karácsony jelképei, dekoratív tervezés.

Mézeskalács formák tervezése.

Mézeskalács sütés hagyományai, a mézeskalács díszítése.

A karácsonyi díszek szalmából.

A népi játék, a népi kézművesség néhány eleme.

Az emberi arc belső arányai, a karakter, a mozgás-változás, a mimika megjelenítése képi igénnyel.

Alakoskodások, szimbolikus tartalmak megjelenítése plasztikában.

Viselhető maszk készítése torzítással, szimbolikus tartalommal, plasztikai minőség grafikai minőségek alkalmazásával (papír - gipszmassé, agyag).

A képzőművészet és társművészetek (színház, irodalom, zene, tánc) kapcsolata.

Testfestés, maszk, jelmez, díszlet készítése.

3. Forma, tér, szerkezet

A különböző korok szerkezeti tanulmányainak vizsgálata.

Konstruálás, különböző szerkezetek készítése többféle anyag felhasználásával (pácák, drót).

Néhány egyszerűbb szerkezet képi sík redukciója.

Képzelt gépek, szerkezetek, emberszabású konstrukciók színes kompozíciói, csoportmunkában, nagy méretben, illusztratív tartalommal.

Kiállítás látogatás.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló rendelkezzen alapvető formai ismerettel.

Tudja alkotó módon alkalmazni ismereteit a képi, rajzi, plasztikai kifejezőmódokban. Ismerje és alkalmazza a síkbeli ábrázolás alapelemeit. Legyen képes egyszerű rajzi, festészeti technikák alkalmazására. Tanári segítséggel legyen képes egyszerű beállítások képi, plasztikai bemutatására: a mesék, történetek, irodalmi művek képi megfogalmazására.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni. A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni. Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló. A tanév során a bemutatásokon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető. Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését. Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés. Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

3. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. A síkból a térbe

Emelkedő forma grafikai, színbeli, plasztikai és egyéb feldolgozása. A vizuális alapelemek képzelt térbe történő elmozdulásai. Játék a vonallal, a sík és tér határán.

2. Térábrázolási rendszerek

A térábrázolási rendszerek feldolgozása a művészettörténet nagy korszakain keresztül, műalkotás elemző órák segítségével. Óskor, Egyiptom, Mezopotámia, Görögország, Róma.

3. Tér és idő feldolgozása

Saját élmény, munkafolyamat megjelenítése képsorozattal. Teljes síkba forgatás, mitologikus terek építése, megrajzolása axonometrikus formában. Technika: tempera, tollrajz.

4. Statika és dinamika

Statikus és dinamikus kompozíciók fejlesztése, alá-fölé szervezés, nagyságrendi kiemelések természetes és mesterséges formák, saját élmény és illusztrációs feladatok segítségével. A kompozíciós elemek szerepe.

Technika: tollrajz, festés, kollázs, nyomatok, plasztika.

5. Vonal, folt, szín

A vonal, folt és szín formaképző szerepének vizsgálata szabad témaválasztás alapján. A természetes és mesterséges környezet, a hagyományos népi életmód eseményeinek feldolgozása.

6. Archaikus kultúrkinccs

Az archaikus kultúrkinccs és évszakhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai és grafikai feldolgozása.

Teremtésmítoszok, Gilgames eposz, görög mitológia.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló ismerje és használja a sík és tér alapelemeinek rendszerét.

Tudjon bánni a grafikai eszközök közül a tollal, krétával.

Ismerje a 12 fokú színskálát, és tudja képek elkészítésénél alkalmazni.

Ismerje az emberiség mítoszainak néhány fontos művét és legyen képes ezzel kapcsolatos művek elkészítésére.

Tudja és ismerje a vonal, folt, szín képalkotó szerepét.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

4. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Szín-világ

A szín-világ a monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig.

Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei.

Tiszta színekből és szürkéből építkező kép.

Három főszínre hangolt kép.

Magában való szíkontraszt (J. Itten) színezet kontraszt.

Komplementer színpárok.

Szín és tér, színes tér-színes plasztikák.

2. Spirál és hullám

Természetes és mesterséges formák szerkezeti, látvány utáni és élményszerű feldolgozása.

Képi (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs), grafikai (metszet, tollrajz) és plasztikai (gipsz, agyag) feldolgozás.

3. Műalkotás elemzés

Összehasonlító műelemzés az ókeresztény kortól a XX. sz. elejéig.

Az elemzés és feldolgozás az évfolyam feladataihoz kötődik.

4. Életképek

Életképek és térábrázolási rendszerek.

Korok ünnepeinek és hétköznapijainak megjelenítése a megismert ábrázolási rendszerek megismerésével.

Képi, grafikai, plasztikai, fotó, videó feldolgozások, életképek, jelmezek, díszletek.

5. Mondák, eposzok

Mondák, eposzok illusztrációs feldolgozása, képi megjelenítése (Biblia, Arthus mondakör, Mahabharáta - Szávitri története, a csodaszarvas monda).

Főhős és mellékszereplő viszonyának kompozíciós érzékeltetése.

Ikonszerűség és epikus előadásmód.

Zárt formájú kompozíció.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló ismerje a szín téralakító szerepét a monokrómiától a komplementerekig.

Legyen képes mesterséges és természetes formák szerkezeti rajzának elkészítésére, a bennük rejlő dinamika felismerésére.

Legyen képes illusztrációs munkák készítésére.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

5. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Szerkesztések

Az axonometria, perspektíva, rekonstrukció tapasztalati úton történő megismertetése.

2. Test-modellek

Az egyszerű és összetett forgástestekből a zárt és nyitott szögletes testekig.

Modellezés, származtatás, nézőpontváltás, vonal értékek.

Technika: ceruza és szénrajz.

3. Drapériák, egyszerű csendéletek

Színproblémák: lokál, valőr, reflexek, szín redukció, monokrómítás.

Megvilágítási feladatok.

Telifény, szemből világítás, ellen- és súrolófény (rajz, festés, fotó ...)

4. A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a romantika

Kompozíciós módszerek, a tér illúzionisztikus megjelenítése.

A műfajok születése.

A megismert művészettörténeti korok műveinek felhasználásával parafrázisok készítése (portré, csendélet, tájkép).

KÖVETELMÉNY:

A tanuló ismerje a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, tudjon azok segítségével egyszerű és bonyolult testcsoportokat ábrázolni.

Legyen képes a színdinamikai ismeretei felhasználásával önálló képek elkészítésére.

Ismerje és tudja alkalmazni önálló munkáinál a plasztikai szabályokat, negatív-pozitív formákat.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

6. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Nézőpontváltás

Természeti formák és drapériák együttes megjelenítése, kompozícióba rendezése.

Nézőpontváltás.

A kompozíció és a látványábrázolás szempontjai.

Festés, rajzolás (tempera, akvarell, pasztell, ceruza, kréta, tollszén).

2. Portré

Portré készítése élő modellről.

Szerkezeti és arányrend.

A fej mozgásban.

Nézőpont váltások, tónusos ábrázolás (képi igénnyel).

A portré rajzolás kánonjai.

3. Az emberi alak

Alak vázolása, arányai, térbeli helyzetének, mozgásának felismerése és feldolgozása.

Kroki, szerkezeti rajz, résztanulmányok (kéz és láb).

Rajzi, plasztikai munkák.

4. Játék a műalkotással (összevetések)

Impresszionizmus, századelő, törzsi kultúrák, fauve, a XX. sz-i izmusok, avantgarde, neoavantgarde.

Játék a műalkotásokkal (belenyúlás, átalakítás, montázsok).

A megismert művészettörténeti korszakok kreatív feldolgozása képi, plasztikai eszközökkel.

5. Szintézis - Mestermunka

Önálló alkotás létrehozása személyes vagy irodalmi élmény alapján tetszés szerinti technikával az eddig megismert képzőművészeti témák, feladatok és technikák segítségével.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló ismerje és használja a jártasság szintjén a képi, plasztikai grafikai technikák alapelemeit.

Sajátítsa el és használja az ábrázolási konvenciók alapformáit.

Legyen képes önállóan a klasszikus emberábrázolás szabályainak alkalmazására (képi, plasztikai feldolgozás).

Ismerje a művészettörténet nagy korszakait, legyen jártas a műalkotások elemzésében.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni. Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten

sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

TOVÁBBKÉPZŐ (7. – 10. ÉVFOLYAM)

A TOVÁBBKÉPZŐ CÉLJA ÉS FELADATA:

A korábbi években - ill. a műhelymunka során - elsajátított technikai és formai eszközök széleskörű alkalmazása, az ezekben való jártasság elmélyítése a tanulók számára.

A továbbképző évfolyamain a rajzi, színbeli, ill. sík- és térbeli tevékenységek széles körű alkalmazása, gyakorlása lehetőséget adhat a tanulóknak a teljesebb önkifejezésre és a szakirányú továbbtanulásra.

Az önálló alkotómunka elemeinek kialakítása, azok sokrétű használata.

A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása.

A látás és látványértelmező képesség, a megjelenítő képesség, a kompozíciós készség, az elvont gondolkodás és az értelmező képesség fejlesztése.

Jártasság kialakítása a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben, valamint az anatómiai ismeretekben.

Az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet megismertetése, alkalmazása.

A művészettörténet nagy korszakainak, s az azok ismerete alapján levonható tapasztalásoknak, összevetéseknek tárgyilagos, elemző ismerete.

A 7-10- évfolyam lényegét az alkotó és a stúdium jellegű feladatok váltakozása adja.

7. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

A 7. évfolyamban a tananyag egy jelentős része az előző években megismert és alkalmazott rajzi, festészeti és mintázási alaptermék alkalmazását és azok továbbfejlesztését alkalmazza.

A síkbeli és térbeli ábrázolás és kifejezés eszközrendszerének az önálló alkotó folyamatok megismerése és alkalmazása fontos feladata ennek az évnak.

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Feladatok a térre-síkban

Rajzolt és festett belső terek, a perspektíva törvényei szerint.

Teremsarok, táj az ablakon át, beállított interieur rajzolása, festése.

A felületek és formák változatos megjelenítése, kiemelések és tónusozások.

Perspektíva érzékeltetése vonalakkal.

Szerkezeti rajz, tónusos rajz szénrel, pittel, pasztellel, akvarell.

Az elkészült tanulmányok feldolgozása: tollrajz, színespapírkollázs és grafikai lapok (linó-, papírmetszet) formájában.

Feladatok a térre-térben

A külső és belső tér ábrázolása egyszerű térbeli elemek segítségével.

Agyagszobor, agyagplakett készítése a mintázás alapelveinek - formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formák - szemléletes megjelenítésével.

Javasolt szemléltetés: Nagy István, Ferenczy Károly, Ferenczy Béni, Barcsay, Bonnard, Vuillard, Schaár Erzsébet.

2. Feladatok a térre

A drapéria.

Szerkezeti és tónusos rajzok, kevert anyagokkal való ábrázolás (rajz és akvarell, szén és pasztell) a drapéria mozgásban.

A szálló drapéria, mint téma.

Fotó készítése drapériáról és annak megfestése.

A drapéria, mint plasztikai elem, takarások és díszítések.

A drapéria, mint jel.

Fríz mintázása, gipszfaragás drapéria motívum után, gipszöntések drapériáról.

Javasolt szemléltetés: Caravaggio, Barcsay, Manzu, Christo, Giacometti.

3. A portré

Egyszerű szerkezeti rajzok, a formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok, fej rekonstrukció koponya alapján és szerkezeti ismeretek (pl.: a Magyar Nemzeti Múzeum koponyából történő rekonstrukciós szobrainak vizsgálata).

Koponya ceruzarajza.

A portré mint karakter, karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajz-önarckép.

Portré készítése, koponya mintázása.

Osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása.

Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző nézetekből.

Javasolt szemléltetés: reneszánsz portrék, Cezanna festmények, római portrészobrok, Melocco, Barcsay, Picasso, Schaár, Modigliani, Brancusi, Chuck Close.

4. Rajzi és plasztikai tanulmányok "segédanyagai"

Vázlatok készítése.

A vonallal való rajzolás módzatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével) vonalhálós rajzolás, faktúrák, a mintázásban, testrészek, fejrészek rajzolás és mintázása, esetleg gipszöntvény alapján.

Fotóhitelességű és expresszív résztanulmányok, krokik.

Javasolt szemléltetés: Dürer, Rembrant, Székely Bertalan, Escher, Ferenczy Béni, Picasso, Lautrec.

5. Ábrázolás és szerkesztés

A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban.

Gyakorlatok a kétpontos perspektívával, a kavalier axonometria és a Monge szerkesztéssel.

Vonal a térben-fém, spárga és üvegplasztikák.

Javasolt szemléltetés: Escher, építészeti rajzok, tervek.

6. Nagy méret, kis méret

A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő

megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A0 rajzlap), ill. kisméretű kartonra (A4 méret).

A méretváltásból adódó kompozíciós problémák kielemezése.

Az olajfesték használatának kipróbálása.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló legyen jártas a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek alkalmazásában. Ismerje a sík és térábrázolás szabályrendszerét; a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolások leggyakoribb formáit; az ábrázoló geometria és a szerkesztő térábrázolás szabályait. Legyen jártas a látvány ill. annak képi megjelenítésének értelmezésében, a sík és térbeli művek önálló alkotó létrehozásában.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatáson, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

8. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

A 8. évfolyam feladatai a komponálás, az önálló munkaszervezés, beállítás elkészítés és a

feladatok korrektúra mellett való többértelmezésű, feldolgozása körül rendeződnek.

A tanuló jártasság szinten kell, hogy ismerjék a tárgyi világ és annak vizuális leképezése során előforduló eljárás fázisokat, a szakmai, technikai megoldások között önállóan tudjanak választani.

Fontos célkitűzése az évnél az egyéni korrektúrával történő fejlesztés, melynek során az alkotómunka egyes fázisai a tanulók számára is markánsan kirajzolódnak.

A tanulók az év során bejárhatják a stúdiumjellegű feladatmegoldásoktól az egyedi témaválasztásokon keresztül a kreatív képzőművészeti tevékenységek, feldolgozások sorát.

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Az alak

Krokik az állatkertben vagy vázlatok háziállatokról.

Krokik csoporttársakról, álló, fekvő és mozgó alakok.

Rajz, agyag és viasz krokik, tus és pácvázlatok.

Csontváz rajza.

Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása, kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alakrészletek rajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról.

Javasolt szemléltetés: Izsó M., E. Muybridge, D. Hockney, Rodin, Holbein, Dürer, Giacometti.

Figura a térben

Beállítás interieurben, a figura és tér viszonya a fény-árnyék változásaiban.

A geometrikus tér és a szerkesztett árnyék figurával, arányproblémák, agyagban mintázott figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben, plain air és embercsoport.

Javasolt szemléltetés: Szinyei M., Degas, Monet, Schaár E., Caravaggio, El Greco.

2. Átváltozások

Az eddig készített munkák feldolgozása más anyagokkal, más méretben.

Új beállítások szokatlan megvilágítási effektekkel.

Plasztikai munkák szokatlan - talált - anyagokkal.

Egy feladat sokféle megoldás, variációk anyagokra, stílusokra.

Javasolt szemléltetés: M. Ernst, Picasso, Ensor, Dali, Duchamp.

Változatok művészettörténeti alkotásokra

Másolatok készítése, hagyományos festészeti plasztikai és grafikai eljárásokkal, belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, híres festmények megmintázása, méret- és elemváltoztatások.

3. A természetben

Vázlatok és festmények készítése a természetben.

A plain air-ben való munka megismertetése.

Grafikai művek készítése vonalrajztól a lavírozott tusig.

Az akvarell és a gouache. Fotózás a természetben.

Fotóséták.

Javasolt szemléltetés: a barbizoni iskola alkotásai, a nagybányaiak, a szolnoki és a szentendrei művésztelép műveiből.

4. A szerkesztett és az illuzórikus tér

(Látszat és valóság)

A perspektíva csapdái, kvázi-terek készítése - tükörobjektok, díszlettervek egy megadott műhöz, egy ismert, pl. reneszánsz belső tér (festményháttér) megépítése makettben, megszerkesztése rajzban.

Javasolt szemléltetés: díszlettervek, építészeti alkotások, Bachmann G., H. Hollein.

KÖVETELMÉNY:

A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők (fény-árnyék, folt, elrendezés stb.) tudatos alkalmazása az alkotó munkában.

A megjelenítés intenzitásának befolyásolása az önálló tevékenységekben.

A vizuális nyelv jelentésrendszerének ismerete, elemzőképesség.

Az anatómia alapvető törvényszerűségeinek ismerete.

A képi konvenciók ismerete.

A rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásaiban való jártasság.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni. Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

9. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

A 9. évfolyam tananyaga átmenetet képez a 8. és a 10. évfolyam elemző és alkotó újraértelmező feladatai között.

Megjelennek az átírással, az alkalmazott feladatokkal kapcsolatos tevékenységek, miközben

egyre hangsúlyosabbá válik a korrektúra nélküli munkavégzés kialakítása, a művészettörténeti, néprajzi ismeretek alkalmazása, beépítése a saját alkotásokba. A vizuális kommunikáció alaposabb megismerése, ill. a mozgó kép bekapcsolása a tevékenységkörökbe a korszerű képzőművészeti szellem kialakítását segítheti elő.

TANANYAG

1. Átírás és alkalmazás

Természet utáni tanulmányok átírása különböző grafikai technikákkal (tus, fotográfika, papírmetszet, linómetszet).

Tervezett feladatok alkalmazott grafikai munkákra.

Plakátok, naptárak, arculatok tervezése.

Arcátírások, arcfestések, díszítő ábrázolások a testen, tetoválás.

Smink és karakter, jellemző arcok egy színházi előadás szereplőinél.

Javasolt szemléltetés: tetoválások, törzsi maszkok, ausztrál bennszülöttek testfestései, japán színészárcok, fotográfikák, linómetszetek (Nolde, Kirchner), plakátok különböző korokból.

Játék a színekkel

Színsorok készítése és alkalmazása szabadon választott témára.

Színperspektíva és alkalmazása a korábban elkészült művek felhasználásával.

Színviszonylatok érzékeltetése - fehér kép, fekete kép - készítése.

Monokrómia, monotónia, egyszínű sorozatok festése.

Javasolt szemléltetés: a színoid rendszer, a Bauhaus színtani dokumentumai, Károlyi Zs., P. d.

Francesca festmények.

2. A térplasztika

Szobortervek külső környezetben.

Formatanulmányok kövekről.

Absztrakt formák.

Természetes formák.

Kút terv.

Figura és természeti forma (pl.: növény, szikla) kapcsolata a plasztikában.

Különböző anyagok felhasználása térplasztikai munkákhoz.

Javasolt szemléltetés: Moore, B. Hepworth, Borsos M., Serra T. Cragg.

3. A filmvilág

Filmtervek készítése adott témára:

- a kompozíció gyakorlása,
- a kivágás,
- montázs megismerése,
- önfilm készítése videokamerával, vagy S-8 kamerával.

Javasolt szemléltetés: BBS filmek a 60-as 80-as évekből, Maurer, Erdély M.

4. A műalkotás, mint korélmény

Játékos feldolgozás különböző stílusú képzőművészeti alkotásokkal.

Szobrok megfestése, festmények megmintázása stílusparódiák.

Alkotások készítése különböző eszközökkel, különböző stílusokban.

Műalkotásmontázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba.

5. Népművészet és természet

Népművészeti alkotások és azok anyagainak feldolgozása, természetközeli technikák (fazekasság, szövés, fonás, kosárfonás) beépítése alkotásokba.

Ismerkedés a magyar népviselet- és tárgykultúrájával.

Javasolt szemléltetés: népművészeti alkotások, anyagok és technikák, Samu Géza, Schéner Mihály "Fáskör" művészei.

KÖVETELMÉNY:

Az elvont gondolkodás (absztrakció, redukáló és átíró képesség) kialakítása és gyakorlati alkalmazása.

Az elemző képesség jártassági szinten történő alkalmazása.

Az ábrázoló geometria és alkalmazásának ismerete.

A vizuális kommunikáció jel- és jelzésrendszerének alkalmazása.

Az önálló alkotómunkára való törekvés kialakítása és gyakorlása.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni.

Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

10. ÉVFOLYAM

HETI ÓRASZÁM: 2 óra

A tananyag a 10. évfolyamban természetszerűleg az utolsó három évben megismert és megtanult eljárások összefoglalása.

A tanulók ebben az életkorban már képesek önálló módon megszervezni alkotó tevékenységüket.

Az ismétlő jellegű feladatok egy-egy összefoglaló munkában is megjeleníthetők (erre tesz javaslatot a tantervi program is), de sok kisebb feladat megvalósítására is mód nyílik. Egyetlen új témakör a médiaművészet megismerése, video, számítógép használata a képzőművészeti kultúrában.

TANANYAG

Feladatcsoportok:

1. Feladatok a festészeti alapismeretek összefoglalására

Szabadon választott témában tempera vagy olajfestmény készítése, színtervekkel és rajzi tanulmányokkal együtt nagy méretben (portfolió az alkotási folyamatról).

2. Feladatok a szobrászati alapismeretek összefoglalására

Szabadon választott anyaggal (gipsz, agyag, fa, vasz) köztéri szobor-terv elkészítése szobrászállvány használatával.

Tervrajzok, esetleg a mű elhelyezését imitáló fotómontázsok mellékletével (portfolió a készülő szobor munkafázisairól).

3. Feladat a grafikai technikák alapszintű ismereteinek összefoglalására

Egy alkalmazott, vagy sokszorosított technikájú grafikai lap készítése szabadon választott témában, előkészítő vázlatokkal együtt (portfolió a készítés folyamatáról, az esetleges felhasználási módról - könyv, naptár, prospektus ...).

4. Reklám

A tömegkommunikációs eszközök, sajtó, TV, rádió működésének megismerése (tájékozódás szintjén).

Egy reklámkampány vizuális elemeinek megszervezése (arculat, riportok, kisfilm) tervezési szinten.

Javasolt szemléltetés: reklámfilmek és szövegek a tömegkommunikációs csatornákról.

5. Médiaművészet

Alapszintű ismeretek elsajátítása a videós és számítógépes grafikai művészeti kifejező módokban.

Rövid videós önfilm (önportré) készítése, ehhez számítógépes feladatok, szövegsorok és egyéb grafikai anyagok tervezése és kivitelezése.

Javasolt szemléltetés: videó művek - Bódy G., Révész L. L.

KÖVETELMÉNY:

A tanuló ismerje:

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeit,
- azok jel-, és jelentésrendszerét,

- a sík és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet kifejezőeszközeit és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a vizuális nyelv kommunikációs eszközrendszerét,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes:

- a tanár által, vagy önállóan kijelölt témák önálló (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,
- sík- és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, ill. az abból történő absztrakció elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a művészettörténeti korszakok megismert értékeit kreatív módon alkalmazni, adaptálni saját alkotómunkájukban.

ÉRTÉKELÉSI MÓD:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen kell értékelni.

A tanuló ismereteinek, készségeinek, képességeinek szintjét, a tanuló teljesítményét, előmenetelét évközben érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell minősíteni. Az elméleti tárgyak számonkérési formája szóbeli és írásbeli beszámoló.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető, ill. figyelembe vehető.

Az értékelés, az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze. Az értékelésnél figyelembe kell venni a tanuló fejlődését.

Félévkor azt kell értékelni, hogy a tanuló az időarányos követelményeket milyen szinten sajátította el. Év végén az adott évfolyam követelményei alapján összeállított feladat megoldása kerül értékelésre, valamint a második félévi tanulói teljesítmény alapján történik az osztályzattal való minősítés.

Az évközi érdemjegyekről, a félévi osztályzatról az ellenőrzőn keresztül, az év végi osztályzatról a bizonyítványon keresztül a szülőt tájékoztatni kell.

A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

TANTÁRGY

III. MŰHELYGYAKORLAT

ALAPFOK

A MŰHELYGYAKORLAT CÉLJA:

Az előkészítő szakasz vizuális alapismereteire, az alapfok rajz – festés - mintázás műveltséganyagára építve olyan műhelygyakorlat kialakítása, amely erősíti, kiegészíti az ezen tantárgyakban megszerzett ismereteket, jártasságokat, képességeket és gyakorlati tevékenysége által lehetőséget teremt a tárgyalkotásra, környezetalakításra.

A tanulók vizuális élményképességére, képzeletanyagára, képi gondolkodására építve olyan tárgyformáló tevékenység megvalósítása, amelyben fejlődik a kreatív tervező

képzelet, az esztétikai érzék, a manuális és tárgyalkotó képesség, a technikai érzékenység, a konstruáló és művészi képesség.

A MŰHELYPROGRAM FELADATA:

Olyan alapozó és speciális ismeretek, képességek biztosítása, mely lehetővé teszi a fenti célok megvalósulását.

A program ismertesse meg a tanulót:

- a választott műhelytevékenység anyagaival, eszközeivel,
- a tárgykészítéshez szükséges tervezési folyamatokkal,
- a tárgykészítés alpműveleteivel, technikáival, munkavédelemmel,
- a díszítés eszközeivel, lehetőségeivel,
- alakítsa ki azokat a speciális ismereteket, amelyek elsajátítása által képes lesz meghatározott célú és funkciójú tárgyak elkészítésére.

A MŰHELYMUNKA MÓDSZEREI:

Az alkotóképesség kialakítása a személyiségfejlesztés egyik legfontosabb feladatunk. A gyermek alkotóképessége legjobban játékos tevékenységgel alakítható. A képzés során olyan

ismereteket adunk, melyeket későbbi élethelyzetekben a tanuló aktivizálni tud, olyan magatartásformákat alakítunk, amelyek révén a gyerek ki tudja hozni magából azokat az értékeket, amelyekre szüksége van.

Olyan helyzeteket és gyakorlatokat alkalmazunk, amelyek a gyermek kíváncsiságát, játékosságát, önállóságát, sablonoktól eltérő attitűdjét, sokirányú érdeklődését, érzékenységét, belső készségét megmozgatják, amelyek elősegítik az élmények, az információk, tapasztalatok, ítéletek gazdagodását, az esztétikai érzékenység kifinomodását, a megjelenítő, konstruáló, környezetalakító, önkifejező, problémamegoldó képesség kifejlődését. Biztosítja a felfedezés, a siker örömét, a művészethez vezető utak személyes bejárását.

A MŰHELYVÁLASZTÁS MÓDSZERE:

Az alapfok 1. és 2. évfolyamán a tanuló 8 hetes váltásban más-más műhelyek tananyagával ismerkedhet meg a műhely előkészítő során.

A két éves műhely előkészítő után történhet meg a tényleges műhelygyakorlat, a tanszak választás.

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- az adott szakág legjelentősebb alkotásait,
- a tartalom és a forma összefüggéseit,
- a tárgyformáló tevékenység anyagait, eszközeit,
- a tervezés, kivitelezés műveleteit,
- az alkotás módszereit,
- a díszítés eljárásait,
- a kifejezési módokat és lehetőségeket,
- a szín- és formarendezés alaptörvényét.

A tanuló az alapfok végén legyen jártas:

- a formaelemzésben,
- a tárgyértelmezésben,
- a díszítménytervezésben,
- a kifejezési eszközök személyes jellegű használatában.

A tanuló az alapfok végén legyen képes:

- elméleti és gyakorlati ismereteinek alkalmazására,
- a forma jelentést hordozó funkciójának megismerésére,
- a leendő tárgy elképzelésére, megtervezésére,
- a munkafázisok megállapítására,
- a legalkalmasabb anyagok magválasztására,
- a tárgyformáló eszközök használatára,
- az anyagok formálására,
- egyszerű tárgyak készítésére,
- a balesetmentes munkavégzésre,
- az elvégzett tevékenység értékelésére.

TOVÁBBKÉPZŐ

A MŰHELYGYAKORLAT CÉLJA:

A választott műhelygyakorlat célja, hogy a művészetoktatás tantárgyainak műveltséganyagával közösen fejlessze:

- a vizuális megismerő, megjelenítő, kifejező alkotóképességeket,
- a látást, a kézügyességet, a technikai érzéket,
- a kézműves konstruáló, tárgytervező-alakító képességeket,
- az esztétikai érzékenységet, ítélnőképességet,
- a helyzetfelismerő, véleményalkotó, problémamegoldó képességeket,
- a tapasztalásra épülő, tevékenységbe ágyazott készség és képességfejlesztés,
- az értelmi és érzelmi gazdagítás,
- tehetséggondozás,
- sokoldalú személyiségfejlesztés,
- a tanulók gondolataikat, elképzeléseiket a vizualitás, a tárgyalakítás eszközeivel meg tudják jeleníteni,
- rendezzék, alkalmazzák a megszerzett ismereteket,
- legyenek képesek tervezésre, kivitelezésre, tárgyalakításra.

A MŰHELYMUNKA FELADATA:

· a választott tárgyalakító tevékenység jelentőségével, helyével, szerepével, alkalmazási lehetőségével, a választott tevékenység eszközeivel, anyagaival, technikáival, formanyelvével, konvencióival, a tervezés, dokumentálás módszereivel, a formadíszítmény, az anyag – forma – technika – funkció - rendeltetés, hasznosság-szépség, életmód – tárgy - stílus összefüggéseivel legyen tisztában a tanuló. Keltse fel a tárgyi világ a környezet iránti érdeklődést.

A tárgyalakító műhelymunka alakítsa ki:

- a szerszámhasználó, anyagalakító jártasságokat,
- a tárgytervező – kivitelező - alkotó képességeket,
- a munkaszervezés, ellenőrzés, eredményértékelés módszereit.

A képességeket olyan szintre fejlessze, hogy elképzeléseiket tárgyasult formában tudják megjeleníteni.

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje a választott műhelygyakorlat:

- fogalmát, műfaját, szerepét, jelentőségét, alkalmazási lehetőségét,
- a legjelentősebb alkotásait, alkotóit, műhelyeit,
- a fejlődés szakaszait, technikai vonulatait, a kifejezés, megjelenítés eszközrendszerét, anyagait,
- az anyagalakítás eszközeit, eljárásait, technikai műveleteit,

- a felhasználás, feldolgozás, bemutatás lehetőségeit,
- a formázás, díszítés módjait,
- az anyag, forma, funkció összefüggéseit.

A tanuló legyen jártas a választott műhelygyakorlat:

- kifejezési eszközeinek megismerésében, azok felhasználásában,
- a műfaj követelményeinek megfelelő átfogalmazásában, átírásában,
- a tervezést kétnyelvi eszközeinek, értelmező ábráinak alkalmazásában,
- a díszítés technikai műveleteiben,
- a kifejezés hagyományos és újszerű technikáiban,
- az egyéniségének megfelelő: anyag, eszköz, formálástechnika, alkotómódszer, forma- és motívum megválasztásában, kivitelezésében.

A tanuló legyen képes a választott műhelygyakorlat:

- folyamatainak, alkotásainak, tárgyainak megismerésére, legjellemzőbb vonásainak megragadására,
- a feladatok megfelelő megjelenítési, gondolatközlési, átírási gyakorlatok, tér, forma- és színtanulmányok, szerkesztési eljárások, modellek, makettek készítésére.
- a tervezési folyamatok önálló megoldására,
- a forma-díszítmény, forma-funkció összhangjának megteremtésére,
- a célnak megfelelő kifejezési eszközök, anyagok, technológiák, eljárások, anyagmegformálás, alakítás megválasztására.
- a balesetmentes munkavégzésre,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre.

4.2. MODERNTÁNC TANSZAK

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ MODERNTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánckultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individuummal rendelkező ember. A testi, szellemi valamint lelki folyamatokra épülő mozgás megnyilvánulási formái elősegítik az emberi kapcsolat kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetőségének megélését.

A moderntánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkező, társas kapcsolatokban jártas embert. Nyitott és értő közönséget nevel, miközben biztosítja a hívatásos pályaorientációt.

A technikai képzés elősegíti az oktatási folyamatban résztvevők számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag spirális elrendeződése lehetővé teszi az összevont osztályokban történő oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:

Berczik–technika (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Kreatív gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Limón–technika (5–6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy: az összevont osztályokban:

Tánc történet

Limón–technika

Választható tantárgyak:

Kreatív gyerektánc (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Berczik–technika (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon)

Kontakt improvizáció (5–6. alapfokú évfolyamon)

Lábán–technika (7–8. továbbképző évfolyamon)

Repertoár (7–10. továbbképző évfolyamon)

Graham–technika (9–10. továbbképző évfolyamon)

Improvizáció és kompozíció (9–10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy (Berczik technika)	1	1	3	3								
Főtárgy (Jazz technika)					3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy (Kreatív gyermektánc)	1	1	1	1								
Kötelező tantárgy (Limon technika)							1	1				
Kötelező tantárgy (Tánc történet)											1	1
Kötelezően választható tantárgy összevont osztályokban (Tánc történet) (Limón technika)					1-2	1-2			1	1		
Választható tantárgyak (Kreatív gyermektánc) (Berczik technika) (Jazz technika) (Kontakt improvizáció) (Lábán technika) (Repertoár) (Graham technika) (Improvizáció és kompozíció)	(2) (2)	(2) (2)	(1-2) (1-2)	(1-2) (1-2)			(1-2) (1-2)	(1-2) (1-2)		(1-2) (1-2)	(1-2) (1-2)	(1-2) (1-2)
Összes	2 (2-4)	2 (2-4)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)	4 (4-6)

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A MODERNTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a moderntánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése

A tér, idő, energia rendszereinek, törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérezék kialakítása

Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése
A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerűségeinek megismertetése
Tudatos előadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az előképzettségnek megfelelően
A táncművészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése
A művészetek és társművészetek megismerése iránti igény kialakítása

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése
A zenei ízlésformálás
A tudatos és rendszeres munkára nevelés
Nyitottságra és művészi alázatra nevelés
Folyamatos ismeretbővítés valamint analízáló és szintetizáló tudás kialakítása
A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása
A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása
A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása

Társas kompetenciák

A csoport és a csoportnorma kialakítása
A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme
A szabálytudat kialakítása
A közösség tagjainak elfogadása és a közösségi szemlélet kialakítása
A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése
Az egészséges életmódra nevelés
A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása
A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák

A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése
A testtudat kialakítása
A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
Az ok–okozati összefüggések megértése
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A tehetséggondozás és pályaorientáció
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Jazz–technika

Limón–technika

Művészeti záróvizsga

Jazz–technika

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – helyezést ért el.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő).

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

II. FEJEZET

BERCZIK–TECHNIKA

A Berczik–technika olyan – értékes zenékre, azokkal teljes harmóniában végrehajtott és az esztétikai törvényszerűségeknek megfelelő – gimnasztikai alapú mozgásanyag és tánctechnikai mozgásformák összessége, amely magában foglalja a szükséges és egészséges természetes mozgásfajtákat. Ízlés, jellem és személyiségformáló ereje a pozitív érzelmek felkeltésével kreativitásra, alkotásra, logikus gondolkodásra nevel.

Olyan izomérzékenységet fejleszt ki, amely később megfelelő önkontrollt biztosít és fokozott plaszticitáshoz vezet, egyben elősegíti a formaérzék és formalitás kialakulását is. Ismereteket ad át a tér, az idő és az erő összetevőiről és a mozgással való kapcsolatokról.

A zene és a mozgás összhangja, a zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodás külön hangsúlyt kap.

A profilaxis, az alkatalakítás és a rekreáció módszere is. A képzés által olyan előkészítést kap a test, amelyre később bármely más tánctechnika is ráépíthető

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenül mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérvény kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerekek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kéz ügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Alapgyakorlatok

Járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben

A természetes járás, mint a mozgásformák változatainak alapja (Lábvezetés, testsúlyáthelyezés, törzs-, kar kísérő kilengései)

A természetes testtartás, mint a testkidolgozás mozgásanyagának alapja, a helyes tartás kialakítása, tudatosítása, az eltérések korrekciója

Alapjárás, lábujjon-, sarkon-, külső talpélen, hajlított térdel-, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, futás térd/sarokemeléssel

Alaptartás, pihenőtartás állásban, ülésben

Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikus kivitelezésben

Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben: a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben történő átmozgatása, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal kombinálva

Törzsdöntés, törzsdőlés, rész- és teljes törzshajlítás

Ülésmódok

Kar-, kéz- és ujjgyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan

A lapocka és felkar, az alkar, a kézfej és az ujjak az anatómiai lehetőségek szerint végrehajtható mindenirányú foglalkoztatása: emelés, fordítás, körzés, hajlítás, nyújtás, távolítás, összezárás, takarás, a gyakorlatok segítése, az előadásmód finomítása

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben

A talp, a lábfej, az ujjak, az alsó lábszár, a felső lábszár izmainak megfelelő erősítése, a természetes tartás, a helyes járás kialakítása, a deformációk megelőzése, kiküszöbölése: átgördülés, körzés, behúzás-nyújtás, távolítás, hajlítás, emelés, körzés, fordítás

Szökdelő gyakorlatok, lendületvételek

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs és táncos feladatok

Népi játékok és néptánc egyszerű lépéseinek és dallamainak felhasználásával végzett gyakorlatok

Improvizáció, szabadtánc: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása a tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével a zene által keltett gondolatok táncban történő kifejezése

Etűd: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása érdekében a tanár által készített etűd elsajátítása

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható: simlabda, fél–karika, 2 db ritmusbot (kiegészítő lehet a korong, a dob a négy évfolyamon végig)

Ismerkedés a mozgás esztétikai tényezőivel

Tér: a testrészek egyidejű egymáshoz való viszonya a térben

Mozdulatplasztika: a mozdulat iránya (a relatív fő front, konkrét irányskála), magassági foka, hajlítási szöge

A mozgásfolyamat rendezettsége, a mozdulatok egymáshoz való viszonya: a moduláció, a térrajz

Idő: a mozdulatok egyidejű időbelisége, a mozdulat ritmikája: metrum, ritmus, tempó és összhangja

A mozgásfolyamat egymásutániségének időbeli rendje. motívum, mondat, periódus

Erő: a mozdulatrészek egyidejű egymáshoz való viszonya az erőadagolás szempontjából

A feszülő skála erőváltozatai: vezetett, ellenálló, fékezett, hangsúlyozott, rögzítő

A lazító skála erőváltozatai: ernyesztés, rázás, ejtés, esés

Ezek kombinációja: lendítés, ruganyozás

A mozgásfolyamat egymásutániségének erőbeli rendje, hangsúlyelhelyezések, erősítés–gyengítés

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit a korosztályának megfelelő szinten

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, együttes, egyidejű összehangolására valamint az alap motorikus mozgásokra előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén. Határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek korosztályi szintnek megfelelő, tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására, társas együttlétre, mások elfogadására, fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.

– Az alkat optimalizálása.

– A formaérzék kialakítása.

– A légzőizmok működésének tudatosítása.

- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kezűgyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben, alapjárás, lábujjon, sarkon, külső talpélen, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, passzé járás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térd emeléssel, sarokemeléssel
Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal szimmetrikusan

Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben, térdelésben

A fekvő- és ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása térdelésben és rövid ideig állásban, nehezített változatban

A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával

Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan: lapocka és felkar, alkar, kézfej és ujjak

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, rúdnál: talp, lábfej, ujjak, alsó lábszár, felső lábszár

Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs, táncos feladatok a magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció-szabadtánc: a test önálló „gondolatainak”, érzéseinek a külső szemlélő által észlelhető kifejezése az addig tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével

Etüdkészítés: a tanár által készített etüd elsajátítása és diktálásra bemutatása, önálló etüdkészítés számolásra, rövidebb, egyszerűbb zenei egységekre készített „koreográfia” szóloban

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható: műanyag labda, kiskarika, egy-két kisszalag, bot (kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépőcsök alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára,

alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására
Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenül mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kéz ügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben, hintalépés előre-hátra, hátramaslépés, táncos alapjárással, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térdrel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárással, passzjárással, hintajárással, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, alap tánclépések

Az alsó végtag gyakorlatai rúdnál

Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikusan

Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban. A térdelő-, fekvő-, ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása állásban, nehezített és kombinált formákban, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc- egységekben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával

Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban

Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok, egyszerűbb ugrások

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs, táncos feladatok

A magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció-szabadtánc-etűdkészítés: számolásra szólóban, párban, rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban, majd párban

Önálló feladatként csoportos etűd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére: 1–2 perces, az életkornak megfelelő zenére való saját koreográfiák

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható, itt: műanyag labda, karika, 3 m-es szalag, bot (Kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.

– Az alkat optimalizálása.

– A formaérvék kialakítása.

– A légzőizmok működésének tudatosítása.

– A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.

– Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.

– A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kéz ügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

– Önállóság, saját etűd–összeállítás bemutatásának képessége.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben: hintalépés előre–hátra, hármaslépés, szökkenő hármas, táncos alapjáras, lábujjon, sarkon, külső talpélen járas, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járas, érintőjáras, passzjáras, hintajáras, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, sasszé, alap tánclépések

Az alsó végtag és a törzs gyakorlatai rúdnál

Középgyakorlatok: fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, aszimmetrikusan is

Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, támaszban, állásban. A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc–egységekben, kombinációkban, variációkkal, a nehézségi szint, a tempó fokozódásával, változó dinamikával.

Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben és állásban szimmetrikusan és aszimmetrikusan

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban, elmozdulásban
Diagonál gyakorlatok 1–4 fős csoportokban
Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás–előkészítő gyakorlatok, ugrások összekötő lépésekkel
Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
Koordinációs, táncos feladatok
A magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával
Improvizáció–szabadtánc–etűdkészítés: rövidebb, egyszerűbb zenei egységekre készített „koreográfia” szólóban, majd párban, csoportos etűd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére, 1–2 perces, az életkornak megfelelő zenére való önálló koreográfiák
Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban és az etűdökben
Tanévenként egy fő szer választható: műanyag labda, 1 vagy 2 karika, 3–5 m–es szalag, bot (Kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő ritmushangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tantárgyhoz használt, évfolyamonként választható eszközök: similabda, fél–karika, ritmusbot, műanyag labda 2–3 méretben, műanyag karika 2–3 méretben, kisszalag, 3–4 m–es szalag, kendő/fátyol, tornabot, korong, dob, ugrókötél vagy más eszközök az iskola helyi tanterve szerint

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömeinek megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségeinek, kezdeményezőkézségeinek, önismeretének fejlesztéséhez.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formálátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentrációkészség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Ismerkedő táncok

Ábrázoló táncok

Csoportos táncok

Ünnepi táncok

Izom puzzle/testtudati táncok

Kitalálós játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték–fajtákat.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár– és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképesség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

Energia levezető, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában

Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)

Alapvető gyakorlattípusok használata:

Vezetés–követés: alárendeltség, fölrendeltség megtapasztalása

Másolás–tükrözés: szinkronicitás, kánonforma

Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatalanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása

Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok

Zenei táncjátékok

Bizalmi játékok

Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok

Koncentrálás és kitalálás játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat. A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
- A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
- Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
- Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történő megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
- A mozgásmemória fejlesztése
- A problémák felismertetése előre és utólag
- A tér-, ritmika-, dinamika az életkornak megfelelő szintű alapelemek használata
- A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag

Energia kiegészítő, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

Alapmozgásformák: döntések, dölések, esések, gurulások párban és egyénileg

Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez

Térben haladás változatai, két- és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése

Többszereplős térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést

Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával

2/4-es, 3/4-es, 4/4-es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása

Hangok, szavak, énekhang játékos használata

A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fő irányokban

Az érzékszervek adta világ felfedezése

A belső kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése

Követelmények:

A tanuló ismerje az alapmozgás formákat.

A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetőségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az absztrakció értéke, létrehozása, más kontextusba való helyezése
- A koordinációs készség fejlesztése
- A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
- A zenei szövegek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag

Energia összehangoló játékok

Bemelegítő, állóképesség javító, erősítő játékos gyakorlatok

Koncentráló képességet javító feladatok

A csont-, izom- és szalagrendszer feltérképezése, lehetőségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása

Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenzionális irányok használata

Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorrá való rögzítése

Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtető–farokcsont, ülőcsont–sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás illetve forgatás)

Zenei ritmusok, szerkezetek analizálása, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés

Etűdök készítése egyénileg és kiscsoportban

Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás

Mozgáselemzés, stíloselemzés

Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje saját testének lehetőségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvető alkotórészeit.

A tanuló legyen képes egy egyszerűbb zenemű szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

JAZZ-TECHNIKA

A jazz-technika a klasszikus balett, az afrikai és latin-amerikai táncok hagyományaira épülő színpadi táncforma.

Jellemzői az izoláció és koordináció, az éles ritmikai és dinamikai kontrasztok, törekvés a könnyed, közérthető, expresszív előadásmódra

Az oktatási folyamat célja, hogy a tanulók, a táncpedagógus irányításával tudatosan koordinált, plasztikus, egészséges testet fejlesszenek. A tanulók képessé válnak a művészi munkára, melyben az izolációs technika által magas szintre fejlődik koordinációs készségük és létrejön a dinamikai különbségekre épülő tudatos, harmonikus mozgás

Az egyes évfolyamok számára összeállított tréningek a testi képességek, a fizikai erő és a koncentrációs készség fejlesztését szolgálják. A képzés során képesség szintjéről jártasság szintjére fejlesztik az izolációs technikát.

Tudatosítják a testközpont használatát, a kontrakciót és release-t. A tanulók megismerik és biztonsággal alkalmazzák a jazz-technika általános és stíláriis jegyeit

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes testtartás megismertetése és kialakítása, a központ helyének, valamint fontosságának megéreztetése.
- A jazz technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- Az en dehors és a parallel lábtartás helyzetek begyakoroltatása balett és jazz karpozíciókat alkalmazva.
- Az alapgyakorlatok megismertetése, az alaptechnikai elemek alkalmazása.
- A jazz-technikára jellemző izolációs képesség kialakítása.
- A testrészek mozgáslehetőségeinek felismertetése, megtapasztalása.
- A térben való mozgás lehetőségeinek előkészítése.
- A térhasználati képesség, készség kialakítása.
- Az alap szakkifejezések megismertetése és értő alkalmazása.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása

Először földön, majd folyamatosan építkezve álló helyzetben, kapcsolódva az előző években tanultakhoz

Erősítő és nyújtó gyakorlatok az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Jazz karpozíciók és karvezetések

Klasszikus balett karpozíciók I., II., III.

Lábhelyzetek és pozícióváltások I., II., VI. pozícióban

Port de bras szögletes karpozíciókkal

Demi plié I., II., VI. pozícióban

Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva folyamatos átmenetekkel

Battement tendu parallel és en dehors lábfejjgyakorlatba ágyazva

Passé parallel és en dehors pozíciókban

Degagé II. pozícióban parallel és en dehors pozíciókban

Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban

Flat back

Developpé először földön, majd álló helyzetben

Enveloppé először földön, majd álló helyzetben
Grand battement először földön, majd álló helyzetben
Izolációs gyakorlatok: a fej és váll izolálása kettő majd négy irányba a középponton mindig áthaladva

Térbeosztás: térirányok

Összekötő lépések:

Chaissé, Keresztlépés (pas croisé)

Jazzfutás csúsztatott lábbal, karral

Ugrások:

Két lábról–két lábra

Két lábról–egy lábra

Egy lábról–egy lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és lábpozíciókat valamint a technika szakkifejezéseit

A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére, a biztonságos térhasználatra, a tanult mozgásanyagból összeállított tréning sor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazása.
- A pozíciók és tempóváltások hangsúlyos alkalmazása.
- Az új tréning elsajátítása, a koncentrációs idő intervallumának bővítése.
- A testrészek sokszínű mozgáslehetőségeinek kihasználása, bővülő mozgásrepertoár létrehozása.
- A forgások előkészítése alapozó forgás előkészítő gyakorlatokkal.
- A térben való elmozdulás lehetőségének bővítése a szintek és irányok kombinációja által.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználásával

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Demi plié, battement tendu parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal

Port de bras IV. pozíció grand plié

Passé parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban

Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva karral

Twist előkészítő második pozícióból karral

Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban kar használattal

Flat back. Developpé álló helyzetben

Enveloppé álló helyzetben

Rand battement álló helyzetben

Izoláció: A fej és váll izolálása, egy–egy testrésszel négy irányba, ritmizálva, a középponton áthaladva és a körívek mentén

Térbeosztás: térirányok, fönt–lent helyzetek
Összekötő lépések irányváltásokkal:
Féltalpon és féltalpról lassan legördülve
Pas de bourrée
Triplet
Forgás előkészítő gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
Ugrások:
Két lábról–két lábra
Két lábról–egy lábra
Egy lábról–két lábra
Egy lábról–egy lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit
A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, az izolációs technika értő alkalmazására, a tanult mozgásanyagból összeállított tréning sor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazásával, hosszabb időtartalmú tréning sorok által.

Az izolációs gyakorlatok pontos, ritmizált formában történő alkalmazása.

Az előkészített forgáselemek készség szinten történő alkalmazása gyakorlatokba építve.

A szintváltások, dinamikai váltások biztonságos alkalmazása helyben és térben elmozdulva. A testtudat kialakításának megalapozása.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal

Port de bras gyakorlat

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal

Developpé, enveloppé

Attitude

Adagio

Grand battement

Térben elmozduló grand–battement.

Twist

Hinge

Arch

Izoláció: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – legalább kettő egy idejű alkalmazásával – alapirányokba a síkok mentén, a centrumon mindig áthaladva és ritmizálva

Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel féltalpon, pliében és féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Croisé–ból change
Triplet
Pivot
Tombé
Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs és kar használatával
Két lábról – két lábra
Két lábról – egy lábra
Egy lábról – két lábra
Egy lábról – egy lábra
Egyik lábról a másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit
A tanuló legyen képes az izolációs technika pontos, tudatos alkalmazására a tréning során elsajátított gyakorlatokon belül. A gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stíláriis jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásrepertoár bővítése.
- A mozgásminőség javítása és a technikára jellemző stíláriis jegyek tisztázása.
- A tréning kombinatív gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- Az izolációs technika komplex formában történő alkalmazása.
- A biztos forgástechnika kialakítása a helyben és térben való elmozdulás lehetőségeinek figyelembevételével.
- A tér és idő, magasság–mélység és a dinamikai váltások biztonságos alkalmazása a kombinációkban.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal

Port de bras gyakorlat

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal

Developpé, enveloppé

Attitude

Adagio

Grand battement

Térben elmozduló grand–battement

Tilt

Twist

Hinge

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – legalább kettő egy idejű alkalmazásával – alap irányokba, a síkok mentén, a köríveken is áthaladva és ritmizálva

Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül féltalpon, pliében

Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Change

Triplet

Pivot

Tombé

Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva

Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal

Két lábról – két lábra

Két lábról – egy lábra

Egy lábról – két lábra

Egy lábról – egy lábra

Egyik lábról – másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit

A tanuló legyen képes az jazz–technikára jellemző izolációs képesség elsajátítására, a stílári jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A tanult technika mozgásanyagát, rendszerét, szaknyelvét és főbb stílusalkotó elemeit

A tanuló legyen képes

Az elsajátított anyagot biztonsággal alkalmazni a jazz–technika stílusára és összetevőire jellemző előadásmód során.

Testi adottságait és azokból adódó erősségeit–gyengéit elfogadni és tudatosan használni.

Rendelkezzen a technika végrehajtásához szükséges izomerővel, lazassággal, gyakorlati biztonsággal és stílusosan alkalmazza a technika elemeit

Legyen képes a tréningor és a tananyag mozgáselemeiből építkező önálló vagy csoportos etűd, kombináció harmonikus bemutatására és színpadi formában történő előadására

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Jazz–technika

35–40 perc

A vizsga tartalma

A jazz–technika vizsga anyaga előre kijelölt és a szaktanár által összeállított gyakorlatokból, gyakorlatsorokból, térben elmozduló lépés, forgás és ugráskombinációkból és néhány perces tánckombinációból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.

Témakörök

Parallel és en–dehors pozíciók

Balett és jazz karpozíciók

Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release

A jazztánc által használt speciális mozgáselemek: twist, flat–back, tilt, hinge, tour, tombe, pas de bourre, chassé, pivot

Izoláció: minimum két testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkája

Ötféle ugrásfajta

A jazz–technika által használt balett technikai elemek: plié, tendu, battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté használata a jazz tánc sajátosságainak megfelelően

A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum 1,5 perces kombináció bemutatása

A vizsga értékelése

A bemutatott tananyag pontos ismerete

A gyakorlatok technikai biztonsága

A jazz–technika sajátosságainak stílusos bemutatása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.

– A tudatosság megélése a megértés, megérezés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.

– A jazz–technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.

– A tanult mozgásanyag készség szinten történő elsajátítása.

– A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.

– A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.

– A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciáliserősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva

Port de bras gyakorlat. Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal. Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal

Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva

Attitude parallel és en dehors

Grand battement parallel és en dehors pozíciókban

Térben elmozduló grand battement

Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air

Tilt

Twist

Hinge

Arche

Balance és offbalance helyzetek

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében, piqué, plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – pas croisé

Triplet

Pivot

Tombé

Soutenu

Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban

Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblée

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid, improvizációs részt is

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.

– A tudatosság megélése a megértés, megérezés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.

- A jazz–technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.
- A tanult mozgásanyag készsége szinten történő elsajátítása.
- A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
- A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
- A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor, melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva

Port de bras gyakorlat

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)

Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)

Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva

Attitude parallel és en dehors

Grand battement parallel és en dehors pozíciókban

Térben elmozduló grand battement

Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air

Tilt

Twist

Hinge

Arch

Balance és offbalance helyzetek

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében, piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – as croisé

Triple

Pivot

Tombé

Soutenu

Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban

Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az előző évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bővítése és tovább mélyítése.

– A meglévő mozgásanyag ismeret szintjén történő elsajátítása.

– A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.

– A jazz–technikára jellemző izolációs–, forgás– és ugrástechnika valamint az improvizációs készség fejlesztése.

– A szimmetrikus izolált mozgásformák mellett az aszimmetrikus izolált mozgás fejlesztése.

– A tudatosság, a dinamikus mozgásminőség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor, melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetőségére építve

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az előző évek teljes lépésanyagát

Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemző törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra

Az ok–okozati összefüggések megértetése, a dinamikai váltások alkalmazása

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében

Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – pas croisé

Triplet

Pivot

Tombé

Soutenu

Glissade

Pas couru

Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal. Összetett forgás gyakorlatok kombinálva

grand battement–nal vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással

Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelő előadásmódra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az előző évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bővítése és tovább mélyítése.

– A meglévő mozgásanyag jártasság szintjén történő elsajátítása.

– A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.

– A jazz–technikára jellemző izolációs–, forgás– és ugrástechnika valamint az improvizációs készség fejlesztése, az aszimmetrikus izolált mozgás, a tudatosság, a dinamikus mozgásminőség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor, az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetőségére építve

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az előző évek teljeslépésanyagát

Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemző törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében

Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – pas croisé

Triplet

Pivot

Tombé

Soutenu

Glissade

Pas couru

Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva

A stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal Összetett forgásgyakorlatok kombinálva grand battement–nal, vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással

Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi egyszerű akrobatikus elemekkel kombinálva

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelő előadásmódra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje és alkalmazza biztonsággal

A tanult technika mozgásanyagát, szaknyelvét, kifejezési formáit, stílári jegyeit. Ismerje a zene és a tánc összhangját segítő és kifejező ritmikai váltásokat: gyorsítások, lassítások, folyamatok, megállítások. A tanuló ismerje és folyamatosan fejlessze testi adottságait és ellensúlyozza azokból adódó hátrányait. Ismerje a technika táncosokra vonatkozó módszertanát, lássa és alkalmazza az ok–okozati összefüggéseket, valamint ennek ismeretében legyen képes az önfejlesztésre

A tanuló legyen képes

A magas szintű igényes technikai kivitelezésre, rendelkezzen a táncművészethez szükséges munkamorállal, a technika végrehajtásához szükséges izomerővel és lazassággal. Biztonsággal tudja bemutatni az elsajátított anyagot, miközben a stílári sajátosságait alkalmazza. Legyen képes belső motíváltságú, tudatos munkavégzésre, a

harmonikus, esztétikus mozgásra. A technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos etűdök, bonyolult kombinációk, koreográfiák előadására. Legyen képes felvállalni jó teljesítményét és hibáit, alkotóként beépülni a művészi alkotófolyamatba, miközben vállalja félelmeit, érzéseit, érzeteit

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Jazz–technika

35–40 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a szaktanár által összeállított és meghirdetett témakörökből áll, melynek ismeretéről a tanulók egyénileg, párosan vagy csoportos formában adnak számot

Témakörök

Parallel és en–dehors pozíciók

Balett és jazz karpozíciók

Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release használata

A jazz–technika által használt speciális mozgáselemek: twist, flat back, tilt, hinge, tours, tombe, pas de bourré, chassé, pivot

A testsúlyáthelyezések különböző formái

Izoláció minimum három testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkájával

Forgások helyben és térben elmozdulva

Térben elmozduló gyakorlat szintváltásokkal és irányváltásokkal

Ötféle ugrásfajta

A jazz–technika által használt balett technikai elemek – plié, tendu battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté – használata a jazz–technika sajátosságainak megfelelően

A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum három 1,5 perces kombináció bemutatása, melyek tartalmazzak rövid improvizációs részt is

A vizsga értékelése

A bemutatott tananyag pontos ismerete

A gyakorlatok tudatos alkalmazása

A jazz–technika sajátosságainak bemutatása

A művészi előadásmód

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek, elektronikus hanglejátszó eszközök az iskola helyi tanterve szerint

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

Kézi dob és dobverő

LIMÓN–TECHNIKA

A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltő mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben

tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erőt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult érzékenységet

A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képező és a többi modern tánctechnikától eltérő alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerű ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
- A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
- A gravitáció használatának elősegítése.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A Limón–technika nyelvezetének megismertetése.

Tananyag

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:

A gerinc izolált mozgásai

Légző gyakorlatok

Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása

Ülésben végzett gyakorlatok:

Folyamatos gerincgördülések előre, oldalra, vég helyzetben kitartással, elnyújtással

Gurulások, kar támasz helyzetekkel

Láb pozíciók (előkészítő, első, második pozíció) elsajátítása

Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetőségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával

A gerincoszlop szakaszainak egymást követő mozgatása folyamatos gördülések által először előre, majd oldalirányban is

Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával

Gerincgördülések, vezetések különböző lábpozíciókban végrehajtva

Talajon végzett haladó gyakorlatok

A karok súlyátvevő szerepének megismerése

A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása

A testközpont ereje lendületekben

Folyamatos gurulások fekvésben, ülő helyzetekben

Ülésből fekvésbe érkezések lendületekkel

Kéz és lábtámasz helyzetek

Álló középgyakorlatok

Alaptartás helyzete

Kar, törzs és láb alap pozíciók

Kar és láb izolált mozgásai

Plié, parallel és en dehors pozíciókban függőleges nyugalomban lévő törzs munkával

Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs- és karlendítéssel

A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve

Törzsnújtás, zuhanások, suspension

Lábfő, boka, ízületek artikulációi

Diagonális–haladó gyakorlatok

Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása

Kis ugrások előrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs egyszerűbb koordinációját, a gravitáció mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etűd bemutatására

Alapfokú évfolyamok

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminőségek bővítése.
- A Limón–technika gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
- A gravitáció használatának vizsgálata.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A technikára jellemző összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etűdökben.
- A Limón–technikára jellemző előadásmód kialakításának elősegítése.

Tananyag

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok

A gerinc izolált mozgásai

Légző gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva

Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése

Mellkas emelés fekvőhelyzetből vállig, fejtetőig, majd ülésig

Ülésben végzett gyakorlatok

Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése

A különböző alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követő mozgatásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) előre, oldalirányban, spirális helyzetekben

Törzszuhanások előre és oldalirányokba

Talajon végzett haladó gyakorlatok

Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel

Ülésből, középhelyzetekből fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel

Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások
Álló középgyakorlatok
Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyeinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
Törzsnújtás, zuhanások és körkörös irányok különböző lábpozíciókban
Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
Egyszerű tendu gyakorlatok, kar- és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
Egyszerű támadások különböző térirányokba
Támadások karejtéssel
Diagonális-haladó gyakorlatok
Siklás előre, oldalra, hátra haladással, kar- és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
Kis ugrások előrehaladással, ritmikai változtatásokkal
Láblengetések előrehaladással
Egyik lábról a másikra történő átugrások
Etűdökkel, rövid koreográfiák
Egyszerű talajon végzett etűdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
Etűdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetőségeit, a gravitáció, mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyőző előadására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A Limón-technika alapjait képező és a többi moderntánc-technikáktól eltérő alapmozgás elveket, a technika jellemző gyakorlatait és térhasználatát

A tanuló legyen képes

Finom, koordinált mozgásra, a megfelelő súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelő alkalmazására ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. Legyen

képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyőző előadására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Limón-technika

Csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:

A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerû majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces etûd kis csoportokban történõ bemutatása

A vizsga értékelése

A vizsga értékelésének szempontjai:

A bemutatott tananyag ismeretének minõsége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje

A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága

A Limón–technika stílusának megfelelõ elõadásmód minõsége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz

Kísérõ hangszerek.

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal.

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.

TÁNC TÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánc kultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erõsítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlõdéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklõdés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncmûvészet iránti érdeklõdéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképzõ évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánc történet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése
- A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag

A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, mûvészi mozgás, a mûvészi mozgás nyelve

Az õskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok

Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján

A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása

A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a mûvészetek fejlõdésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei

A barokk kor általános jellemzõi és az udvari balett kialakulása

Noverre és a cselekményes balett

A romantika alapelvei, a kor jelentős prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo Taglioni) kiemelkedő művek

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.

– A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.

– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése.

– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

– A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag

Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet–Európában

Marius Petipa munkássága

Jelentős orosz művészegyüttesek: Gyagilev–balett

Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánckultúrára

Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus művészetében

A magyar mozdulatművészet kialakulása, jelentős képviselők munkássága

Jelentős táncműhelyek (Szeged, Pécs, Győr) munkássága, alkotóik, jelentősebb műveik

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi táncművészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét

Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedőbb alkotóit, műveit

A tanuló legyen képes

A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a műélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejező mozgás szolgálatába állítani
Gondolatait megfelelő szókinccsel szabatosan elmondani

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli részekből áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet

30–40 perces írásbeli

5–8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást illetve értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:

Az őskor táncművészete

A középkor jellemző táncformái

A reneszánsz és barokk kor táncélete

A romantika

A reformkor táncélete

A XX. század táncélete

Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon

A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

A tananyag tartalom elsajátításának mértéke

Az összefüggések ismerete

A szakmai kommunikáció fejlettsége

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Videólejátszó vagy DVD-lejátszó

Televízió

Magnetofon

Diavetítő

CD-lejátszó

Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes műfaját tartalmazó videokazettán)
Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)
Kézi könyvtár (tánc történelmi kötetek, kiadványok, újságok)
Hangtár – CD, magnókazetta (tánc történelméhez kapcsolódó zenei anyagok)

KONTAKT IMPROVIZÁCIÓ

A kontakt improvizáció spontán fizikai dialógusok sora, amelyek a mozdulatlanságtól az erőteljes, energikus mozdulatokig terjednek. A tánc a két mozgásban lévő test közötti kommunikáción alapul, valamint a táncosok mozgását irányító fizikai törvényekhez való közös viszonyulásukon, úgymint a gravitáció, a lendület, a tehetetlenség, a súrlódás. Ahhoz, hogy ezeket az élményeket átélhessük, a test megtanulja az izom többlet-feszültségeit felszabadítani és a mozgás természetes folyamának teret engedni egy bizonyos minőségű akaratlagosság elhagyásával. A gyakorlatok tartalmazzák a gurulást, esést, a fejjel lefelé levést, a fizikai kapcsolat pontjának követését, a súly megtámasztását és átadását. A mozgásanyag a befelé figyelést és a mozgás folyamata iránti nyitottságot tükrözi.

A mozdulatok forrása az a kreatív mozgatóerő, amit az egyensúlyi helyzetekből való kibillenés, a dezorientáltság idéz elő. Általános a duett-forma, de többen is táncolhatják egyszerre. A kontakt improvizáció eltér a többi tánc technikától,

célja a spontán kialakult helyzetekre adott egyedi válasz megtalálásának támogatása

A kontakt improvizáció célja, hogy a tanuló megismerje és megtapasztalja e táncforma technikai elemeit és tanulmányozza az érintésből adódó információk fogadását és adását, megfigyelje a test reflexeinek működését. Célja az egyéni mozgásszótár, az improvizációs készség, az érintés nélkül és érintéssel történő kommunikáció, a figyelem, a váratlan helyzetek megoldási képességének, a belső mozgások érzékelésének fejlesztése. A kreatív

kompozíciós készség fejlesztése. A tanuló a különböző területekről jövő információk megszerzésével képes lesz testének tudatosabb használatára, az improvizációkban mozgásainak, reflexeinek és döntéseinek megfigyelésére.

A technikai elemek gyakorlásával „izom emlékezet” alakul ki, amely emlékezet képessé teszi a tanulót testének leggazdaságosabb és legmegfelelőbb használatára

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelem fenntartásának, a tanuló testismeretének, a mozgás gömbszerű térérzékelésének, improvizációs képességének, verbális és non verbális kommunikációjának és kreativitásának fejlesztése.
- A belső történések megfigyeltetésének képességfejlesztése.
- A puha izomtónusú és a gördülékeny talajra érkezés kialakítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- A saját test megtapasztalásának ösztönzése a társ viszonylatában.
- Duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés megfelelő használatának kialakítása.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások az adott pillanatban megfelelő kiválasztásának fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának fejlesztésével a figyelem belső irányításának elsajátítása.

- Csoportos játékokon keresztül a kapcsolatteremtés fejlesztése, a felszabadult mozgás ösztönzése, a figyelem megosztásának elősegítése és a váratlan helyzetekre való felkészülés vizsgálata.
- Az átélt fizikális élmény verbális megfogalmazásának elősegítése, ösztönzése.

Tananyag

Egyéni mozgásfelfedező feladatok

- Mozgások különböző testrészek indításával
- A testközpont mint motor felfedezése
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A gerinc mozgásaink megismerése, mozgások alacsony, közép és magas szinteken
- Tér, idő, dinamikai játékok

Test tudatossági feladatok

- Az elengedés és feszítés állapotai
- A különböző izomtónusok használata
- Aktív/passzív szerepek
- Információ adása és vétele érintéssel
- Az érintés minőségei
- Nyak, váll–kar, csípő–láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
- Ízületek izolálása végtagmozgatással
- Végtagok súlyérzékelése aktív, passzív szerepekkel
- A légzés megfigyelése, a légző mozgás szabadsága
- Gyakorlatok képek használatával: olvadás, gyökerezés/ellebegés

A talajon végzett gyakorlatok

- Gurulások különböző testrészek indításával (medence, kézfej, lábfej, fej, spirál, banán, vállon át előre/hátra)
- Tolások, kúszások, mászások, gördülés
- Támaszok. Fekvésben végrehajtott partner munkák

A partner munka

- Súlyérzékelési feladatok talajon, aktív/passzív szerepek
- Egyszerű figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerep feladatok
- Impulzusadással improvizációba vezetés

A táncforma alaptechnikai elemei

- Gurulások: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel
- Dölések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban; párban – talajra vitel nélkül; csoportban
- Csúszások: egyénileg – talajon, falon; párban – társon: fekvő–, közép– és álló helyzetekben
- Mászások: egyénileg (kéz és lábtámaszok); párban társon: fekvő–, közép– és álló helyzetekben
- Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő–, közép– és álló helyzetekben, haladás közben
- Húzások: párban fekvő–, közép– és álló helyzetekben, haladás közben
- A kontakt „gördülő pontja”: Egyénileg talajon, labdával, falnál, párban állásban (csak karok és a hát használatával)
- Emelések: test központra
- Statikus helyzetekben, földre vitellel
- Ugrások, elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása (álló– és támaszhelyzetekbe); párban – medence és válltámasszal, központra érkezések
- Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással
- Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások

- Asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
- Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok
- Vezetett és szabad improvizációk
- Egyéni, páros improvizációk
- Páros gyakorlatokból felfedező improvizációk
- Fej–fej, hát–hát, tenyér–tenyér, talp–talp érintéssel
- Strukturált improvizáció

Az érzékeléses feladatok

- Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
- Periférikus látás megfigyelése
- Tapintás, hallás, nyomásérzékelés

Csoportos játékok

- Térjátékok
- Dinamikai játékok
- Ügyességi játékok
- Figyelemvezetési játékok, labdával, tapssal

Visszajelzés és verbalitás

- Adott feladat vagy improvizáció utáni visszajelzés
- Óra végi megosztás
- Párban vagy csoportban
- A tanár vezetésével vagy anélkül

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alapttechnikai elemeit, az érintés különböző minőségeit

A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelemfenntartás képességének, testismeretnek, a mozgásszótárnak, a gömbszerű térérzékelésnek, a döntéshozatali képességnek, a kreativitásnak, az improvizációs készségnek, a verbális és nonverbális kommunikációnak a fejlesztése.
- Az elengedés/engedés érzet további fejlesztése, differenciálása, finomítása.
- Az izomtónus differenciált használatának fejlesztése, a figyelem hosszabb időn át való fenntartásának kialakítása.
- A gravitáció testre gyakorolt hatásának megismertetése, használatának megtapasztalása.
- A biztonságos súlyadás/átvétel kialakítása.
- Magasabb helyekről (lendületekből) a puha izomtónusú és gördülékeny talajra érkezés elsajátítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- Szóló, duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés és a dezorientáció használatának további fejlesztése.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások kiválasztásának fejlesztése az adott pillanatnak megfelelően.
- A döntési képesség fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának további fejlesztése, a figyelem belső irányításának tudatosítása.
- A verbális kifejezés fejlesztése véleményformálás nélkül.

Tananyag

Egyéni mozgásfelfedező feladatok

- Mozgások különböző testrészek indításával
- Belső és külső tereket felfedező táncok
- A testközpont, mint motor használata
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A testközpont és a periféria kapcsolata
- A gerinc mozgásaink felfedezése kéztámasz helyzetekben, átjárhatóság az alacsony, közép és magas szinteken történő mozgások között
- Tér, idő, dinamikai játékok

Test tudatossági munka

- Az előző év anyagának ismétlése
- Nyak, váll–kar, csípő–láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
- Végtagok súlyérzékelése, passzív szerepből aktívvá válás
- Ízületek szabad mozgásai végtagmozgatással
- Gyakorlatok képek használatával: fejfónál, hálók, természeti képek
- Autentikus mozgás, a partner tanúja a csukott szemmel mozgó társ táncának

A talajon végzett gyakorlatok

- Gurulások: ismétlések különböző testrészek indításával
- Tolások, kúszások, mászások, gördülések: ismétlések és a mozgások kombinálása, improvizációba vezetése
- Támaszok, gyors és dinamikus átmenetek
- Fekvésben végrehajtott partner munkák

Partner munka

- Súlyérzékelési feladatok középhelyzetekben
- Összetett figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerepek váltakozása, majd egybeolvadása
- Impulzusadás, ellenállás, kiegészítés, hozzáadás, ellensúlyozás

Technikai elemek

- Gurulások: ismétlések: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel, érintő kísérettel, ellenállással
- Dőlések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban, haladással; párban – talajra vitel nélkül és talajra vitellel, hármass csoportokban, minden irányba, 6 fős csoportban, emelésekbe, elkapásokba, improvizációval
- Csúszások: párban – társon: fekvő–, közép– és álló–helyzetekben, haladás közben, a társ követésével, földre vitellel, súlyadással befejezve
- Mászások: egyénileg – kéz és láb támaszok, párban – társon: fekvő–, közép– és álló–helyzetekben, haladás közben, csoportban, földre vitellel
- Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben; párban fekvő–, közép– és álló–helyzetekben, haladás közben
- Húzások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő–, közép– és álló helyzetekben, haladás közben, csoportban, eltérő dinamikai végrehajtások
- A kontakt „gördülő pontja”: egyénileg talajon, párban állásban az egész testfelület használatával, szintváltásokkal
- Emelések: testközpontra, felgurítások statikus és dinamikus helyzetekben, dőlésből hátra vételek támaszba érkezéssel
- Ugrások és elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása álló– és támasz helyzetekbe, gurulásban, párban – előre, oldalra, hátra ugrások – medence támasszal, központra érkezéssel, statikus és dinamikus helyzetekben
- Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással, kipörgetéssel, dinamikus helyzetben forgással

- Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások, asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
- Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok
- Vezetett és szabad improvizációk
- Egyéni, páros és csoportos improvizációk
- Páros és kis csoportos gyakorlatokból felfedező improvizációk
- Strukturált improvizáció
- Improvizáció képekkel
- A tanár vezetésével vagy anélkül
- Érzékeléses feladatok
- Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
- A periférikus látás használata
- A látás, nézés mozgásirányító szerepe
- Tapintás, hallás, nyomásérzékelés, energia, erő, inercia
- Csoportos játékok
- Térjátékok
- Dinamikai játékok
- Páros és csoportos szerepjátékok
- Figyelemvezetéses játékok labdával
- Visszajelzés és verbalitás
- Adott feladat vagy improvizáció után
- Óra végén
- Párban
- Csoportban
- Tanári vezetéssel vagy tanári vezetés nélkül

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés mélységeit és azok információtartalmát, a tér gömbszerű használatát, a döntéshozáshoz szükséges fizikális készenléti állapotot

A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, az érintésen keresztül kommunikálni, engedni a táncot történni, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a kontakt improvizáció mozgásnyelvét, alap technikai elemeit, a puha izomtónus használatát, a súly, az érintés, a környezettel és partnerekkel kialakított kontaktus törvényszerűségeit.

A tanuló legyen képes a technikai ismereteit a szabad táncban (duett, trió) előhívni és alkalmazni, döntést hozni és kreatívan megoldani a váratlan helyzeteket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Kontakt improvizáció, csoportban 40–50 perc

A vizsga tartalma:

- A szaktanár által összeállított kontakt improvizáció technikai alapgyakorlatok csoportos bemutatása tantermi körülmények között.
- Improvizációs feladatok bemutatása szóló és duett formákban.

– 3–4 perces adott szabályokon alapuló és/vagy szabad kontakt improvizáció duett bemutatása tantermi körülmények között.

A vizsga értékelése

- A Kontakt improvizáció elveinek és alapttechnikáinak gyakorlati ismerete – mértéke, mennyisége és minősége.
- A tananyag által szerzett ismeretek alkalmazásának minősége.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

LÁBÁN–TECHNIKA

A Lábán–technika – korábbi elterjedt nevén „Európai modern” technika – Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül.

Nem stílus, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus, adott tanulókra tudatosan szerkesztett gyakorlat és mozdulatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése, a tér– és az erőtan adott évi követelményeinek elsajátítása, tudatos használata és verbalizálása

A helyi tanterv és a pedagógus szabadsága az oktatási forma meghatározása, mely lehet másolás alapú, melyben rögzített gyakorlatsorok rendszeres ismétlése történik, improvizáció alapú, ahol a tér és erő princípiumok határozzák meg az improvizáció gyakorlatokat és vegyes típusú, amely a fent említett két forma elegye. Amennyiben a tanulók alkalmasak rá, kompozíciós feladatokat is tartalmazhat az óra

Aktív erő–befektetésű mozgások, melyekben mind a könnyű mind az erős erőfajta megjelenik; passzív erő–befektetésű mozgások, melyekben mind a gyenge mind a nehéz erőfajta megjelenik

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc alkotóelemeinek Lábán által rendszerezett, megfelelő szintű megismerése és tudatosítása, kiegészítve, megerősítve a tanszak más évfolyamain megismert tánctechnikák megértését
- A testtel és az idővel, mint táncalkotó elemekkel kapcsolatos ismereteket bővítése
- Testtudat, ritmus/idő érzék
- A mozgáslehetőség bővítése, az időben – mint mértékegységben – történő gondolkodás kialakítása
- A tempó különbségek megtapasztalásának elősegítése

Tananyag

A tér alsó szintjén végzett gyakorlatok:

A központból, perifériából (lábujj, kézujj, fejtető), és midlimb–ből (könyök, térd) indított mozdulatok; bodyhalf: (testfél) – jobb–bal oldal, alsó–felső test tudatos, totális használata; diagonális kapcsolat tudatosítása; egyéb, a csoport igényeinek megfelelő testkapcsolat felhasználása

A tér középső szintjén végzett gyakorlatok:

Izolációs gyakorlatok – lábfej, lábujjak, térd, csípő, felsőtest, fej, kar, kézujjak, alsó test: sarok–ülőcsont kapcsolat variációi a gravitáció, mint nehezítő tényező bevonásával; felsőtest: fejtető, farkcsont kapcsolatának mozdulatokban való feltérképezése; felsőtest: hát–kézujjak kapcsolatának megtartása különböző kar és testhelyzetekben
Koordinációt fejlesztő gyakorlatok: bodyhalf (testfél), diagonális kapcsolatok felhasználásával

A gyakorlatok folyamatos nehezítése, a térben való haladás fokozatos bevezetése

A tér felső szintjén végzett gyakorlatok:

Testkapcsolatok, koordinációk és izolációk alkalmazása; ugrások; emelések

Az idő, mint variációs elem:

A gyakorlatok metruma 2/4, 3/4, 4/4, 5/4 illetve ettől eltérő szabályszerű illetve szabálytalan beosztású is lehet

Az improvizáció, mint módszer használata

Mint egy–egy rögzített gyakorlatsor variációja

Verbalitásfejlesztés:

A tanulók fizikai síkon megélt tapasztalatainak szavakba öntése: egyénileg, csoportos megbeszélés során, írásos formában

Követelmények

A tanuló ismerje a Lábán Rudolf által meghatározott testkapcsolatokat, mozdulatindítási lehetőségeket, a ritmikai előjegyzések gyakorlati megkülönböztetését, használatát, a különböző tempókat

A tanuló legyen képes a különböző testrészek tudatos izolációjára, totális mozgásra, az izolált testrészek tudatos koordinációjára, ritmus képletek mozgásban való pontos visszaadására, metrum–tartásra

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A térismeret rendszerezése, az erőhasználat, mint táncalkotó elem tudatosítása
- A testtudat, ritmus/idő érzék, tértudat fejlesztése
- A saját testen kívüli világ rendszerezése
- Önmagára, kis és nagycsoportra való figyelés; izomkontroll, optimális izomhasználat; koncentrációs készség fejlesztése

Tananyag

A 27 térirány Lábán Rudolf meghatározása szerint: 6 egy dimenziós irány: mély, magas, jobb, bal, előre, hátra 12 két dimenziós irány: bal magas, jobb magas, bal mély, jobb mély, elől magas, elől mély, hátul magas, hátul mély, jobb elől, bal elől, jobb hátul, bal hátul, háromdimenziós irányok jobb elől magas, jobb elől mély, bal elől magas, bal elől mély, jobb hátul magas, jobb hátul mély, bal hátul magas, bal hátul mély

A 27. irány a táncoló maga

Szagittális tengely és sík, vertikális tengely és sík valamint horizontális tengely és sík

Térben alkotott formák, egyénileg – kocka, mozgásgömb és csoportosan: térrajzok például shapeflow segítségével

Az alap szakkifejezések elméletben és gyakorlatban

Totális mozgás: az izolált mozgás ellentéte, teljes test vagy teljes testrész együttmozgását jelöli

Bodyhalf: testfél, a test vertikális középvonalától számított teljes jobb oldalát vagy teljes baloldalát jelöli

A test köldöknél elhelyezkedő horizontális vonal által elválasztott felső testet illetve alsó testet is jelölheti

Midlimb: végtag közép, a lábnál a térdet, a karnál a könyököt jelöli

Követelmények

A tanuló ismerje az erőtant és a minőségtant mind elméletben mind gyakorlatban: az egy-, a két- és háromdimenziós irányokat, a 3 alaptengelyt és síkot, a 3 alapvető szintet, a mozgásgömb fogalmát, az aktív és passzív erőhasználatot

A tanuló legyen képes megkülönböztetni a 27 irányt, mozogjon tudatosan az oktaéderben és a kockában. Az izomhasználat tudatos befolyásolása a gravitáció ellenében, összetett minőségű mozdulatok kivitelezése

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

GRAHAM-TECHNIKA

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvel, dinamikai elvekkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a tánckultúra fejlesztés világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.

A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

Alapelemek, alapsorozatok

Talajon végzett gyakorlatok:

Bounces: a törzset és a medenceízületet fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások

Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába

Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról fölemelkedés és az oda-vissza ereszkedés technikáját

Contraction-release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja

Álló helyzetben végzett gyakorlatok

Brush: a lábfej, boka, térd bemelegítése

Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése
Plié–contraction–release, a lábak combtöből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva
Térben haladó gyakorlatok
Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat
Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva
Az év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben
A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánc technikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham–technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése.

Tananyag

Talajon végzett gyakorlatok: bounce, breathing, spiral, contraction–release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel
Spirál IV. pozícióban, fold – a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont–indítású „contraction–release” és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra
Álló középgyakorlatok: a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével
Brush, plié, plié–contraction–release, a lábak combtöből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában
Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel
Térben haladó gyakorlatok,
Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat
Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális–haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spirál elv alapján
Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction–release”, valamint a „spirál” elemeinek alkalmazása az ugrások közben
Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánctörténetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stílári szempontból helyes végrehajtására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

REPERTOÁR

A tanulók megismerkednek, és részletesen elemzik a hazai és nemzetközi modern tánc repertoárt. Létrehozzák saját egyéni alkotásaikból álló mozgás nyelvüket. Kialakul egyfajta önálló gondolkodásmód és egyéni véleményalkotási képesség a táncművek, koreográfiák elemzése során.

A tanulók lehetőséget kapnak az egyéni és csoportos megnyilvánulásokra, önálló alkotások létrehozására és bemutatására. Felmérhetik, és tudatosan fejleszthetik tanulási képességeiket, stílusérzéküket.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé a modern órákon tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására.
- Alakítsa ki a csoport kooperációt, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét.

Tananyag

A megismert táncstílusokra, mozgásanyagra építve a szaktanár által kiválasztott, betanított vagy felújított művek előadása. A tananyagban tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket

Követelmények

A tanuló ismerje a tanulás szempontjait, folyamatát, az előadott mű lépésanyagát, stílusát
A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására. Alakítsa ki a csoport kooperációt, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét. Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére

Tananyag

A megismert táncstílusok mozgásanyagára építve a szaktanár illetve a tanulók által létrehozott művek előadása.

A tananyagnak tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket. Megismerkednek a modern repertoár jellegzetes műveivel, és a szaktanár vezetésével elemzik. Ezekből ihletet meríthetnek és az adott koreográfiához hasonló, rövid műveket készítenek. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az eddig elsajátított koreográfiák lépésanyagát

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására
- Alakítsa ki a tanulóban az önálló tanulás és önfejlesztés képességét
- Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére

Tananyag

Megismerkednek a modern repertoár hazai és nemzetközi műveivel. A szaktanár irányításával előre kiválasztott és meghatározott részletek önálló betanulása. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az adott koreográfiák pontos lépésanyagát és rendelkezzen az adott darabhoz tartozó alapismeretekkel

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen az önálló tanulás képességével, művészi alázattal és együttműködési képességgel

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák létrehozására és minőségi előadására
- Alakítsa ki a tanulóban az önálló tanulás, az önfejlesztés és a csoporttal való együttműködés, együttgondolkodás képességét
- Motiválja a tanulót az eddig elsajátított koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére és az önálló véleményalkotásra

Tananyag

Megismerkednek az aktuális modern repertoár hazai és nemzetközi műveivel

A modern repertoárból a szaktanár és a tanuló közös feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Az eddig megismert, elsajátított és feldolgozott mozgásrepertoár felhasználásával a tanulók létrehozhatnak rövid önálló koreográfiákat, műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az adott koreográfiák pontos lépésanyagát és rendelkezzen az adott darabhoz tartozó alapismeretekkel

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, az önfejlesztésre és a tanult tánc tudatos művészi előadására. A tanuló rendelkezzen az önálló gondolkodás, művészi alázat és az együttműködés képességével

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

IMPROVIZÁCIÓ ÉS KOMPOZÍCIÓ

Az improvizáció elnevezésű tantárgy Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Ez a struktúra nem stílus, táncnyelv, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus adott tanulóira tudatosan szerkesztett gyakorlatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése

Az improvizáció, mint táncforma alkalmazása elősegíti a tanuló egyedi mozgásszótárának bővítését. A képzés célja, hogy a tanuló képes legyen a tánc alkotóelemeinek megismerésére, tudatos alkalmazására

A Lábán módszer a mozgás egyetemes szabályszerűségeire, lehetőségeire mutat rá, fejlesztve ezzel a már előző évfolyamokban megismert moderntánc–technikák megértését, tudatosabb kivitelezését

A kompozíció az improvizáció rendszere mentén integrálja a különböző művészeti ágak kompozíció elméleteiben felhalmozott tudást. A tantárgy a tanuló saját mozgásmemóriáját, struktúrafelismerő illetve alkotóképességét, kommunikációs eszközeit fejleszti, valamint megalapozza a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben aktív alkotóvá váljon egy koreográfus mellett vagy önállóan is

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Kreativitásfejlesztés
- Az integrált gondolkodásmód: érzelmi–szellemi–fizikai önvaló összekapcsolása
- Testtudat fejlesztés: a test és az idegrendszer, izom, csont és szalagrendszer közötti kapcsolat tudatosítása
- Az érzelmek verbalizálásának elősegítése
- Az érzelmek mozdulati absztrahálásának elősegítése
- A struktúrában való gondolkodás képességének fejlesztése

Tananyag

A test, a tudat és az érzelmek kapcsolatán alapuló egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok

Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk

Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét

Zártkörű improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében

Hazai és külföldi, példaértékű előadások megtekintése és elemzése

Kortárs alkotókkal való eszmecsere

Követelmények

A tanuló ismerje az anatómia alapjait mind elméletben mind gyakorlatban. A tanuló képes legyen kifinomult idegrendszerrel tanúskodó egyéni jegyeket viselő mozgás–improvizációs folyamatokat létrehozni

A tanuló legyen képes önállóan és kisebb csoportokban is – felismerhető rendszeren alapuló – rövid mozgásetűdők alkotására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A tér, mint absztrakció felismerése
- A tér, mint eszközzel való játék fejlesztése (távolságok, irányok, formák, képzőművészeti eszközök alkalmazása)
- A tér szerkeszthetőségének felismerése (2 és 3 dimenziós művek példája alapján)
- A tér, mint színpadi eszköz feltérképezése (díszlet, színpadi szabályok, perspektíva)
- A téridő kapcsolat élményének megtapasztalása
- Az idő, mint absztrakció felismerése
- Az idő szerkeszthetőségének felismerése (zenei struktúrák, előadás struktúrák, irodalmi struktúrák)
- Az idő, mint színpadi eszköz feltérképezése (színpadi idő, film idő, real time)
- Az idő, mint eszközzel való játék fejlesztése

Tananyag

A tér és az idő témájában adott egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok

Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk

Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét

Alkotói rendszerek ismertetése

Alkotói rendszerek másolása

Új alkotói rendszerek létrehozása

Zártkörű és nézők számára is nyitott improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében.

Zártkörű és nézők számára is nyitott kompozíciók bemutatása a visszajelzés (negatív és pozitív kritikák) megtapasztalása érdekében

Követelmények

A tanuló ismerje a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályait, a társművészetek szerkesztési modelljeit, egyéni, kiemelkedő megoldásait

A tanuló legyen képes a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályainak újraértelmezésére, a régi modelleket új kontextusba helyezni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A Kisbajcsi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában kifutó jelleggel történik a modern tánc tanszak alapfokú művészeti oktatása.

A 3/2011-es NEFMI Rendelet módosította a 27/1998-as MKM Rendeletet, ami „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról” rendelkezett. A NEFMI rendelet meghatározza, hogy a 2011-es módosítás előtt megkezdett tanulmányokat – kimenő jelleggel – még az MKM rendelet szabályai szerint kell folytatni. A helyi tantervünk jelenlegi (2014-es) módosításakor a 2011 előtt tanulóikat megkezdő tanulók az alapfok/5. osztályt kezdik meg a 2014/15. tanévben.

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS KÖVETELMÉNYEI

A Modern-kortárstánc tanszak célja:

a modern-és kortárstánc technikák megismerése és az előírt tananyag elsajátítása mellett a személyiség fejlődése, az önálló, kapcsolatteremtő improvizáció, kreativitás kialakulása.

A tanszak feladata:

Ismertesse meg a tanulóval:

- a modern-kortárstáncművészet főbb irányzatait,
- az irányzatok technikai alapelemeit,
- a különböző technikák jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségeit,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait,
- mozgásmemóriáját
- koncentrációképességét,
- muzikalitását,
- kreativitását,
- tér- és formaérzékét,
- előadói készségét,
- személyiségét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a modern-kortárstáncművészetek iránti nyitottságot,
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát,
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát,
- a rendszeres munka igényét,
- az önálló gondolkodás igényét,
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Ösztönözze a tanulót:

- az igényes munkára,
- a tánc-és színházi események látogatására,
- az érzelmi nyitottságra,
- az egészséges életmódra.

Adjon teret a tanuló:

- fantáziájának kibontakozására,
- a kreativitás megnyilvánulására,
- az improvizációs készség kibontására.

Irányítsa a tanulót:

- szakirányú továbbtanulásra,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódására.

Az alapfokú táncképzésnek nem célja a hivatásos és versenytáncos képzés, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönzése.

Moderntánc tantárgyak:

Tantárgyak	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Táncelőkészítő gimnasztika	4	4										
Esztétikus testképzés			4	4								
Jazz-technika					4	4	4	4				
Graham-technika									1-2	1-2		
Limón-technika											1-2	1-2
Kontakt-technika									1-2	1-2		
Modern jazz-technika											1-2	1-2
Improvizáció									1	1	1	1
Kompozíció											1	1
Tánc történet									1	1		
Összesen:	4	4	4	4	4	4	4	4	4-6	4-6	4-6	4-6

Kortárs tánc tantárgyak:

Tantárgyak	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kreatív gyermektánc	2	2	2	2								
Kortárs tánc 1					4	4	4	4				
Kortárs tánc 2									1-2	1-2	1-2	1-2
Graham vagy Limón-technika									1-2	1-2		
Kontakt technika									1	1	1-2	1-2
Improvizáció											1	1
Kompozíció											1	1
Tánc történet									1	1		
Összesen:	2	2	2	2	4	4	4	4	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés struktúrája:

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Évfolyamok:

- Előképző (1-2 évfolyam)
- Alapfok (1- 6 évfolyam)
- Továbbképző (7-10 évfolyam)

I. ELŐKÉPZŐ

Táncelőkészítő gimnasztika

(1-2 évfolyam) Heti 2 óra

Követelmények:

A tanuló ismerje:

- testrészeinek irányított mozgását,
- a test térben való mozgáslehetőségeit,
- az alapvető kapcsolatteremtő formákat.

Legyen képes:

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér ritmika, dinamika tudatos használatára,
- kapcsolatteremtő improvizációra.

Maga a **gimnasztika** mint akaratlagos mozgás, egyidős az emberi kultúrával. A „gimnasztika” elnevezés gyűjtőfogalom, amely napjainkban két nagy csoportra osztható:

- alkalmazott gimnasztika és
- versenygimnasztika.

Az első csoportba sorolhatjuk a gimnasztika *funkcionális ágait*. Az alkalmazott gimnasztika szorosan körülhatárolt feladatok megoldását tartja szem előtt.

Ide tartoznak:

- Az **alap- vagy általános** gimnasztika, amely általános testi képzése és hatása révén a „fitness” fenntartásával és kialakításával az ember egészségvédelmét célozza. A jó fizikai közérzet megteremtésére és fenntartására törekszik.
- A **gyógygimnasztika** feladata a tartáshibák javítása és a rehabilitációs gyógytorna.
- A **célgimnasztika** az adott sportágra vagy táncművészeti ágra, táncstílusra való speciális felkészítést jelenti. Közvetlenül valamely nagyobb, átfogóbb feladat elérését segíti elő. Ilyen feladat lehet a sportágakban vagy különféle tánctechnikákban szükséges különböző képességek és készségek fejlesztése, sajátos módon való gyorsítása és hatásos fokozása.
- A második csoport a **versenygimnasztika**, amelynek egyik ága a versenytorna vagy szertorna, a másik pedig a ritmikus gimnasztika.

Iskolánk első két évfolyamán az alap-vagy általános gimnasztikával és a célgimnasztikával foglalkozunk.

1.évfolyam

Követelmények és elvárások:

A növendék életkorának megfelelő szinten ismerje :

- a táncterület térbeli elhelyezését s ebben a térben mozgás közben a saját helyét (a tér Vaganova-féle nyolcas felosztását),
- a mozgás fő irányait (előre – hátra, jobbra – balra, fel – le),
- saját mozgása tempóját, ritmusát (lassú, közepes, gyors tempók egymástól elkülönítése illetve adott etűdön belüli váltakozása),
- saját mozgásának erőfokát, dinamikai sokszínűségét (lágú, erőteljes, feszes, puha stb.).

Legyen képes:

- a tanár által választott zenére folyamatosan, egyénileg mozogni,

- az órákon elsajátított gyakorlatot kisebb csoportban bemutatni,
- társaival az órákon zökkenőmentesen együtt működni egy nagyobb kompozíció (etűd) létrehozása érdekében,
- kapcsolatteremtő improvizációra,
- a gimnasztika alapfokú mozgásanyagának elsajátítására (előkészítő mozgások, fő mozgások, kiegészítő mozgások).

A GIMNASZTIKA ALAPFOKÚ MOZGÁSANYAGA

(A tantervi program kötelező részét alkotja)

1. Előkészítő mozgások

- tartásos gyakorlatelemek és támaszhelyzetek,
- karmozgások,
- törzsmozgások,
- lábmozgások,
- összetett gyakorlatok.

2. Fő mozgások

- testsúlyáthelyezések,
- járások, futások,
- szökdelések,
- ugrások,
- egyensúlyhelyzetek,
- forgások,
- hullámok.

3. Kiegészítő mozgások

- ritmusgyakorlatok,
- tempógyakorlatok,
- ütemgyakorlatok,
- improvizációk,
- etűdök, gyakorlatláncok,
- zenés játékok.

A KLASSZIKUS BALETT ALAPJAI

(A tantervi program szabadon választott részét alkotja)

1. Lábhelyzetek: alappozíciók (I., II., III., IV., V., VI. pozíció).
2. Karpozíciók.
3. Pliék.
4. Relevé –k

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgán be tudja mutatni :

- egyéni hajlékonyságát,
- az órákon elsajátított egyensúlyi elemeket,
- tánclépéseket, szökdeléseket, egyszerű forgást és szökkenést,

- közös tánckompozíciót, etűdöt, amely bizonyítja, hogy képes a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre, valamint a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára.

2.évfolyam

Cél: Az előző évfolyamon tanultak elmélyítése és továbbfejlesztése.

Követelmények és elvárások.

A növendék életkorának megfelelő szinten ismerje:

- a táncterület térbeli elhelyezését a tánctérben való mozgás lehetőségeit,
- a mozgás mellékirányait (a rézsútos, más néven diagonál és a keresztező irányokat),
- a mozgásritmust és a mozgásütemet (a mozgássorok időbeli – dinamikus és időbeli – térbeli változásait),
- saját mozgásának erőfokát, dinamikai sokszínűségét.

Legyen képes

- saját maga által választott zenére improvizatív mozgásokat, mozgássorokat végezni,
- kis csoportban önálló munkát végezni (pl. zenés játék keretében),
- társaival az órákon zökkenőmentesen együtt működni egy nagyobb kompozíció (etűd) létrehozása érdekében,
- kapcsolatteremtő improvizációra,
- a gimnasztika alapfokú mozgásanyagának elmélyítésére (előkészítő mozgások, fő mozgások, kiegészítő mozgások).

A GIMNASZTIKA ALAPFOKÚ MOZGÁSANYAGÁNAK ELMÉLYÍTÉSE

(A tantervi program kötelező részét alkotja)

1. Előkészítő mozgások

- tartásos gyakorlatelemek és támaszhelyzetek (állások, ülések, térdelések, fekvések, kéz-és lábtámaszok, kéztámaszok és egyéb támaszok),
- karmozgások (ujjtartások, kéztartások, kartartások, dinamikus karmozgások, karhullámok),
- törzsmozgások (törzshajlítások előre, hátra és oldalra, törzsívek, törzsdöntések, dőlések, fordítások, összetett mozgások),
- lábmozgások (lábfejtartások, lábtartások, lábfejmozgások, lábmozgások, lendítések, lábkörzések, térdhajlítások és – nyújtások),
- összetett gyakorlatok (sokszínű, változatos, összetett mozgások).

2. Fő mozgások

- testsúlyáthelyezések (helyben és helyváltoztatással),
- járások, futások (lépésváltozatok, összetett lépésformák, ritmizált lépések),
- szökdelések (alapszökdelések, szökdelések két lábról két lábra, szökdelések két lábról egy lábra, ritmizált szökdelések),
- ugrások (helyből és lendülettel végzett ugrások),
- egyensúlyhelyzetek (statikus egyensúlyozás és dinamikus egyensúlyozás),

- forgások (forgás zárt testtartással és forgás nyitott testtartással),
- hullámok (törzshullámok és teljes hullámok).

3. **Kiegészítő mozgások**

- Ritmusgyakorlatok,
- Tempógyakorlatok,
- Ütemgyakorlatok,
- Improvizációk,
- etűdök, gyakorlatláncok,
- zenés játékok.

A KLASSZIKUS BALETT ALAPJAI

(A tantárgyi program szabadon választott részét alkotja)

1. A helyes és jó légzéstechnika elsajátítása.
2. A helyes testtartás kialakítása.
3. A láb és karpozíciók gyakorlása rúdgyakorlatok segítségével.
4. A pliék felhasználása bemelegítéskor és ugrások elsajátításakor.
5. A relevé (lábujjra vagy lábujjhegyre emelkedés) művészete.
6. Dégagés (lábcsúsztatások).

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgán be tudja mutatni:

- egyéni hajlékonyságát, rugalmasságát, tágóságát,
- az órákon elsajátított egyensúlyi elemeket,
- tánclépéseket, szökdeléseket, egyszerű forgásokat és szökkenéseket,
- közös tánckompozíciót, etűdöt, amely bizonyítja, hogy képes a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre, valamint a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára.

A számonkérés formája

A tanulók az Előképző 1-2. évfolyamán félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az elsajátított tananyag tudásának szintje,
- a tanult mozgásformák önálló, tudatos, plasztikus végrehajtása,
- a képzéshez megfelelő tágóság és hajlékonyság,
- a kialakult tudatos izomtevékenység, izommunka, izomérzékelés,
- a kreatív, önálló feladatmegoldás.

ALAPFOK

3-4. ÉVFOLYAM

Jazztechnika

A jazz-technika által a tanulók megismerik a jazz-tánc alaplépéseit, elsajátításának és előadásának stílusbeli kötöttségeit. Megtanulják a kontrakció-release tudatos használatát.

A tantárgy egy izolációs tréning fokozatos évenkénti felépítésén keresztül megismerteti a tanulókat a jazz tánc alapjaival.

1. Jazz-tréning:

Izolációs gyakorlat a gerincoszlop szakaszain, felülről lefelé haladva („bólogató” néven ismert tréning) – ütemszámokkal megadva.

Elsajátítandó mozgásanyag:

- paralelle pozíció,
- fejdöntés, fejkörzés, fejemelés,
- válltolás, válllemelés, vállkörzés,
- mellkas – kontrakció és release,
- felsőtörzs nyújtás, törzshajlítás, törzsdöntés, törzskörzés,
- felülről indított törzshullám oldalra, hátra,
- alulról indított törzsnyújtás előre-hátra (body-roll),
- csípőtolás.

2. Kombináció-etűd:

- Minden órán új kombináció készítése a tananyag felhasználásával.
- Önálló etűdkészítés feladatként szólóban, majd párban.
- A 2.év végére hosszabb lélegzetű kombináció összeállítása, bemutatása.

Megjegyzés: az izolációs gyakorlatok célja, a törzs izomzatának és ízületeinek egyenletes, felülről történő megmozgatása, bemelegítése. A mozdulatok precíz és hatékony kivitelezése érdekében minden héten új részletek kerülnek megtanításra a már meglévő folytatásaként.

5-6. ÉVFOLYAM

JAZZTECHNIKA

1. Jazz-tréning I.:

Plié gyakorlat törzsmunkával és karvezetéssel (Jeszenszky-tréning).

Elsajátítandó mozgásanyag:

- paralelle láb- és karpozíciók,
- törzsdöntés-és hajlítás,
- alulról indított törzsnyújtás.

2. Jazz-tréning II.:

(Giordano – tréning.)

Elsajátítandó mozgásanyag:

- homorítás és kontrakció fekvésben,
- semleges lüktetés - fekvésben,
- nyújtás - fekvésben,
- kontrakció irányokba,
- ív - fekvésben,
- II. pozíciós nyújtás.

3. Kombináció-etűd

- Minden órán új kombináció készítése a tananyag felhasználásával.
- Önálló etűdkészítés feladatként, szólóban, párban, kisebb csoportokban.
- A 3-4. évben hosszabb lélegzetű koreográfiák összeállítása és bemutatása.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- a bemutatott gyakorlatok technikai biztonsága,
- a jazztánc sajátosságainak megfelelő bemutatása,
- a kontrakció és a release tudatos használata.

Felhasznált irodalom:

1. Abádné Hauzer Henriette: Ritmikus sportgimnasztika
Sport Kiadó 1982
2. Szécsényiné dr. Fekete Irén: RSG – Mozgás, szépség, harmónia
Sport Kiadó 1986
3. Szécsényiné Fekete Irén: Művészi gimnasztika táncosoknak
Planétás Kiadó 1999

Esztétikus testképzés

(**Berczik Sára módszere alapján**)

Alapfok

1. és 2. évfolyam – heti 4 óra

Követelmények:

A tanuló ismerje:

- a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtását,
- a térirányok, térlépcsők gyakorlati alkalmazását,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- a tanult mozgásformák önálló, tudatos, plasztikus végrehajtására,
- a tudatos izomtevékenységre, izommunkára, izomérzékelésre,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek használatára.

Iskolánkban a harmadik és negyedik évfolyamon a gyermeki test képzésével és mozgásnevelésével foglalkozunk, Berczik Sára mozgásanyaga és módszere alapján, amelynek kiváló testformáló hatása van. Ebben a módszerben figyelembe vesszük a növekedés főbb állomásainak sajátosságait, szem előtt tartjuk a profilaxis (megelőzés) elvét, valamint az esztétikus mozgásoktatásnak a nevelésben betöltött jelentős szerepét. Nevelésünk egyik fontos célja, hogy a gyermek testileg és szellemileg egészséges, fegyelmezett, harmonikusan képzett, kifinomult ízlésű emberré váljék.

Az esztétikus mozgásoktatás sajátossága:

1. A mozgáskészségen alapuló mozgásérzéklet tudatosítja egyrészt a fizikai képesség (tágság, hajlékonyság, rugalmasság, izomerő), másrészt a koordinációs képességek (plasztikus harmóniaérzék, mozgásátvevő hajlam) irányában.
2. Egyidejűleg foglalkoztat és fejleszt motorikus, vizuális és akusztikus irányban.
3. Sokoldalúan fejleszti a mozdulatpályák és helyzetmódosulások révén az átgondolt, értékes, változatos plasztikai formák iránti érzéket.
4. Súlyt fektet a tudatos izomtevékenység elsajátítására, a tudatos mozgásformák kialakításának fontosságára.
5. Az érzelem, akarat és értelem hullámhosszain keresztül finomítja a technikai szintet, a látásmódot és a hallás képességét.
6. Tudatosan működteti és dolgozza ki az izmokat.

7. A test részleges kidolgozásával megalapozza és megkönnyíti a tudatos mozgáskoordináció elsajátítását és ezzel megnyitja a fejlődés útját a további változatos és újszerű mozgásformák befogadására, átvételére.
8. Az ízületeket egymástól viszonylag függetlenül a testrészeknek nagyobb mozgásszabadságot biztosít, mint amennyire azok eddig korlátozva voltak, így az egész izomzatra olyan egyenletesen ható gimnasztikus kidolgozást nyújt, amely egyben a test formálásának eszköze és módja lesz.

Megjegyzés:

Az órák legnagyobb részét a talajon, tehermentesített helyzetben végezzük. Így megóvjuk a növendékeket az idő előtti fáradástól, valamint az érdeklődését és a figyelmét is ébren tartjuk. Másodszor a talajon alátámasztott testrészekkel könnyebb, tisztább, pontosabb plasztikát tudunk kialakítani, mert a talaj biztonságot nyújtó vízszintes felülete a testrészek pontos mozgását segíti. A változatos testhelyzetekben való gyakoroltatás lehetővé teszi a test izomzatának arányos fejlesztését is.

1.évfolyam

Követelmények és elvárások:

A tanár

- Akadályozza meg, hogy mozgás közben a légzés visszatartásával a növendékek felesleges izomerőt fejtsenek ki, mert ez káros és gátolja a szép kivitelezést (ügyeljen arra, hogy a gyakorlatok közben a belégzés az orron át történjen, a kilégzés rendszerint szájon át – mindezt tudatosítsa és személyesen mutasson példát).
- Tudatosítsa a test izomzatának első, igen nehéz koordinációs feladatát, a helyes és természetes testtartást.
- Érezze fontos feladatának a függetlenítés technikájának elsajátítását (alkalmazza az ízületek és a szakaszok egymástól elkülönített mozgásánál az erő egy speciális formáját).
- Alkalmazza a koordinációt, az ízületek és szakaszok együttes egyidejű összehangolását (a részeiben is előre elgondolt, célszerűen felépített mozdulatot pontosan és hiánytalanul mutatja be, s ezt a gyermekek részeiben is szabatosan és pontosan veszik át).

A növendék

- Sajátítsa el a tanár segítségével a helyes légző - technikát, amely a képzés előrehaladtával automatikussá válik.
- Szokja meg a helyes testtartást és tudatosan korrigálja magát, ha gyakorlat közben ettől eltér.
- A speciális gyakorlatok bevésésével és begyakorlásával alkalmazza a függetlenítés technikáját.
- A betanult és előadott etűdökben tudatosan alkalmazza a koordinációt, az ízületek és a szakaszok együttes idejű összehangolását.

AZ ESZTÉTIKUS TESTKÉPZÉS ALAPFOKÚ MOZGÁSANYAGA **(A tantervi program kötelező részét alkotja)**

1. A törzs részeinek (keresztcsont, központi, háti és nyaki szakasz) gyakorlatai.

Az évfolyam speciálisan kiemelt gyakorlatai:

- törzsdöntés és törzsdőlés,

- törzshajlás (részhajlás és teljes hajlás),
  - törzsív és ellentétes törzsív.
2. A felső végtag és részeinek (lapocka, felkar, alkar, kézfej, ujjak) gyakorlatai
Az évfolyam speciálisan kiemelt gyakorlatai: a kézfej és az ujjak gyakorlatai:
- kézfej: hajlítás (fel – le, jobbra – balra), nyújtás, fordítás, körzés,
  - ujjak: hajlítás különböző fokozatai (ujj és ujjpercek), nyújtás, távolítás egymástól, összezáras, takarás, valamint ezen mozgásformák variációi.
3. Az alsó végtag és részeinek (felső lábszár, alsó lábszár, lábfej, ujjak) gyakorlatai
Az évfolyam speciálisan kiemelt gyakorlatai: a talp, a lábfej és az ujjak mozgáslehetőségei:
- talp: sarok – féltalp – ujjhegy – átgördülés,
  - lábfej. hajlítás, nyújtás, fordítás, körzés,
  - ujjak: behúzás (macskakarom), nyújtás, távolítás egymástól.

A KLASSZIKUS BALETT ALAPJAI

(A tantervi program szabadon választott részét alkotja)

1. Battement tendu.
2. Kartartások és karpozíciók.
3. Port de bras -k.
4. Előkészítő mozgások és gyakorlatok forgásokhoz (preparációk).

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágságát, rugalmasságát,
- az órákon elsajátított esztétikus testképző gyakorlatokat,
- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

2. évfolyam

Cél: az előző évfolyamon tanultak elmélyítése és továbbfejlesztése.

Követelmények és elvárások:

A tanár

- tudatosítsa növendékeiben a helyes légzés fontosságát, ezzel segítse a mozdulatok szép kivitelezését (helyezzen súlyt továbbra is a az orron át történő belégzésre és a szájon át történő kilégzésre),
- javítsa ki a hanyag, szembetűnően rossz testtartást, korigálja az apróbb – nagyobb hibákat
- továbbra is szorgalmazza a függetlenítés technikájának helyes elsajátítását,
- legyen gondja a koordinációra vagyis az ízületek és szakaszok egyidejű összehangolására.

A növendék

- ügyeljen továbbra is a helyes légző - technika elsajátítására (amely az év során automatikussá válik),
- már saját maga is korigálja tudatosan helytelen testtartását,
- a speciális gyakorlatok további bevézésével és begyakorlásával alkalmazza a függetlenítés technikáját,

- a betanult és előadott etűdökben kezdje tudatosan alkalmazni a koordinációt, az ízületek és szakaszok együttes idejű összehangolását.

AZ ESZTÉTIKUS TESTKÉPZÉS ALAPFOKÚ MOZGÁSANYAGA

(A tantervi program kötelező részét alkotja)

1. A törzs részeinek (keresztcsont, központi, háti és nyaki szakasz) gyakorlatai.

Az évfolyam speciálisan kiemelt gyakorlatai:

- törzsfordítás – ellentétes törzsív,
- törzskörzés,
- fúró – törzskörzés,
- hullám.

2. A felső végtag és részeinek (lapocka, felkar, alkar, kézfej, ujjak) gyakorlatai.

Az évfolyam speciálisan kiemelt gyakorlatai: lapocka és felkar, valamint alkar

- lapocka mozgáslehetőségei : közelítés, zárás, távolítás, emelés,
- felkar: emelés, fordítás, körzés, valamint ezen mozgásformák variációi,
- alkar: hajlítás, nyújtás, fordítás, körzés, valamint ezen mozgásformák variációi szabadon és támaszhelyzetekben.

3. Az alsó végtag és részeinek (felső lábszár, alsó lábszár, lábfej, ujjak) gyakorlatai.

Az évfolyam speciálisan kiemelt gyakorlatai: alsó és felső lábszár

- alsó lábszár: hajlítás, emelés, körzés, fordítás, valamint ezen mozgásformák variációi,
- felső lábszár: emelés, fordítás, körzés, valamint ezen mozgásformák variációi.

A KLASSZIKUS BALETT ALAPJAI

(A tantervi program szabadon választható részét alkotja)

1. Battement tendu
2. Port de bras – k
3. Forgáseelőkészítő mozgások, preparációk
4. Sasszék.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- egyéni hajlékonyságát, rugalmasságát, tágságát,
- improvizációs készségét,
- kreatív együttműködését csoportja többi tagjával,
- az elsajátított mozgáselemet, lépéskombinációkat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot. A bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- a tanult mozgásformák önálló, tudatos, plasztikus végrehajtása,
- a tudatos izomtevékenység, izommunka, izomérzékelés kialakulása,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismerete és használata,
- kreativitás a spontán, önálló feladatmegoldásokban,
- kreativitás az improvizációban és etűdkészítésben.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Sákovicsné Dömölky Lídia: A gyermek harmóniája

Berczik Sára esztétikus testképző módszere - Sport Kiadó 1990

Graham-technika

A Graham-technika a klasszikus balettől eltérő, elsőként megjelenő moderntánc-technika, amelynél a mozgás indítója a törzs, annak központja. Ez az elv beépült az összes modern és számos posztmodern technika alapjaiba.

A tananyag elsajátítása heti egyszer, 45 perces órában, történik.

TOVÁBBKÉPZŐ

7.évfolyam

Az első év anyaga a Graham-technika alapjait képező, s azt a többitől megkülönböztető mozgáselvek, alapelemek és alapsorozatok megtanítása.

Elsajátítandó mozgásanyag:

- rugózó gerincmozgások,
- a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába,
- a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás,
- a testközpontról kiinduló összes mozgáshoz szükséges beidegzések gyakorlása,
- álló középgyakorlatok,
- diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlatok,
- ritmizált lépésgyakorlatok, hármaslépések,
- ugrások helyben, páros lábbal.

8.évfolyam

Elsajátítandó mozgásanyag:

- az előző évfolyamon tanultak elmélyítése,
- a testközpontról – indítású, „contraction-release” és a spirális mozgások ötvözése,
- a testsúly eltolásával, elbillentésével foglalkozó gyakorlatok,
- lépéskombinációk: az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe,
- a „contraction-release” és a „spiral” elemeinek alkalmazása az ugrások közben.

Megjegyzés: a tanult elemekből, gyakorlatokból az év végére egy gyakorlatsor, füzér állítható össze, amely koreografikusabb formában szemlélteti az elvégzett két év anyagát és a tanulók egyéni képességeit is.

A számonkérés formája

A tanulók a Továbbképző 7-8. évfolyamán félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze, a bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt. *Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:*

- az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- a bemutatott gyakorlatok technikai biztonsága,
- a Graham-technika speciális gerinchasználatának tudatossága,
- a technika dinamikai, ritmikai sajátosságainak alkalmazása.

Limón-technika

9.évfolyam

(heti 2x90 perc)

Az első év célja a Limón-technika alapjait képező és a többi modern tánc technikáktól eltérő alap mozgáselvek megtanítása.

Elsajátítandó mozgásanyag:

- a gerinc izolált mozgásának alapjai,
- fej, kar, láb izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása,
- a gerinc szakaszainak egymást követő mozgatása folyamatos gördülések által,
- láb-és karpozíciók elsajátítása, fejlesztése,
- gravitáció használata kisebb zuhanások által,
- középgyakorlatok,
- rotáció kiemelése,
- oppozíció megértetése, elsajátítása,
- „suspension” elsajátítása,
- kis ugrások előrehaladással történő kiegészítése.

10.évfolyam

(heti 2x90 perc)

A második év célja a Limón-technika alapelveinek használata.

Elsajátítandó mozgásanyag:

- a fej, kar, láb mozgáslehetőségeinek gyakoroltatása,
- a gerinc alap izolált mozgásainak gyakoroltatása,
- folyamatos gördülések elsajátítása,
- rugók, gördülések és „visszaépítések”,
- a gravitáció használata kisebb-nagyobb és teljes zuhanások által,
- alap lábpozíciók használata és váltogatása rotációs gyakorlatokon keresztül,
- ujjak legyezőszerű használata,
- gerinc szakaszainak mozgatása szakaszosan, egymást követve,
- lendülések előre pliében rugóval és rugó nélkül, karlendítéssel együtt,
- folyamatos „siklás”, előrehaladás oldalirányú lépésekkel tűzdelve,
- kis ugrások „sikló” lépésekkel összekötve,
- láblengetések előkészítése,
- egyik lábról a másikra történő ugrások előkészítése.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- a bemutatott gyakorlatok technikai biztonsága,
- harmonikus, koordinált bemutatása,
- a Limón-technika stílusának megfelelő előadásmód,
- a technika dinamikai, érzelmi változásainak kifejezése.

Kontakt-technika

7. évfolyam

(heti 1x90 perc)

Feladatok:

- alap mozgási ismeretek elsajátítása,
  - saját ösztönös mozgások megismerése,
  - technikai elemek gyakorlása,
  - partnermunka megismerése,
  - társ súlyának megismerése,
  - bizalom kiépítése a társsal szemben,
  - vezetett improvizációs gyakorlatok,
  - a testközelség fizikai megismerése.
1. Alaptechnika (egyéni gyakorlatok, párokban végzendő gyakorlatok földön, középhelyzetekben, állásban),
    - kapcsolat a földdel, saját súly átadása,
    - gurulások egyszerű formái,
    - támaszok és mozgások támaszban,
    - dőlések, séta, futás földi helyzetekbe érkezésekkel,
    - alap pozíciók a társnak felület átadásra,
    - földön társnak a testsúly egy részének átadása.
  2. Test tudatossági gyakorlatok (partner grafika),
    - alapismeretek, információ adása és vétele érintéssel,
    - az érintés minőségei,
    - nyak, váll-kar, csípő-láb grafika a test általános ellazultsági állapotának megteremtésére,
  3. Improvizáció (vezetett formában, kötött feladattal, párokban)
    - fej-fej, hát-hát, tenyér-tenyér, talp-talp érintéssel,
    - társ sétába vezetése érintéssel és irányváltások előidézése,
    - csukott szemes egyszerű társkövetéses gyakorlatok,

8. évfolyam **(heti 1x90 perc)**

Feladatok:

- tanult technikai elemek ismételése, csiszolása, gyakorlása, új elemek tanulása,
  - partnermunka addig tanult elemeinek gyakorlása,
  - társ súlyának részleges vagy teljes átvétele,
  - improvizatív mozgásszótár bővítése,
  - szabad improvizatív feladatok bevezetése.
1. Alaptechnika (egyéni és párokban végezhető gyakorlatok földön, középhelyzetekben, állásban):
    - gurulások különböző testrészek vezetésével,
    - támaszokban,
    - súlyadás,
    - egyensúlyi helyzetek felvétele,
    - átgurulások (hason, oldalon, háton),
    - társ testfelületének használata gurulásra, gördülésre, csúszásra,
    - dőlések, séta, futás, ugrások partnerral végezve,
    - állásban, földön befejezve.
  2. Test tudatossági gyakorlatok (partner grafika):
    - az érintéssel finomabb érzékelés kialakítása,
    - nyak, váll-kar, csípő-láb grafika „rajzolás” mozgás közben,
    - ízületek izolálása - végtag mozdulatokkal.
  3. Improvizáció (vezetett formában, kötött feladatokkal szabadon párban, trió formában):
    - alap érintésekkel ismétlés
    - társ mozdulata, táncba vitele, szerepváltásokkal történjen a tánc
    - társ által alkotott felületek kihasználása
    - csukott szemmel vezetéses és követéses feladatok

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- gördülékeny és puha izomtónus és földhasználat,
- a technikai elemek tánc közbeni előhívása, automatizmusa, nyitottságra való hajlam,
- harmónia a társal és a tanuló saját mozdulataival,
- a kreativitás, az improvizáció és kompozíció tudatos használata.

Modern jazz - technika

(Matt Mattox-technika alapján)

9. évfolyam

(heti 1x90 perc)

1. Bázisgyakorlatok:

- parallele – en dehors pozícióváltások,
- fentről lefelé haladva történő gerincoszlop és térdízület bemelegítését szolgáló gyakorlat,
- relevé, talon, plié, majd rotációk a mellkasból,
- boka, térd és csípő ízületek bemelegítése,
- demi plié, grand plié,
- kontrakciós gyakorlatok és release,
- battement jeté gyakorlata,
- nyújtó gyakorlat,
- fej izoláció,
- rond de jambe par terre,
- váll izoláció gyakorlat,
- frappé,
- csípőizoláció,
- mellkas izolációadagio.

2. Középgyakorlatok:

- rond de jambe par terre – haladva,
- tour gyakorlatok,
- chaine gyakorlat,
- előző három gyakorlat kombinációi,
- developpék minden irányban.

3. Kis allegrók:

- sauték két lábon,
- egylábás sauték váltott lábakkal,
- parallele és en dehors assemblék és sissonne formák kombinációi.

4. Diagonálban haladó gyakorlatok:

- a már elsajátított középgyakorlatok kombinálása földhasználattal,
- rövid tánckombinációk.

5. Levezető gyakorlatok:

- nyújtással, tágítással egybekötött légző gyakorlatok.

10. évfolyam

(heti 1x90 perc)

1. Bázis gyakorlatok:

Ugyanaz, ami az előző évfolyamon.

2. Középgyakorlatok:

- rond de jambe par terre – haladva,
- különböző tourkombinációk,
- chaine gyakorlat grand tourokkal kombinálva,
- haladás, testsúlyáthelyezés, irányváltoztatás gyakorlatok,
- parallele pozícióban – haladva – developpék minden irányba,

3. Kis allegrók:

- sauték két lábon,

- egylábás sauték váltott lábakkal,
  - assemblék és sissonne formák kombinációi,
4. Diagonálban haladó gyakorlatok:
- a középgyakorlat kombinálása földhasználattal és nagy ugrásokkal,
  - rövid tánckombináció.
5. Levezető gyakorlatok:
Nyújtással, tágitással egybekötött légző gyakorlatok.

A számonkérés formái

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- a bemutatott gyakorlatok technikai biztonsága,

TOVÁBBKÉPZŐ

(7-8-9-10. Évfolyam)

IMPROVIZÁCIÓ

(7-8-9-10. Évfolyam)

(heti 1 óra)

Az Improvizáció tantárgy tananyaga az improvizációs eszköztárat, feladattárat tartalmazza. Az egyes területek variálása, kombinálása nélkülözhetetlen.

7. évfolyam

Forma és té

Forma (a testrészek viszonyai, mozgása)

statikus pozíció

- egyenes, íves, szegletes, belső és külső tengelyek körül elfordított testrészekkel (nem csak végtagokkal) létrehozott „szobrok”
- két (vagy több) táncos statikus pozícióinak összerakása (szoborcsoportok) síkban, térben
- párhuzamosság-keresztezés, szimmetria-aszimmetria, függőleges szintkülönbségek, síkeltolás, síkelfordítás, szokatlan támaszhelyzetek használata

Feladatok

- improvizáció megállítása, megfigyelve a létrejövő elemek viszonyait
- improvizáció megállítása úgy, hogy „értelmes” kompozíció jöjjön létre

mozgások

- helyzetváltoztatás - helyváltoztatás
- egyes testrészek mozgatása – bábozás, lábszínház, hastánc
- több testrész mozgatása
- vezetés – fejjel, kézzel, lábbal, centrummal, tetszőlegesen megérintett testtájjal, kívülről, belülről
- mozgás – nyújtott, íves, szegletes, elfordított testrészekkel

Feladatok

- tánc a fentiek közül egyfajta rendszerben
- tánc egyedül két rendszerben váltakozva
- partnerrel egyszerre vagy ellentétesen
- két csoport mozog felváltva pl. nyújtott illetve íves testrészekkel
- három mozgáskarakter váltogatása: pl. 1. szobor, 2. helyben mozgás, 3. helyváltoztatás
- a váltást kiválthatja külső hatás: zenei váltás, egyezményes jel, vagy a partner karakterváltása

Tér (a test és a környezet)

Szubjektív tér

(mindig a medence helyzetéhez viszonyítva)

- haladás – előre, hátra, oldalra, jobbra, balra, fel (a fej irányában), le (a láb irányában), részút, kombinációkban
- elfordulások a test tengelyei körül – tengely a testen belül (pl. tourok), tengely a testen kívül (pl. chainé) Vízszintes tengely (forgások). Függőleges tengely (gurulások).

Objektív tér

(a medence helyzete a tér valamely eleméhez – díszlet, másik tánsos(ok) – viszonyítva)

- statikus kompozíciók: dombormű, friz, szobor, szoborcsoport, előtér-háttér

Mozgás a térben:

- geometrikus terek – egyenes, négyzet, téglalap, rombusz, ív, hullámvonal, körív, nyolcas, hármas, szabad formák rajzolása a térben
- szociális terek – kör, lánc, kígyó, sor, pár, trió, négyes
- csoport mozgása a térben – a geometrikus és szociális tér kombinációja

Feladatok

- csoportalakítás a fenti formavilág valamelyike alapján, a fenti formák térbeírása egyedül, csoportban
- a szubjektív és objektív tér fogalomrendszere alapján: térátlón való előre, oldalazva, hátra, háttal előre haladás, stb.
- csoport mozog a térben: pl. változatlan a csoport belső rendje; változatlan a csoport külső alakja (pl.: arccal mindvégig a nézők felé forduló tagokból álló, kört formáló csoport nagy köríven mozog a színpadon.)
- gesztikulálás nélkül, szavakkal a partner vagy csoport mozgásának irányítása
- terv rajzolása, majd végrehajtása, a tér nevezetes pontjainak jelölése: (ajtó, zongora...), a táncos pozíciója, (irány, magasság szint ...), a haladás mikéntje, (futás, ugrás, gurulás ....). A nézők ellenőrzik a terv pontos megvalósítását.

Idő

- mihez képest mérjük az időt? Út, belső órák, külső mértékek
- kitöltött és üres idő: mozgás és szünet
- relatív viszonyok: gyors-lassú, folyamatos-szagatott, egyenletes-változó sebességű, gyorsuló-lassuló, változó gyorsulású mozgások
- egyenletes, egyenetlen és rendszertelen lüktetésű mozgások
- az alaplüktetés (Tempó)
- a hangsúly. (Szimmetrikus, aszimmetrikus ritmusok $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{6}{4}$, $\frac{5}{4}$, $\frac{7}{4}$, $\frac{9}{4}$ ...)
- a periódus (ütem, sor, strófa. Kis forma, nagy forma)
- ritmus alkotás. Ritmus követés. Harmonizálás, kontraszt és különbözőség.
- testrészek, egyének és csoportok ritmikai viszonyai

Feladatok

- mozgás a fenti lehetőségek egyike szerint
- stopp-os játék
- ritmus alkotás a mozgás keltette zajjal
- harmonizáló, ellentétes és eltérő ritmusok a testen belül: izolációs gyakorlatok
- a pár egyik tagja áll a másik mozog és fordítva
- az egyik csoport áll a mások mozog és fordítva
- a pár egyik tagja lassan, a másik gyorsan mozog. Ugyanez csoporttal. Ugyanez más ritmikai ellentétpárokkal.
- Cél a két fokozatú kontrasztok után a három, esetleg több fokozat megkülönböztetése

Dinamika

A test pozícióinak és mozgásainak négy különböző dinamikai lehetősége van:

vezetett

- mindkét antagonista izomcsoport aktív, működésük aránya dönti el a mozgás irányát
- lendített
- az adott mozdulatot létrehozó antagonista izomcsoportok egyike működik csak

tartott

- az aktív izom erő kifejtés nem hoz létre mozgást (mozdulatlanságot eredményez)

passzív

- külső erő (gravitáció, partner, másik testrész, gép) mozgatja a testet illetve testrészt, vagy nem jön létre mozgás

Feladatok

- hasonlatok, képek eljátszása: méz, jég, vas, fa, víz, ólom, füst, rongybaba, állatok
- egymás jellemző dinamikájának megfigyelése és utánzása
- hangulatokhoz kapcsolódó mozgások (kopogó léptek, hebrencsül csapódó lábak karok, fáradt-friss mozgások) megfigyelése és utánzása. A megtapasztalt dinamika átvitele más semleges mozgásanyagra
- partner mozgása közben dinamikájának utánzása
- dinamika meghatározása, majd a létrejövő ritmikai világ megfigyelése, később az egyik összetevő megváltoztatása. Pl.: Vezetett mozgáshoz könnyű a folyamatosságot társítani, nehezebb pl. a szaggatottságot.

A táncos pszichofiziológiai (testi-lelki) állapota

Ha a táncos pusztán fizikai test lenne, a tér-idő-dinamika koordináta rendszer elégséges lenne jelentése maradéktalan leírására. *Az ember azonban test, tudat és lélek.* A közeg, amelyben él, legalább annyira szociális, mint fizikai. A táncos, a közeg és kölcsönhatásai az improvizáció során jól átélhetőek.

Feladatok

- autogén tréningből kiinduló relaxáció
- passzív mozgások átélése
- önmegfigyelés tánc helyzetekben
- spontán reakciók kivárása és megfigyelése
- a légzés, figyelemmel kísérése tánc helyzetekben
- az érzékelés, elsősorban a mozgásérzékelés (kinesztézia) átélése, megfigyelése
- a társ érzékelésének megfigyelése
- vakon vezetve mozgás
- bizalmi játékok – vakos, egymást emeljük, támasztjuk

Az improvizáció alapelemei: téma és variáció

Téma (zenei értelemben)

jellege:

- gesztus – hétköznapi jelentéssel, értelemmel (is) bíró mozdulat
- táncmozgás – valamely táncnyelv eleme vagy ilyenből származó vagy az adott táncnyelv logikájából következő mozgás
- születő mozdulat, születő mozgás – az anatómia és a személyiség erőterében születő új téma

alapegységei:

- időbeli felosztás – az egész test egy időegység alatt történő elmozdulása,
- térbeli felosztás – az egész test mozgását összetevő testrész mozgások,

az „értelmes” egységek (részleges értékű) nyelvi hasonlatokkal:

- szótag, szó, mondat, bekezdés, szöveg, illetve próza, ritmikus próza, líra, párbeszéd, kórus
- súlyhelyzetek, „suspension” és átmeneti helyzetek megkülönböztetése (a súlypont és gravitáció illetve súlypont és támasz viszonyának figyelembevételével)

Variációs módszerek

- ismétlés – változatlan formában
  - elcsúsztatás, tükrözés – síkszimmetria (egyszerű tükör), tengelyes szimmetria, fent-lent tükrözés. Jobb-bal megfordítás
  - ismétlés – térben, időben, dinamikában, előadói magatartásban, a környezettel való összefüggésben (konstellációban) variálva
  - kánon, megfordítás – rák. Augmentáció (növesztés), diminúció (kicsinyítés) tömörítés, rövidítés, szintelmozdítás, függőleges tengely elfordítása
  - összerakás – az első (egy taktusnyi) mozdulat ismétlése, majd bővítése egy mozdulattal, majd egy újabbal. (a, ab, abc, abcd ...). Ugyanez ketten, többen.
  - egy mozgássor jobb és egy mások sor bal oldalának összerakása
- Improvizációs készségfejlesztő gyakorlatok:
- spontán és szándékolt mozgások egyöntetű utánzása
  - nagyon gyors feladatok – nincs idő a tudatos szelekcióra
  - motívum témává emelése, kiválasztása spontán mozgássorozatból
  - spontán játékszabályok felismerése, megtartása

Megjegyzések:

a tanár ne mozgásanyagot, mozgásstílust, modort tanítson, hanem kapcsolatteremtő eljárásokat, amelyeket a tanuló a saját mozgásvilágával tölt fel.

Az egyes területek variálása, kombinálása nélkülözhetetlen, ettől lesznek a megismert eljárások életszerűek, táncban felhasználhatóak.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság bizottság szótöbbséggel dönt.

- félévi beszámoló:

gyakorlat : a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.

elmélet : a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend)

- év végi bemutató:

a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágaságát, rugalmasságát,

- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára, kapcsolatteremtő improvizációra.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmének:

- az improvizáció tananyagának ismerete
- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes komplex alkalmazása
- a kreativitás, improvizációs készség kibontakozása
- az improvizáció és kompozíció tudatos használata

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

8.évfolyam

Cél az előző évben tanultak elmélyítése, gazdagítása.

Forma és tér

Forma (a testrészek viszonyai, mozgása)

statikus pozíciók

- egyenes, íves, szegletes, belső és külső tengelyek körül elfordított testrészekkel (nem csak végtagokkal) létrehozott „szobrok”
- két (vagy több) táncos statikus pozícióinak összerakása (szoborcsoportok) síkban, térben

- párhuzamosság-keresztelés, szimmetria-aszimmetria, függőleges szintkülönbségek, síkeltolás, síkelfordítás, szokatlan támaszhelyzetek használata

Feladatok

- improvizáció megállítása, megfigyelve a létrejövő elemek viszonyait
- improvizáció megállítása úgy, hogy „értelmes” kompozíció jöjjön létre

mozgások

- helyzetváltoztatás - helyváltoztatás
- egyes testrészek mozgatása – bábozás, lábszínház, hastánc
- több testrész mozgatása
- vezetés – fejjel, kézzel, lábbal, centrummal, tetszőlegesen megérintett testtájjal, kívülről, belülről
- mozgás – nyújtott, íves, szegletes, elfordított testrészekkel

Feladatok

- tánc a fentiek közül egyfajta rendszerben
- tánc egyedül két rendszerben váltakozva
- partnerrel egyszerre vagy ellentétesen
- két csoport mozog felváltva pl. nyújtott illetve íves testrészekkel
- három mozgáskarakter váltogatása: pl. 1. szobor, 2. helyben mozgás, 3. helyváltoztatás
- a váltást kiválthatja külső hatás: zenei váltás, egyezményes jel, vagy a partner karakterváltása

Tér (a test és a környezet)

Szubjektív tér

(mindig a medence helyzetéhez viszonyítva)

-
- haladás – előre, hátra, oldalra, jobbra, balra, fel (a fej irányában), le (a láb irányában), részút, kombinációkban
  - elfordulások a test tengelyei körül – tengely a testen belül (pl. tourok), tengely a testen kívül (pl. chainé) Vízszintes tengely (forgások). Függőleges tengely (gurulások).

Objektív tér

(a medence helyzete a tér valamely eleméhez – díszlet, másik tánsos(ok) – viszonyítva)

- statikus kompozíciók: dombormű, friz, szobor, szoborcsoport, előtér-háttér

Mozgás a térben:

- geometrikus terek – egyenes, négyzet, téglalap, rombusz, ív, hullámvonal, körív, nyolcas, hármas, szabad formák rajzolása a térben
- szociális terek – kör, lánc, kígyó, sor, pár, trió, négyes
- csoport mozgása a térben – a geometrikus és szociális tér kombinációja

Feladatok

- csoportalakítás a fenti formavilág valamelyike alapján, a fenti formák térbeírása egyedül, csoportban
- a szubjektív és objektív tér fogalomrendszere alapján: térátlón való előre, oldalazva, hátra, háttal előre haladás, stb.
- csoport mozog a térben: pl. változatlan a csoport belső rendje; változatlan a csoport külső alakja (pl.: arccal mindvégig a nézők felé forduló tagokból álló, kört formáló csoport nagy köríven mozog a színpadon.)
- gesztikulálás nélkül, szavakkal a partner vagy csoport mozgásának irányítása

- terv rajzolása, majd végrehajtása, a tér nevezetes pontjainak jelölése: (ajtó, zongora...), a táncos pozíciója, (irány, magasság szint ...), a haladás mikéntje, (futás, ugrás, gurulás ...). A nézők ellenőrzik a terv pontos megvalósítását.

Idő

- mihez képest mérjük az időt? Út, belső órák, külső mértékek
- kitöltött és üres idő: mozgás és szünet
- relatív viszonyok: gyors-lassú, folyamatos-szagattott, egyenletes-változó sebességű, gyorsuló-lassuló, változó gyorsulású mozgások
- egyenletes, egyenetlen és rendszertelen lüktetésű mozgások
- az alaplüktetés (Tempó)
- a hangsúly. (Szimmetrikus, aszimmetrikus ritmusok $4/4$, $3/4$, $2/4$, $6/4$, $5/4$, $7/4$, $9/4$ ...)
- a periódus (ütem, sor, strófa. Kis forma, nagy forma)
- ritmus alkotás. Ritmus követés. Harmonizálás, kontraszt és különbözőség.
- testrészek, egyének és csoportok ritmikai viszonyai

Feladatok

- mozgás a fenti lehetőségek egyike szerint
- stopp-os játék
- ritmus alkotás a mozgás keltette zajjal
- harmonizáló, ellentétes és eltérő ritmusok a testen belül: izolációs gyakorlatok
- a pár egyik tagja áll a másik mozog és fordítva
- az egyik csoport áll a mások mozog és fordítva
- a pár egyik tagja lassan, a másik gyorsan mozog. Ugyanez csoporttal. Ugyanez más ritmikai ellentétpárokkal.
- Cél a két fokozatú kontrasztok után a három, esetleg több fokozat megkülönböztetése

Dinamika

A test pozícióinak és mozgásainak négy különböző dinamikai lehetősége van:

vezetett

- mindkét antagonista izomcsoport aktív, működésük aránya dönti el a mozgás irányát

lendített

- az adott mozdulatot létrehozó antagonista izomcsoportok egyike működik csak

tartott

- az aktív izom erő kifejtés nem hoz létre mozgást (mozdulatlanságot eredményez)

passzív

- külső erő (gravitáció, partner, másik testrész, gép) mozgatja a testet illetve testrészt, vagy nem jön létre mozgás

Feladatok

- hasonlatok, képek eljátszása: méz, jég, vas, fa, víz, ólom, füst, rongybaba, állatok

- egymás jellemző dinamikájának megfigyelése és utánzása

- hangulatokhoz kapcsolódó mozgások (kopogó léptek, hebrencsül csapódó lábak karok, fáradt-friss mozgások) megfigyelése és utánzása. A megtapasztalt dinamika átvitele más semleges mozgásanyagra

- partner mozgása közben dinamikájának utánzása

- dinamika meghatározása, majd a létrejövő ritmikai világ megfigyelése, később az egyik összetevő megváltoztatása. Pl.: Vezetett mozgáshoz könnyű a folyamatosságot társítani, nehezebb pl. a szaggatottságot.

A táncos pszichofiziológiai (testi-lelki) állapota

Ha a táncos pusztán fizikai test lenne, a tér-idő-dinamika koordináta rendszer elégséges lenne jelentése maradéktalan leírására. *Az ember azonban test, tudat és lélek.* A közeg, amelyben él, legalább annyira szociális, mint fizikai. A táncos, a közeg és kölcsönhatásai az improvizáció során jól átélhetőek.

Feladatok

- autogén tréningből kiinduló relaxáció
- passzív mozgások átélése
- önmegfigyelés tánc helyzetekben
- spontán reakciók kivárása és megfigyelése
- a légzés, figyelemmel kísérése tánc helyzetekben
- az érzékelés, elsősorban a mozgásérezékelés (kinesztézia) átélése, megfigyelése
- a társ érzékelésének megfigyelése
- vakon vezetve mozgás
- bizalmi játékok – vakos, egymást emeljük, támasztjuk

Az improvizáció alapelemei: téma és variáció

Téma (zenei értelemben)

jellege:

- gesztus – hétköznapi jelentéssel, értelemmel (is) bíró mozdulat
- táncmozgás – valamely táncnyelv eleme vagy ilyenből származó vagy az adott táncnyelv logikájából következő mozgás
- születő mozdulat, születő mozgás – az anatómia és a személyiség erőterében születő új téma

alapegységei:

- időbeli felosztás – az egész test egy időegység alatt történő elmozdulása,
- térbeli felosztás – az egész test mozgását összetevő testrész mozgások, *az „értelmes” egységek (részleges értékű) nyelvi hasonlatokkal:*
- szótag, szó, mondat, bekezdés, szöveg, illetve próza, ritmikus próza, líra, párbeszéd, kórus
- súlyhelyzetek, „suspension” és átmeneti helyzetek megkülönböztetése (a súlypont és gravitáció illetve súlypont és támasz viszonyának figyelembevételével)

Variációs módszerek

- ismétlés – változatlan formában
- elcsúsztatás, tükrözés – síkszimmetria (egyszerű tükör), tengelyes szimmetria, fent-lent tükrözés. Jobb-bal megfordítás
- ismétlés – térben, időben, dinamikában, előadói magatartásban, a környezettel való összefüggésben (konstellációban) variálva
- kánon, megfordítás – rák. Augmentáció (növesztés), diminúció (kicsinyítés) tömörítés, rövidítés, szintelmozdítás, függőleges tengely elfordítása
- összerakás – az első (egy taktusnyi) mozdulat ismétlése, majd bővítése egy mozdulattal, majd egy újabbal. (a, ab, abc, abcd ...). Ugyanez ketten, többen.
- egy mozgássor jobb és egy mások sor bal oldalának összerakása

Improvizációs készségfejlesztő gyakorlatok:

- spontán és szándékolt mozgások egyöntetű utánzása
- nagyon gyors feladatok – nincs idő a tudatos szelekcióra
- motívum témává emelése, kiválasztása spontán mozgássorozatból

- spontán játékszabályok felismerése, megtartása

Megjegyzések:

a tanár ne mozgásanyagot, mozgásstílust, modort tanítson, hanem kapcsolatteremtő eljárásokat, amelyeket a tanuló a saját mozgásvilágával tölt fel.

Az egyes területek variálása, kombinálása nélkülözhetetlen, ettől lesznek a megismert eljárások életszerűek, táncban felhasználhatóak.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

- félévi beszámoló:

gyakorlat : a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.

elmélet : a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend)

- év végi bemutató:

a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágságát, rugalmasságát,
- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára, kapcsolatteremtő improvizációra.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmének:

- az improvizáció tananyagának ismerete
- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes komplex alkalmazása
- a kreativitás, improvizációs készség kibontakozása
- az improvizáció és kompozíció tudatos használata

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

9. évfolyam

Cél az előző tanévben tanultak elmélyítése, gazdagítása.

Forma és tér

Forma (a testrészek viszonyai, mozgása)

statikus pozíciók

- egyenes, íves, szegletes, belső és külső tengelyek körül elfordított testrészekkel (nem csak végtagokkal) létrehozott „szobrok”
- két (vagy több) táncos statikus pozíciónak összerakása (szoborcsoportok) síkban, térben
- párhuzamosság-keresztelés, szimmetria-aszimmetria, függőleges szintkülönbségek, síkeltolás, síkelfordítás, szokatlan támaszhelyzetek használata

Feladatok

- improvizáció megállítása, megfigyelve a létrejövő elemek viszonyait
- improvizáció megállítása úgy, hogy „értelmes” kompozíció jöjjön létre

mozgások

- helyzetváltoztatás - helyváltoztatás
- egyes testrészek mozgatása – bábozás, lábszínház, hastánc
- több testrész mozgatása
- vezetés – fejvel, kézzel, lábbal, centrummal, tetszőlegesen megérintett testtájjal, kívülről, belülről
- mozgás – nyújtott, íves, szegletes, elfordított testrészekkel

Feladatok

- tánc a fentiek közül egyfajta rendszerben
- tánc egyedül két rendszerben váltakozva
- partnerrel egyszerre vagy ellentétesen
- két csoport mozog felváltva pl. nyújtott illetve íves testrészekkel
- három mozgáskarakter váltogatása: pl. 1. szobor, 2. helyben mozgás, 3. helyváltoztatás
- a váltást kiválthatja külső hatás: zenei váltás, egyezményes jel, vagy a partner karakterváltása

Tér (a test és a környezet)

Szubjektív tér

(mindig a medence helyzetéhez viszonyítva)

-
- haladás – előre, hátra, oldalra, jobbra, balra, fel (a fej irányában), le (a láb irányában), részút, kombinációkban
  - elfordulások a test tengelyei körül – tengely a testen belül (pl. tourok), tengely a testen kívül (pl. chainé) Vízszintes tengely (forgások). Függőleges tengely (gurulások).

Objektív tér

(a medence helyzete a tér valamely eleméhez – díszlet, másik táncos(ok) – viszonyítva)

- statikus kompozíciók: dombormű, friz, szobor, szoborcsoport, előtér-háttér

Mozgás a térben:

- geometrikus terek – egyenes, négyzet, téglalap, rombusz, ív, hullámvonal, körív, nyolcas, hármas, szabad formák rajzolása a térben
- szociális terek – kör, lánc, kígyó, sor, pár, trió, négyes
- csoport mozgása a térben – a geometrikus és szociális tér kombinációja *Feladatok*
- csoportalakítás a fenti formavilág valamelyike alapján, a fenti formák térbeírása egyedül, csoportban
- a szubjektív és objektív tér fogalomrendszere alapján: térátlón való előre, oldalazva, hátra, háttal előre haladás, stb.
- csoport mozog a térben: pl. változatlan a csoport belső rendje; változatlan a csoport külső alakja (pl.: arccal mindvégig a nézők felé forduló tagokból álló, kört formáló csoport nagy köríven mozog a színpadon.)
- gesztikulálás nélkül, szavakkal a partner vagy csoport mozgásának irányítása
- terv rajzolása, majd végrehajtása, a tér nevezetes pontjainak jelölése: (ajtó, zongora...), a táncos pozíciója, (irány, magasság szint ...), a haladás mikéntje, (futás, ugrás, gurulás ....). A nézők ellenőrzik a terv pontos megvalósítását.

Idő

- mihez képest mérjük az időt? Út, belső órák, külső mértékek
- kitöltött és üres idő: mozgás és szünet
- relatív viszonyok: gyors-lassú, folyamatos-szagatott, egyenletes-változó sebességű, gyorsuló-lassuló, változó gyorsulású mozgások
- egyenletes, egyenetlen és rendszertelen lüktetésű mozgások
- az alaplüktetés (Tempó)
- a hangsúly. (Szimmetrikus, aszimmetrikus ritmusok $4/4$, $3/4$, $2/4$, $6/4$, $5/4$, $7/4$, $9/4$ ...)
- a periódus (ütem, sor, strófa. Kis forma, nagy forma)
- ritmus alkotás. Ritmus követés. Harmonizálás, kontraszt és különbözőség.
- testrészek, egyének és csoportok ritmikai viszonyai

Feladatok

- mozgás a fenti lehetőségek egyike szerint
- stopp-os játék
- ritmus alkotás a mozgás keltette zajjal
- harmonizáló, ellentétes és eltérő ritmusok a testen belül: izolációs gyakorlatok
- a pár egyik tagja áll a másik mozog és fordítva
- az egyik csoport áll a mások mozog és fordítva
- a pár egyik tagja lassan, a másik gyorsan mozog. Ugyanez csoporttal. Ugyanez más ritmikai ellentétpárokkal.
- Cél a két fokozatú kontrasztok után a három, esetleg több fokozat megkülönböztetése

Dinamika

A test pozícióinak és mozgásainak négy különböző dinamikai lehetősége van:

vezetett

- mindkét antagonista izomcsoport aktív, működésük aránya dönti el a mozgás irányát

lendített

- az adott mozdulatot létrehozó antagonista izomcsoportok egyike működik csak

tartott

- az aktív izom erő kifejtés nem hoz létre mozgást (mozdulatlanságot eredményez)

passzív

- külső erő (gravitáció, partner, másik testrész, gép) mozgatja a testet illetve

testrészt, vagy nem jön létre mozgás

Feladatok

- hasonlatok, képek eljátszása: méz, jég, vas, fa, víz, ólom, füst, rongybaba, állatok
- egymás jellemző dinamikájának megfigyelése és utánzása
- hangulatokhoz kapcsolódó mozgások (kopogó léptek, hebrencsül csapódó lábak karok, fáradt-friss mozgások) megfigyelése és utánzása. A megtapasztalt dinamika átvitele más semleges mozgásanyagra
- partner mozgása közben dinamikájának utánzása
- dinamika meghatározása, majd a létrejövő ritmikai világ megfigyelése, később az egyik összetevő megváltoztatása. Pl.: Vezetett mozgáshoz könnyű a folyamatosságot társítani, nehezebb pl. a szaggatottságot.

A táncos pszichofiziológiai (testi-lelki) állapota

Ha a táncos pusztán fizikai test lenne, a tér-idő-dinamika koordináta rendszer elégséges lenne jelentése maradéktalan leírására. *Az ember azonban test, tudat és lélek.* A közeg, amelyben él, legalább annyira szociális, mint fizikai. A táncos, a közeg és kölcsönhatásai az improvizáció során jól átélhetőek.

Feladatok

- autogén tréningből kiinduló relaxáció
- passzív mozgások átélése
- önmegfigyelés tánc helyzetekben
- spontán reakciók kivárása és megfigyelése
- a légzés, figelemmel kíséree tánc helyzetekben
- az érzékelés, elsősorban a mozgásérzékelés (kinesztézia) átélése, megfigyelése
- a társ érzékelésének megfigyelése
- vakon vezetve mozgás
- bizalmi játékok – vakos, egymást emeljük, támasztjuk

Az improvizáció alapelemei: téma és variáció

Téma (zenei értelemben)

jellege:

- gesztus – hétköznapi jelentéssel, értelemmel (is) bíró mozdulat
- táncmozgás – valamely táncnyelv eleme vagy ilyenből származó vagy az adott táncnyelv logikájából következő mozgás
- születő mozdulat, születő mozgás – az anatómia és a személyiség erőterében születő új téma

alapegységei:

- időbeli felosztás – az egész test egy időegység alatt történő elmozdulása,
- térbeli felsztás – az egész test mozgását összetevő testrész mozgások, *az „értelmes” egységek (részleges értékű) nyelvi hasonlatokkal:*
- szótag, szó, mondat, bekezdés, szöveg, illetve próza, ritmikus próza, líra, párbeszéd, kórus
- súlyhelyzetek, „suspension” és átmeneti helyzetek megkülönböztetése (a súlypont és gravitáció illetve súlypont és támasz viszonyának figyelembevételével)

Variációs módszerek

- ismétlés – változatlan formában
- elcsúsztatás, tükrözés – síkszimmetria (egyszerű tükör), tengelyes szimmetria, fent-lent tükrözés. Jobb-bal megfordítás
- ismétlés – térben, időben, dinamikában, előadói magatartásban, a környezettel való összefüggésben (konstellációban) variálva
- kánon, megfordítás – rák. Augmentáció (növesztés), diminúció (kicsinyítés) tömörítés, rövidítés, szintelmozdítás, függőleges tengely elfordítása

- összerakás – az első (egy taktusnyi) mozdulat ismétlése, majd bővítése egy mozdulattal, majd egy újabbal. (a, ab, abc, abcd ...). Ugyanez ketten, többen.
- egy mozgássor jobb és egy másik sor bal oldalának összerakása

Improvizációs készségfejlesztő gyakorlatok:

- spontán és szándékolt mozgások egyöntetű utánzása
- nagyon gyors feladatok – nincs idő a tudatos szelekcióra
- motívum témává emelése, kiválasztása spontán mozgássorozatokból
- spontán játékszabályok felismerése, megtartása

Megjegyzések:

a tanár ne mozgásanyagot, mozgásstílust, modort tanítson, hanem kapcsolatteremtő eljárásokat, amelyeket a tanuló a saját mozgásvilágával tölt fel.

Az egyes területek variálása, kombinálása nélkülözhetetlen, ettől lesznek a megismert eljárások életszerűek, táncban felhasználhatóak.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

- félévi beszámoló:

gyakorlat : a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.

elmélet : a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend)

- év végi bemutató:

a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágaságát, rugalmasságát,
- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára, kapcsolatteremtő improvizációra.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmének:

- az improvizáció tananyagának ismerete
- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes komplex alkalmazása
- a kreativitás, improvizációs készség kibontakozása
- az improvizáció és kompozíció tudatos használata

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

10. évfolyam

Cél az előző tanévben tanultak elmélyítése, gazdagítása.

Forma és tér

Forma (a testrészek viszonyai, mozgása)

statikus pozíciók

- egyenes, íves, szegletes, belső és külső tengelyek körül elfordított testrészekkel (nem csak végtagokkal) létrehozott „szobrok”

- két (vagy több) táncos statikus pozícióinak összerakása (szoborcsoportok) síkban, térben

- párhuzamosság-keresztelés, szimmetria-aszimmetria, függőleges szintkülönbségek, síkeltolás, síkelfordítás, szokatlan támaszhelyzetek használata

Feladatok

- improvizáció megállítása, megfigyelve a létrejövő elemek viszonyait

- improvizáció megállítása úgy, hogy „értelmes” kompozíció jöjjön létre

mozgások

- helyzetváltoztatás - helyváltoztatás

- egyes testrészek mozgatása – bábozás, lábszínház, hastánc

- több testrész mozgatása

- vezetés – fejvel, kézzel, lábbal, centrummal, tetszőlegesen megérintett testtájjal, kívülről, belülről

- mozgás – nyújtott, íves, szegletes, elfordított testrészekkel

Feladatok

- tánc a fentiek közül egyfajta rendszerben

- tánc egyedül két rendszerben váltakozva

- partnerrel egyszerre vagy ellentétesen

- két csoport mozog felváltva pl. nyújtott illetve íves testrészekkel

- három mozgáskarakter váltogatása: pl. 1. szobor, 2. helyben mozgás, 3. helyváltoztatás

- a váltást kiválthatja külső hatás: zenei váltás, egyezményes jel, vagy a partner karakterváltása

Tér (a test és a környezet)

Szubjektív tér

(mindig a medence helyzetéhez viszonyítva)

- haladás – előre, hátra, oldalra, jobbra, balra, fel (a fej irányában), le (a láb irányában), részút, kombinációkban

- elfordulások a test tengelyei körül – tengely a testen belül (pl. tourok), tengely a testen kívül (pl. chainé) Vízszintes tengely (forgások). Függőleges tengely (gurulások).

Objektív tér

(a medence helyzete a tér valamely eleméhez – díszlet, másik tánsos(ok) – viszonyítva)

- statikus kompozíciók: dombormű, friz, szobor, szoborcsoport, előtér-háttér

Mozgás a térben:

- geometrikus terek – egyenes, négyzet, téglalap, rombusz, ív, hullámvonal, körív, nyolcas, hármas, szabad formák rajzolása a térben

- szociális terek – kör, lánc, kígyó, sor, pár, trió, négyes

- csoport mozgása a térben – a geometrikus és szociális tér kombinációja

Feladatok

- csoportalakítás a fenti formavilág valamelyike alapján, a fenti formák térbeírása egyedül, csoportban

- a szubjektív és objektív tér fogalomrendszere alapján: térátlón való előre, oldalazva, hátra, háttal előre haladás, stb.

- csoport mozog a térben: pl. változatlan a csoport belső rendje; változatlan a csoport külső alakja (pl.: arccal mindvégig a nézők felé forduló tagokból álló, kört formáló csoport nagy köríven mozog a színpadon.)

- gesztikulálás nélkül, szavakkal a partner vagy csoport mozgásának irányítása

- terv rajzolása, majd végrehajtása, a tér nevezetes pontjainak jelölése: (ajtó, zongora...), a táncos pozíciója, (irány, magasság szint ...), a haladás mikéntje, (futás, ugrás, gurulás ...). A nézők ellenőrzik a terv pontos megvalósítását.

Idő

- mihez képest mérjük az időt? Út, belső órák, külső mértékek

- kitöltött és üres idő: mozgás és szünet

- relatív viszonyok: gyors-lassú, folyamatos-szagatott, egyenletes-változó sebességű, gyorsuló-lassuló, változó gyorsulású mozgások

- egyenletes, egyenetlen és rendszertelen lüktetésű mozgások

- az alaplüktetés (Tempó)

- a hangsúly. (Szimmetrikus, aszimmetrikus ritmusok $4/4$, $3/4$, $2/4$, $6/4$, $5/4$, $7/4$, $9/4$ ...)

- a periódus (ütem, sor, strófa. Kis forma, nagy forma)

- ritmus alkotás. Ritmus követés. Harmonizálás, kontraszt és különbözőség.

- testrészek, egyének és csoportok ritmikai viszonyai

Feladatok

- mozgás a fenti lehetőségek egyike szerint

- stopp-os játék

- ritmus alkotás a mozgás keltette zajjal

- harmonizáló, ellentétes és eltérő ritmusok a testen belül: izolációs gyakorlatok

- a pár egyik tagja áll a másik mozog és fordítva

- az egyik csoport áll a mások mozog és fordítva

- a pár egyik tagja lassan, a másik gyorsan mozog. Ugyanez csoporttal. Ugyanez más ritmikai ellentétpárokkal.

- Cél a két fokozatú kontrasztok után a három, esetleg több fokozat megkülönböztetése

Dinamika

A test pozícióinak és mozgásainak négy különböző dinamikai lehetősége van:

vezetett

- mindkét antagonista izomcsoport aktív, működésük aránya dönti el a mozgás irányát

lendített

- az adott mozdulatot létrehozó antagonisták izomcsoportok egyike működik csak tartott

- az aktív izom erő kifejtés nem hoz létre mozgást (mozdulatlanságot eredményez) passzív

- külső erő (gravitáció, partner, másik testrész, gép) mozgatja a testet illetve testrészt, vagy nem jön létre mozgás

Feladatok

- hasonlatok, képek eljátszása: méz, jég, vas, fa, víz, ólom, füst, rongybaba, állatok

- egymás jellemző dinamikájának megfigyelése és utánzása

- hangulatokhoz kapcsolódó mozgások (kopogó léptek, hebrencsül csapódó lábak karok, fáradt-friss mozgások) megfigyelése és utánzása. A megtapasztalt dinamika átvitele más semleges mozgásanyagra

- partner mozgása közben dinamikájának utánzása

- dinamika meghatározása, majd a létrejövő ritmikai világ megfigyelése, később az egyik összetevő megváltoztatása. Pl.: Vezetett mozgáshoz könnyű a folyamatosságot társítani, nehezebb pl. a szaggatottságot.

A táncos pszichofiziológiai (testi-lelki) állapota

Ha a táncos pusztán fizikai test lenne, a tér-idő-dinamika koordináta rendszer elégséges lenne jelentése maradéktalan leírására. *Az ember azonban test, tudat és lélek.* A közeg, amelyben él, legalább annyira szociális, mint fizikai. A táncos, a közeg és kölcsönhatásai az improvizáció során jól átélhetőek.

Feladatok

- autogén tréningből kiinduló relaxáció

- passzív mozgások átélése

- önmegfigyelés tánc helyzetekben

- spontán reakciók kivárása és megfigyelése

- a légzés, figyelemmel kíséree tánc helyzetekben

- az érzékelés, elsősorban a mozgásérzékelés (kinesztézia) átélése, megfigyelése

- a társ érzékelésének megfigyelése

- vakon vezetve mozgás

- bizalmi játékok – vakos, egymást emeljük, támasztjuk

Az improvizáció alapelemei: téma és variáció

Téma (zenei értelemben)

jellege:

- gesztus – hétköznapi jelentéssel, értelemmel (is) bíró mozdulat

- táncmozgás – valamely táncnyelv eleme vagy ilyenből származó vagy az adott táncnyelv logikájából következő mozgás

- születő mozdulat, születő mozgás – az anatómia és a személyiség erőterében születő új téma

alapegységei:

- időbeli felosztás – az egész test egy időegység alatt történő elmozdulása,

- térbeli felosztás – az egész test mozgását összetevő testrész mozgások,

az „értelmes” egységek (részleges értékű) nyelvi hasonlatokkal:

- szótag, szó, mondat, bekezdés, szöveg, illetve próza, ritmikus próza, líra, párbeszéd, kórus

- súlyhelyzetek, „suspension” és átmeneti helyzetek megkülönböztetése (a súlypont és gravitáció illetve súlypont és támasz viszonyának figyelembevételével)

Variációs módszerek

- ismétlés – változatlan formában

- elcsúsztatás, tükrözés – síkszimmetria (egyszerű tükör), tengelyes szimmetria, fent-lent tükrözés. Jobb-bal megfordítás
- ismétlés – térben, időben, dinamikában, előadói magatartásban, a környezettel való összefüggésben (konstellációban) variálva
- kánon, megfordítás – rák. Augmentáció (növesztés), diminúció (kicsinyítés) tömörítés, rövidítés, szintelmozdítás, függőleges tengely elfordítása
- összerakás – az első (egy taktusnyi) mozdulat ismétlése, majd bővítése egy mozdulattal, majd egy újabbal. (a, ab, abc, abcd ...). Ugyanez ketten, többen.
- egy mozgássor jobb és egy másik sor bal oldalának összerakása

Improvizációs készségfejlesztő gyakorlatok:

- spontán és szándékolt mozgások egyöntetű utánzása
- nagyon gyors feladatok – nincs idő a tudatos szelekcióra
- motívum témává emelése, kiválasztása spontán mozgássorozathoz
- spontán játékszabályok felismerése, megtartása

Megjegyzések:

a tanár ne mozgásanyagot, mozgásstílust, modort tanítson, hanem kapcsolatteremtő eljárásokat, amelyeket a tanuló a saját mozgásvilágával tölt fel.

Az egyes területek variálása, kombinálása nélkülözhetetlen, ettől lesznek a megismert eljárások életszerűek, táncban felhasználhatóak.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

- félévi beszámoló:

gyakorlat : a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.

elmélet : a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend)

- év végi bemutató:

a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágságát, rugalmasságát,
- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára, kapcsolatteremtő improvizációra. *Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmének:*

- az improvizáció tananyagának ismerete
- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes komplex alkalmazása
- a kreativitás, improvizációs készség kibontakozása
- az improvizáció és kompozíció tudatos használata

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

KOMPOZÍCIÓ

(heti 1 óra)

Továbbképző 9-10. évfolyam

A tananyag egy része azonos az Improvizáció tantárgy anyagával, a különbség a feladatokban és azok megoldásában van

9. évfolyam

A tánckompozíció közeg

- a szereplők jellege, száma – karakter, fiú-lány arány, életkor, képzettség
- helyszín – talaj, háttér, előtér, fények, a nézők elhelyezkedése
- akusztikus környezet – hanghatások, zene, a hangok megjelenésének helye
- a táncosok megjelenése – ruha, cipő, haj, festés
- időtartam
- mozgásanyag
- kompozíciós elvek, eljárások
- szüzsé, koncepció – az inspirációs bázis, a kívánt hatás

Feladatok

megadott feladatok, pl. az alábbi szempontok szerint:

- a zene
- különleges formájú tér
- a táncosok száma
- a koreográfus nem táncolhat saját kompozíciójában
- a nézők felül, körben, stb. helyezkednek el
- a koreográfiának tartalmaznia kell bizonyos motívumokat
- egyetlen fényforrást lehet használni

A tánckompozíció alapelemei: téma és variáció

Téma

jellege:

- gesztus – hétköznapi jelentéssel, értelemmel (is) bíró mozdulat

- táncmozgás – valamely táncnyelv eleme vagy ilyenből származó, vagy az adott táncnyelv logikájából következő mozgás
  - születő mozdulat, születő mozgás – az anatómia és a személyiség erőterében születő új téma
- alapegységei:
- időbeli felosztás – az egész test egy időegység alatt történő elmozdulása
  - térbeli felosztás – az egész test mozgását összetevő testrész mozgások
- az „értelmes” egységek (részleges értékű) nyelvi hasonlatokkal:
- szótag, szó, mondat, bekezdés, szöveg, illetve próza, ritmikus próza, líra, párbeszéd, kórus
  - súlyhelyzetek, „suspension” és átmeneti helyzetek megkülönböztetése (a súlypont és gravitáció, illetve súlypont és támasz viszonyának figyelembevételével) *variációs módszerek*:
  - ismétlés – változatlan formában
  - elcsúsztatás, tükrözés – síkszimmetria (egyszerű tükör), tengelyes szimmetria, fent-lent tükrözés. Jobb-bal megfordítás
  - ismétlés – térben, időben, dinamikában, előadói magatartásban, a környezettel való összefüggésben (konstellációban) variálva
  - kánon. megfordítás – rák. augmentáció (növesztés), diminúció (kicsinyítés), tömörítés, rövidítés, szintelmozdítás, függőleges tengely elfordítása
  - összerakás: az első (egy taktusnyi) mozdulat ismétlése, majd bővítése egy mozdulattal, majd egy újabbal (a, ab, abc, abcd...)
  - egy mozgássor jobb és egy másik sor bal oldalának összerakása

Feladatok

- összerakós játék egyedül, többen
  - az improvizációt megfigyeli a „koreográfus” 2-4 onnan kiemelt elemből kompozíciót készít, a variációs eljárások egyikének felhasználásával.
- Idegen témát, más eljárást nem alkalmazhat
- a „koreográfus” gesztikulálás, „előtáncolás” nélkül, csak szavakkal irányítja egy táncos, később a csoport mozgását (szókincs, terminológia, pontos belső kép, lényeglátásra nevelő gyakorlat)
  - „krokizás”. 10 másodperces (8 ütemes kompozíciók készítése, 1. a kiindulópont. 2. az odavezető út és 3. a véghelyzet pontos megjelölésével)
  - mozgás terv rajzolása, majd végrehajtása: a tér nevezetes pontjainak jelölése (ajtó, zongora...), a táncos pozíciója (irány, magasság szint...), a haladás mikéntje (futás, ugrás, gurulás...). A nézők ellenőrzik a terv pontos megvalósítását
  - rajz közérthető pálcika emberekkel (2-3, később 4-8 mozgásfázis rögzítésére), a rajz alapján mozognak a táncosok

Forma és tér

Forma

(a testrészek viszonyai, mozgása)

statikus pozíciók:

- egyenes, íves, szegletes, belső és külső tengelyek körül elfordított testrészekkel (nemcsak végtagokkal) létrehozott „szobrok”
- két (vagy több) táncos statikus pozíciónak összerakása (szoborcsoportok) síkban, térben
- párhuzamosság-keresztelés, szimmetria-aszimmetria, függőleges szintkülönbségek, síkeltolás, síkelfordítás, szokatlan támaszhelyzetek használata.

Feladatok

- élő festmények, fotók, frízek, szoborcsoportok beállítása

- a létrejött kompozíció lebontása mozgások
- helyzetváltoztatás - helyváltoztatás
- egyes testrészek mozgása – bábozás, lábszínház, hastánc
- több testrész mozgása
- vezetés – fejjel, kézzel, lábbal, centrummal, tetszőlegesen megérintett testtájjal, kívülről, belülről
- mozgás – nyújtott, íves, szegletes, elfordított testrészekkel

Feladatok

- 2-2, később több fázisból álló tréning készítése, kizárólag egyfajta rendszerű mozgásokból
- ugyanez két rendszer váltakozó használatával
- az egyik táncos mozgása az egyik, a másik táncos mozgása a másik rendszerben. A folyamat előre meghatározott pontján váltsanak.
- két csoport mozgása felváltva: pl. az egyiket nyújtott, a másikat íves testrészekkel
- három mozgáskarakter váltogatása: pl. 1. szobor, 2. helyben mozgás, 3. helyváltoztatás

Tér

(a test és a környezet)

Szubsjektív tér

(mindig a medence helyzetéhez viszonyítva)

- haladás – előre, hátra, oldalra, jobbra, balra, fel (a fej irányában), le (a láb irányában), részút, kombinációkban
- elfordulások a test tengelyei körül – tengely a testen belül (pl. tourok), tengely a testen kívül (pl. chainé). Vízszintes tengely (forgások). Függőleges tengely (gurulások) Objektív tér

(a medence helyzete a tér valamely eleméhez – díszlet, másik táncos(ok) – viszonyítva)

- statikus kompozíciók: dombormű, fríz, szobor, szoborcsoport, előtér-háttér

mozgás a térben:

- geometrikus terek – egyenes, négyzet, téglalap, rombusz, ív, hullámvonal, körív, nyolcas, hármas, szabad formák rajzolása a térben
- szociális terek – kör, lánc, kígyó, sor, pár, trió, négyes
- csoport mozgása a térben – a geometrikus és szociális tér kombinációja

Feladatok

- a koreográfus csukott szemmel elképzeli egyet a fenti lehetőségek közül, majd megvalósítja a képet vagy a 8-16 ütemes sort
- alaprajz rajzolása és „lejárása”
- csoportalakítás a fenti formavilág valamelyike alapján
- egy táncossal, csoporttal, szólistával és csoporttal, két csoporttal a térbe „íratás” a fenti formákból
- a szubsjektív és objektív tér fogalomrendszere alapján: térátlón való előre, oldalazva, hátra; háttal előre haladás stb
- csoport mozog a térben: p. változatlan a csoport belső rendje; változatlan a csoport külső alakja (pl. arccal egymás felé forduló tagokból álló, a nézők felé nyitott félkört formáló csoport nagy köríven mozog a színpadon)

Idő

- Mihez képest mérjük az időt? Út, belső órák, külső mértékek
- kitöltött és üres idő: mozgás és szünet

- relatív viszonyok: gyors-lassú, folyamatos-szagatott, egyenletes-változó sebességű, gyorsuló-lassuló, változó gyorsulású mozgások
- egyenletes, egyenetlen és rendszertelen lüktetésű mozgások
- az alaplüktetés (tempó)
- a hangsúly (szimmetrikus, aszimmetrikus ritmusok. 4/4, 3/4, 2/4, 6/4, 5/4, 7/4, 9/4 ...)
- a periódus (ütem sor, strófa. Kis forma, nagy forma)
- ritmusalkotás, tirmuskövetés. Harmonizálás, kontraszt és különbözőség
- testrészek, egyének és csoportok ritmikai viszonyai

Feladatok

- rövid szóló készítése táncosok részére, majd a szólók összeszerkesztése
- a motívumok lassítása és gyorsítása, a szólamok összeillesztése
- fenti gyakorlatok csoporttal, szólista + csoport, két csoport viszonylatában
- a kétfokozatú kontrasztok után három, esetleg több fokozat megkülönböztetése
- adott motívum variációja a zene szólamai szerint
- adott motívum tempójához zene keresése
- tánc csendben
- tánc metronómmal
- azonos alaplüktetésű, de más beosztású (3,4,5,7 negyedes) mozgások egymás mellé illesztése. Találkozási pontok megfigyelése
- független tempójú vagy nem metrikus sorok táncolása
- azonos mozgássor megtanulása más-más ütembeosztásban

Dimanika

A test pozícióinak és mozgásainak négy különböző dinamikai lehetősége van:

- vezetett – mindkét antagonista izomcsoport aktív, működésük aránya dönti el a mozgás irányát
- lendített – az adott mozdulatot létrehozó antagonista izomcsoportok egyike működik csak
- tartott – az aktív izom erő kifejtés nem hoz létre mozgást (mozdulatlanságot eredményez)
- passzív – külső erő (gravitáció, partner, másik testrész, gép) mozgatja a testet, illetve testrészt, vagy nem jön létre mozgás

Feladatok

- hasonlatok, képek eljátszása: méz, jég, vas, fa, víz, ólom, füst, rongybaba, állatok
- jellemző dinamikájú mozgások reprodukálása (tüsszentés, elesés, bóbiskolás, stb..) az adott dinamika átvitele más mozgásanyagra
- adott mozgásanyag más-más dinamikával való végeztetése
- adott dinamikájú mozgássor más-más tempóban való végeztetése

A táncos pszichofiziológiai (testi-lelki) állapota

- a tér-idő-dinamika rendszerben egyértelmű pontossággal végrehajtott mozgás is megváltozik, ha azt a táncos más belső állapotban mutatja be, illetve másik táncos táncója ugyanazt a motívumot
- az adott feladathoz alkalmas személy kiválasztásához szükséges szempontok, folyamatok megtanulása – szereposztás

Feladatok

- a koreográfus a táncosnak belső állapotára vonatkozó instrukciókat ad
- azonos koreográfiák más táncosokkal való eltáncoltatása, az eredmények összehasonlítása

Megjegyzés: a kompozíciós kurzus szorosan összefügg az improvizációs munkával. Az alapanyag, az eszközöt nagyrészt azonosak. A két alkotói módszer sosem jelenik meg tisztán. A döntő különbség az alábbi párhuzamba állított kategóriák arányában rejlik:

Improvizáció:

egyszeri ismételt
a táncosok egyben koreográfusok

erőssége a spotenitás természetessége
kisebb egységek átfogására alkalmas
kis számú hatáselem variálható
kis létszámban (2-8) működik igazán jól
illékony

Kompozíció

a koreográfus és a táncos szerepe
elkülönül

erőssége a tudatos dramaturgia
nagy ívű szerkezetekhez előnyös
összművészeti hatásokhoz előnyös
nagyobb csoportoknál is működik
rögzített

A kompozíció tantárgy keretében a tanulók tanulnak komponálni, azonban tanulságos és elkerülhetetlen, hogy a pedagógus is készítsen kompozíciót. A tanár segítse a „koreográfust”, de ne oldja meg helyette a felmerülő nehézségeket. Tanítsa meg, hogy koncentráljon a tiszta belső képre és a gyors, egyértelmű megfogalmazásokra.

A kompozíciók elemzésekor ne csak a szándék vagy a hatás felel, hanem mindkettő összefüggésében elemezzük a munkákat.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

- félévi beszámoló:

gyakorlat : a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.

elmélet : a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend)

- év végi bemutató:

a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágságát, rugalmasságát,
- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára, kapcsolatteremtő improvizációra.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- a kompozíció tantárgy tananyagának ismerete
- a forma-, a tér-, az idő-, a dinamika együttes, komplex alkalmazása
- a kreativitás, improvizációs készség, koreográfusi készség kibontása

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő

színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

10.évfolyam

Cél az előző évben tanultak elmélyítése, gazdagítása.

A tánckompozíció közege

- a szereplők jellege, száma – karakter, fiú-lány arány, életkor, képzettség
- helyszín – talaj, háttér, előtér, fények, a nézők elhelyezkedése
- akusztikus környezet – hanghatások, zene, a hangok megjelenésének helye
- a táncosok megjelenése – ruha, cipő, haj, festés
- időtartam
- mozgásanyag
- kompozíciós elvek, eljárások
- szüzsé, koncepció – az inspirációs bázis, a kívánt hatás

Feladatok

megadott feladatok, pl. az alábbi szempontok szerint:

- a zene
- különleges formájú tér
- a táncosok száma
- a koreográfus nem táncolhat saját kompozíciójában
- a nézők felül, körben, stb. helyezkednek el
- a koreográfiának tartalmaznia kell bizonyos motívumokat
- egyetlen fényforrást lehet használni

A tánckompozíció alapelemei: téma és variáció

Téma

jellege:

- gesztus – hétköznapi jelentéssel, értelemmel (is) bíró mozdulat
- táncmozgás – valamely táncnyelv eleme vagy ilyenből származó, vagy az adott táncnyelv logikájából következő mozgás
- születő mozdulat, születő mozgás – az anatómia és a személyiség erőterében születő új téma

alapegységei:

- időbeli felosztás – az egész test egy időegység alatt történő elmozdulása
- térbeli felosztás – az egész test mozgását összetevő testrész mozgások

az „értelmes” egységek (részleges értékű) nyelvi hasonlatokkal:

- szótag, szó, mondat, bekezdés, szöveg, illetve próza, ritmikus próza, líra, párbeszéd, kórus

- súlyhelyzetek, „suspension” és átmeneti helyzetek megkülönböztetése (a súlypont és gravitáció, illetve súlypont és támasz viszonyának figyelembevételével)

variációs módszerek:

- ismétlés – változatlan formában
- elcsúsztatás, tükrözés – síkszimmetria (egyszerű tükör), tengelyes szimmetria, fent-lent tükrözés. Jobb-bal megfordítás
- ismétlés – térben, időben, dinamikában, előadói magatartásban, a környezettel való összefüggésben (konstellációban) variálva
- kánon. megfordítás – rák. augmentáció (növesztés), diminúció (kicsinyítés), tömörítés, rövidítés, szintelmozdítás, függőleges tengely elfordítása
- összerakás: az első (egy taktusnyi) mozdulat ismétlése, majd bővítése egy mozdulattal, majd egy újabbal (a, ab, abc, abcd...)
- egy mozgássor jobb és egy másik sor bal oldalának összerakása

Feladatok

- összerakós játék egyedül, többen
  - az improvizációt megfigyeli a „koreográfus” 2-4 onnan kiemelt elemről kompozíciót készít, a variációs eljárások egyikének felhasználásával.
- Idegen témát, más eljárást nem alkalmazhat
- a „koreográfus” gesztikulálás, „előtáncolás” nélkül, csak szavakkal irányítja egy táncos, később a csoport mozgását (szókincs, terminológia, pontos belső kép, lényeglátásra nevelő gyakorlat)
  - „krokizás”. 10 másodperces (8 ütemes kompozíciók készítése, 1. a kiindulópont. 2. az odavezető út és 3. a véghelyzet pontos megjelölésével)
  - mozgás terv rajzolása, majd végrehajtása: a tér nevezetes pontjainak jelölése (ajtó, zongora...), a táncos pozíciója (irány, magasság szint...), a haladás mikéntje (futás, ugrás, gurulás...). A nézők ellenőrzik a terv pontos megvalósítását
  - rajz közérthető pálcika emberekkel (2-3, később 4-8 mozgásfázis rögzítésére), a rajz alapján mozognak a táncosok

Forma és tér

Forma

(a testrészek viszonyai, mozgása)

statikus pozíciók:

- egyenes, íves, szegletes, belső és külső tengelyek körül elfordított testrészekkel (nemcsak végtagokkal) létrehozott „szobrok”
- két (vagy több) táncos statikus pozíciónak összerakása (szoborcsoportok) síkban, térben
- párhuzamosság-keresztelés, szimmetria-aszimmetria, függőleges szintkülönbségek, síkeltolás, síkelfordítás, szokatlan támaszhelyzetek használata.

Feladatok

- élő festmények, fotók, frízek, szoborcsoportok beállítása

- a létrejött kompozíció lebontása

mozgások

- helyzetváltoztatás - helyváltoztatás
- egyes testrészek mozgatása – bábozás, lábszínház, hastánc
- több testrész mozgatása
- vezetés – fejvel, kézzel, lábbal, centrummal, tetszőlegesen megérintett testtájjal, kívülről, belülről
- mozgás – nyújtott, íves, szegletes, elfordított testrészekkel

Feladatok

- 2-2, később több fázisból álló tréning készítése, kizárólag egyfajta rendszerű mozgásokból
- ugyanez két rendszer váltakozó használatával
- az egyik táncos mozgatása az egyik, a másik táncos mozgatása a másik rendszerben. A folyamat előre meghatározott pontján váltsanak.
- két csoport mozgatása felváltva: pl. az egyiket nyújtott, a másikat íves testrészekkel
- három mozgáskarakter váltogatása: pl. 1. szobor, 2. helyben mozgás, 3. helyváltoztatás

Tér

(a test és a környezet)

Szubjektív tér

(mindig a medence helyzetéhez viszonyítva)

- haladás – előre, hátra, oldalra, jobbra, balra, fel (a fej irányában), le (a láb irányában), részút, kombinációkban
- elfordulások a test tengelyei körül – tengely a testen belül (pl. tourok), tengely a testen kívül (pl. chainé). Vízszintes tengely (forgások). Függőleges tengely (gurulások)

Objektív tér

(a medence helyzete a tér valamely eleméhez – díszlet, másik táncos(ok) – viszonyítva)

- statikus kompozíciók: dombormű, fríz, szobor, szoborcsoport, előtér-háttér

mozgás a térben:

- geometrikus terek – egyenes, négyzet, téglalap, rombusz, ív, hullámvonal, körív, nyolcas, hármas, szabad formák rajzolása a térben
- szociális terek – kör, lánc, kígyó, sor, pár, trió, négyes
- csoport mozgása a térben – a geometrikus és szociális tér kombinációja

Feladatok

- a koreográfus csukott szemmel elképzeli egyet a fenti lehetőségek közül, majd megvalósítja a képet vagy a 8-16 ütemes sort
- alaprajz rajzolása és „lejárása”
- csoportalakítás a fenti formavilág valamelyike alapján
- egy táncossal, csoporttal, szólistával és csoporttal, két csoporttal a térbe „íratás” a fenti formákból
- a szubjektív és objektív tér fogalomrendszere alapján: térátlón való előre, oldalazva, hátra; háttal előre haladás stb
- csoport mozog a térben: p. változatlan a csoport belső rendje; változatlan a csoport külső alakja (pl. arccal egymás felé forduló tagokból álló, a nézők felé nyitott félkört formáló csoport nagy köríven mozog a színpadon)

Idő

- Mihez képest mérjük az időt? Út, belső órák, külső mértékek
- kitöltött és üres idő: mozgás és szünet
- relatív viszonyok: gyors-lassú, folyamatos-szagatott, egyenletes-változó sebességű, gyorsuló-lassuló, változó gyorsulású mozgások
- egyenletes, egyenetlen és rendszertelen lüktetésű mozgások
- az alaplüktetés (tempó)
- a hangsúly (szimmetrikus, aszimmetrikus ritmusok. 4/4, 3/4, 2/4, 6/4, 5/4, 7/4, 9/4 ...)

- a periódus (ütem sor, strófa. Kis forma, nagy forma)
- ritmusalkotás, tirmuskövetés. Harmonizálás, kontraszt és különbözőség
- testrészek, egyének és csoportok ritmikai viszonyai

Feladatok

- rövid szóló készítése táncosok részére, majd a szólók összeszerkesztése
- a motívumok lassítása és gyorsítása, a szólamok összeillesztése
- fenti gyakorlatok csoporttal, szólista + csoport, két csoport viszonylatában
- a kétfokozatú kontrasztok után három, esetleg több fokozat megkülönböztetése
- adott motívum variációja a zene szólamai szerint
- adott motívum tempójához zene keresése
- tánc csendben
- tánc metronómmal
- azonos alaplüktetésű, de más beosztású (3,4,5,7 negyedes) mozgások egymás mellé illesztése. Találkozási pontok megfigyelése
- független tempójú vagy nem metrikus sorok táncolása
- azonos mozgássor megtanulása más-más ütembeosztásban

Dimanika

A test pozícióinak és mozgásainak négy különböző dinamikai lehetősége van:

- vezetett – mindkét antagonista izomcsoport aktív, működésük aránya dönti el a mozgás irányát
- lendített – az adott mozdulatot létrehozó antagonista izomcsoportok egyike működik csak
- tartott – az aktív izom erő kifejtés nem hoz létre mozgást (mozdulatlanságot eredményez)
- passzív – külső erő (gravitáció, partner, másik testrész, gép) mozgatja a testet, illetve testrészt, vagy nem jön létre mozgás

Feladatok

- hasonlatok, képek eljátszása: méz, jég, vas, fa, víz, ólom, füst, rongybaba, állatok
- jellemző dinamikájú mozgások reprodukálása (tüszentés, elesés, bóbiskolás, stb.,) az adott dinamika átvitele más mozgásanyagra
- adott mozgásanyag más-más dinamikával való végeztetése
- adott dinamikájú mozgássor más-más tempóban való végeztetése

A táncos pszichofiziológiai (testi-lelki) állapota

- a tér-idő-dinamika rendszerben egyértelmű pontossággal végrehajtott mozgás is megváltozik, ha azt a táncos más belső állapotban mutatja be, illetve másik táncos táncója ugyanazt a motívumot
- az adott feladathoz alkalmas személy kiválasztásához szükséges szempontok, folyamatok megtanulása – szereposztás

Feladatok

- a koreográfus a táncosnak belső állapotára vonatkozó instrukciókat ad
- azonos koreográfiák más táncosokkal való eltáncoltatása, az eredmények összehasonlítása

Megjegyzés: a kompozíciós kurzus szorosan összefügg az improvizációs munkával. Az alapanyag, az eszközöt nagyrészt azonosak. A két alkotói módszer sosem jelenik meg tisztán. A döntő különbség az alábbi párhuzamba állított kategóriák arányában rejlik:

Improvizáció:

egyszeri   ismételhető
a táncosok egyben koreográfusok

Kompozíció

a koreográfus és a táncos szerepe
elkülönül

erőssége a spotenaitás természetessége
kisebb egységek átfogására alkalmas
kis számú hatáselem variálható
kis létszámban (2-8) működik igazán jól
illékony

erőssége a tudatos dramaturgia
nagy ívű szerkezetekhez előnyös
összművészeti hatásokhoz előnyös
nagyobb csoportoknál is működik
rögzített

A kompozíció tantárgy keretében a tanulók tanulnak komponálni, azonban tanulságos és elkerülhetetlen, hogy a pedagógus is készítsen kompozíciót. A tanár segítse a „koreográfust”, de ne oldja meg helyette a felmerülő nehézségeket. Tanítsa meg, hogy koncentráljon a tiszta belső képre és a gyors, egyértelmű megfogalmazásokra.

A kompozíciók elemzésekor ne csak a szándék vagy a hatás felől, hanem mindkettő összefüggésében elemezzük a munkákat.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

- félévi beszámoló:

gyakorlat : a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.

elmélet : a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend)

- év végi bemutató:

a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Fontos, hogy a növendék az év végi vizsgakoncerten be tudja mutatni

- tudatosan fejlesztett, egyéni hajlékonyságát, tágságát, rugalmasságát,
- tánclépéseket, ugrásokat és forgásokat,
- a közös tánckompozíciót, etűdöt, melynek folyamán biztonsággal érezze helyét a térben, társaihoz viszonyított helyzetét, kapcsolatát és képes legyen végrehajtani zökkenő mentesen a koreográfiát.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára, kapcsolatteremtő improvizációra.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- a kompozíció tantárgy tananyagának ismerete
- a forma-, a tér-, az idő-, a dinamika együttes, komplex alkalmazása
- a kreativitás, improvizációs készség, koreográfusi készség kibontása

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

TÁNC TÖRTÉNET

(Továbbképző 7-8. évfolyam)

A TÁNC TÖRTÉNET FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

(heti 1 óra)

A tánc történet oktatásának célja, hogy a tanulók szakmai ismereteikre alapozva ismertesse meg az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokkal, a táncművészet kimagasló alkotó egyéniségeinek munkásságával, a táncirodalom néhány alapvető művével, továbbá fejlessze ízlésüket és ösztönözze őket arra, hogy a táncművészet értő és élvező befogadjává váljanak.

A tantárgy feladata

Ismertesse meg a tanulóval:

- a tánc művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alapművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulóknak:

- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt,
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:

- nem verbális megnyilvánulások iránti fogékonyságát,
- a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét,
- vizuális memóriáját,
- képzelőerejét.

Ösztönözze a diákokat:

- a rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására,
- az iskolán kívüli tánceseményeken való részvételre,
- a rádió és televízió táncos-témájú műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban:

- a tánc történeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

TANANYAG

A tánc történet tanítása a továbbképző 7-8. évfolyamában történik minden tanszakon, heti 1 órában. A tanulók ekkor már rendelkeznek a tantárgy befogadásához szükséges megfelelő történelmi, irodalmi, zenei és művészettörténeti ismeretekkel.

7.évfolyam

A köznapi és művészi mozgás

Tér – idő – erő – kifejezés

A közhasznú és művészi tánc

A tánc és a társművészetek

A tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:

- a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)
- a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)
- a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamban félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A minősítésre, az osztályzásra a szaktanár jogosult.

Az év végi osztályzatnak döntően az év közbeni munkán kell alapulnia. A tanuló teljesítményében nem az elsajátított lexikális tudást kell értékelni, hanem a tánc sajátosságaira való érzékenységet, a kialakult stílusismeretet, a szakmai szókinccs és fogalomkészlet elsajátítását.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete
- a művészetek iránti érzékenység, kreativitás

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsgaanyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

8. évfolyam

A színpadi tánc története:

- romantikus baettek (olasz, dán, francia)
- klasszikus baettek (oroszok)

Megújulás a XX. században:

- balett (Gyagilev orosz balettje, nemzeti baettek, táncszínház)
- modern tánc (amerikai, európai, magyar)
- folklorizmus (jazz, orosz színpadi néptánc, magyar színpadi néptánc)

Tanévenként legalább két táncelőadás megtekintése és közös feldolgozása.

Egy együttes próbájának legalább egy alkalommal történő megtekintése, a látottak közös feldolgozása.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamban félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A minősítésre, az osztályzásra a szaktanár jogosult.

Az év végi osztályzatnak döntően az év közbeni munkán kell alapulnia. A tanuló teljesítményében nem az elsajátított lexikális tudást kell értékelni, hanem a tánc sajátosságaira való érzékenységet, a kialakult stílusismeretet, a szakmai szókincs és fogalomkészlet elsajátítását.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- az adott évfolyam tananyagának ismerete
- a művészetek iránti érzékenység, kreativitás

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsganyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálnak legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatantárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Táncművészeti ágon tánc történet tantárgyból előrehozott záróvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

5. A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

A Pedagógiai Program érvényességi ideje:

- Az iskola 2004. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktatómunkáját a Pedagógiai Program alapján.
- Ezen Pedagógiai Program érvényessége az elfogadás napjától lép érvényre.

A pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata:

- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósítását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A munkaközösségek minden tanév végén írásban értékelik a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását

A Pedagógiai program módosítása:

- A Pedagógiai program módosítására
  - az iskolaigazgató
  - a nevelőtestület bármely tagja
  - a munkaközösségek
  - a szülői szervezet
  - az iskola fenntartója tehet javaslatot.
- A szülők és a tanulók a Pedagógiai Program módosítását a szülői illetve az diák önkormányzati képviselők a Szülői Munkaközösségnek javasolhatják.
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

A Pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

- Az iskolai Pedagógiai Program nyilvános, mindenki számára megtekinthető

A Pedagógiai Program egy-egy példányát a következő személyeknél, illetve intézményeknél lehet megtekinteni:

- iskola fenntartója,
- iskolai irattár,
- iskola könyvtára,
- iskola nevelői szobája,
- az iskola honlapján.

JEGYZŐKÖNYV

A Vörösmarty Mihály Általános és Alapfokú Művészetoktatási Iskola nevelőtestülete az iskola Pedagógiai Programjának módosításait 2014.09.29. nevelőtestületi értekezleten megismerte és elfogadta.

Hargitai Istvánné	
Jászné Petrovicz Márta	
Bóna Lászlóné	
Takácsné Győri Éva	
Zalkáné Béres Andrea	
Csonkáné Major Tekla	
Legányi Eszter	
Trimmelné Mándy Alíz	
Sümeeginé Huszár Klára	
Kissné Páder Ildikó	
Szabó Miklós	
Veszélka Attiláné	
Bónáné Nagy Veronika	
Kozma Eszter	
Bálintné Mitring Szilvia	
Tóth Katalin	
Kamocsai Antalné	

Kisbajcs, 2014.09.30.